

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Ioannis Ivsti Lanspergii Carthvsiani, Natione Bavari, Opvscvla Spiritvalia

ab ipso Autore partim Latinè, partim Germanicè euulgata

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1630

Enchiridion Christianæ militiæ ad nouitatem vitæ perfectè instituens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45857](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45857)

D. IOANNIS IVSTI.
LANSBERGII
 CARTHUSIANI IN EN-
 CHIRIDION CHRISTIANÆ

Militiæ.

PRAEFATIO.

Qui vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Luca IX.

M me relicto seculo ad Carthusianæ vitæ institutum transtulisset optime lector, altero conversionis meæ anno adhuc admodum adolescens, ipse mihi diuersas compilauit institutiones, praesertim de vitijs & virtutibus, illis quidem extirpandis, his verò comparandis, si me quippiam eiusmodi vel audire, vel legere contigisset, quod notatu dignum videretur. Deinde multo post tempore quæ nullo digesseram ordine, in certa redegi capita, vt esset promptius atq; paratius, si quid fortè querere voluisset. Est enim hoc cum primis consultum illis qui velint feliciter configere aduersus vitia & perturbationes malas, vt habeant ad manum oportuna consilia & remedia ne sit necesse tum demum quid facto opus sit consulere, cum in presenti sunt certamine constituti. Ita ego tum temporis nouus adhuc Christi tyro, sentiens multa mihi, sicut & cæteris omnibus piè viuere volentibus imminere pericula & conflictationes cum hostibus multis, quemadmodum olim filijs Israel terram promissionis ingressuris, eamq; non otio & desidia, sed irremisso labore & crebro eidemq; acerrimo cum hostibus congressu in suam ditionem redacturis, quæ suo tempore possent esse commoda ac oportuna: siue ad debellanda vitia, siue ad virtutes capessendas, vt iam dixi, ipse mihi collegi & conscripsi. Nihil autem minus

Ecclesi. 17.
 Num. 21 31

minus tum cogitabam. quam ut in publicum quandoque euulgarem. neque me idoneum existimabam, qui tale aliquid conscriberem, quod dignum esset in omnium prodire conspectum. At vero ubi quidam id à me precibus contendere ceperunt amici, ut paterer in communem multorum usum typis excudi, equidem abhorruì. Sed illis in prece perseverantibus, perlustravi ac recognovì schedulas meas, effeci q̄, ut in hanc presentem formam quæ confusè prius congesseram, redigerentur. Quibus ita compositis ac digestis, liberam amicis copiam feci vel edendi si putarent operæ precium, vel supprimendi. si consultius iudicarent.

Obsecro, autem eos in quorum manus isthæc fortasse pervenerint, ut si quid in his quod minus placeat offenderint, dent veniam imperitiæ meæ. Equidem nihil his edendis spectavi aliud, quam ut amicis morem gererem, & Deo placere cupientibus pro mea exiguitate nonnihil adminiculi præberem. Curiosus fastidiosusque lector habebit fortasse multa quæ carpatur ac sugillet: sed quibus pietas cordi est, qui que malunt virtutibus nauare operam, & Christi amicitia perfrui, quam solo vanitatis studio, discere multa nec præstare quicquam, hominumque ventosas aucupari laudes. fallacem gratiam. perituros honores, habebunt spero quod legisse ipsos iuuet. Atque ys si noster utcunque proffit labor, aburde nobis satisfactum erit, Prodesse enim cupimus, non placere. Faxit omnipotens Deus ut proculcatis profligatisq̄ vitis vno omnes animo ad virtutes colendas accingamur. Brevis est & momentanea vita præsens: felices illos quæ rectè uti norunt, qui præciosissimum tempus ita exigunt, ut illis vivere Christus sit & mori lucrum. Aduenæ enim sumus & peregrini super terram. Faceffant ergo terrena oblectamenta, faceffant illecebræ, & quicquid nos renocare potest ac abstrahere ab amore Christi Iesu. Tendamus absque intermissione ad patriam; temporalia iã

Phil. 1.
Galim 38.

effluxisse putemus: sit hæc vnica ac præcipua occupatio nostra, vt discamus præsentia despicere, futura suspirare. Non succumbamus vitijs, nec dæmonum indignissimæ seruituti nos mancipemus. Filij & hæredes Dei sumus, pudeat nos tanto patre indignum aliquid admittere. Ad hæc & eiusmodi pietatis studia prouocat fere totus hic liber. Obsecro pium lectorem, suis me precibus apud Christum subleuare dignetur, vt quæ hoc opusculo comprehenduntur, ipse quoque pro viribus exequi adnitatur. Turpe est enim doctori, dum culpa redarguit ipsum: quamquam ego mihi hic doctorem officium non vsurpem, sed alios iuxta ac me ipsum cohortari, tantum & inuitare cupiam ad veram pietatem. Neque quisquam putet solis hæc conscripta monachis, licet pleraque ad illos potissimum pertinere videantur: sed in omnium hæc utilitatem cedere cupimus, quocumque illi in statu degant. Cum enim Christi fidem omnes amplexi simus, & à Christo dicamur Christiani, ipsaq; Christiana professio vitæ sanctimoniam ac integritatem à nobis exigat, nihil vitæque absurdum est, si cuiuscunque generis vel instituti Christianos ad optima quæque adhortemur & instituamus. Olim sane Christianorum vitæ, etiam illorum qui matrimonij vinculis & curis erant impliciti, totius perfectionis erat forma ac exemplar: quod vel solæ Apostoli Epistolæ declarant, in quibus passim omnibus sublimia valde & nequiquam vulgaris præscribit traditque præcepta. Et licet hodie plus satis ab ea vitæ sinceritate Ecclesia defecerit, vulgusque hominum, vt nihil de alijs dicam, vix adduci queat vt vel ipsa Dei præcepta cunctis necessaria exequatur, nihil tamen reprehensionis habet ostendere ac ob oculos interdum proponere etiam imperfectis ea quæ perfectionis sunt, vt si non omnes saltem aliqui ad meliora excitentur. Enimvero etiam hodie non desunt, qui in medijs seculi negotijs, curisque domesticis vitam agant omni virtute conspicuam.

A. G. O. N.

spicuum. Quæ nos paucis idcirco commemorauimus, vt excludamus eorum errorem, qui putant solis elaborata monachis, quæ ad perfectionem pertineant. Desidia ac tepor hominum facit, vt sublimia videantur, quæ tamen haud difficile etiam quiuis præstare possit, si Christum ardentè amaret.

ENCHRIDION CHRIS-
TIANÆ MILITIÆ AD NOVI-
TATEM VITÆ, QUÆ EST IN CHRISTO IESU,
perfectè instituens, cunctis probè fidelibus
vehementer vtilis.

Abnegatio sui quænam sit, quomodo & quibus ea ad-
sumenda exercendaq; sit.

CAPVT I.

QVOT in locis Paulus, de veteri nos hominè aut crucifigendo, Gal 5.6
aut mortificando, aut certe exuendo commonefaciat, nemo qui Colof. 3.
studiosus est, ignorat. Id ipsum Christus quoque non semel ad- Ephes. 4.
monens ad nostri nos abnegationem aded inuitat, vt hanc vnâ
dicat imitationis sui formam. Si quis, inquit, vult venire post Matt. 10.
me, abneget semetipsum. Certissimum est enim, cum diuersa prorsus sit nostra Luc. 9.
vita à vita Christi, nos ante oportere vitam abnegare nostram, quam illius
incipiamus, aut possimus imitari. Desinas igitur necesse est esse superbus, au-
tequam humilis fias, & mitis cor de. Siquidem quod de veteris hominis exu- Abnegatio
tione Paulus, hoc de eiusdem abnegatione loquitur Christus. Hinc constat, quænam sit
quàm ferè lugendi sumus omnes, qui de verborum quidem horum significa- inipsum.
tionibus, hoc est de abnegatione & mortificatione differere nouimus, maxi-
mè ij qui aut sacra expositionem scripturæ, aut vitam spiritualem profite-
mur, rem autem ipsam abnegationis mortificationisve prorsus ignoramus.
Cernimus palam, quomodo penè omnes tum docti tum pariter indocti, Viam carnis
ecclesiastici & plebei sequimur viam carnis, fouemus veterem hominem, se- sequentium
quimur & propugnamus desideria nostra vitiosa: nihilo secius tamen inter- multitudine
ta & Evangelici, & Ecclesiastici, addam quoq; & spirituales dici volumus: cū quanta.
tamè quare vel E. āgelici vel Ecclesiastici, vel certè spirituales, aut (si maui) verum que-
religiosi nuncupemur, hoc solum in causa esse debeat, quia veterem hominē, quā efficiant.
mortificamus interiorē verō & qui secundum Deum est, colimus, quia nos Rom. 8.
abnegamus, Christum sequimur, & (vt simul omnia dicam) quia non secun- Gala 3.
dum carnem ambulamus, sed facta carnis mortificatē, spiritu ambulamus.
Hea Domine Iesu, quomodo de mortificationis siue abnegationis præ-
cepto,

cepto, præter vocabulum & nominis expositionem (quæ in ore & prædicatione est omnium) pene nihil retinimus. Per vniuersum mundum, paucis tuis amicis exceptis (qui mundo sint fabula, opprobrium, & derisio) secundum carnem tantum vivitur, quasi quicquid benedicto tuo ore nos tu, aut spiritu tuo per sanctos seruos tuos docueris, tunc impleuerimus, tuncq; tibi sit satisfactum, si hoc ipsum quod docuisti, quod iussisti, quod præcepisti, intellexerimus, indeq; coram alijs hominibus didicerimus loqui, licet nihil horum quod abs te doctum aut præceptum est interea facientes.

Fuga seculi, quam sit necessaria & abstractio vitæ quomodo sit sectanda.

CAPVT II.

Ioan. 5.

Gen. 6.
Fuga seculi
quam sit ne-
cessaria.
Gen. 11.
Gen. 19.
Psal. 54.

Hier. 47.
Hieron.
Mundus
quomodo lo-
sit fugiendus.
Rom. 8.
Ioan. 16.

Vitæ abstra-
ctæ agenda
quæ.

SI sanctus Apostolus Ioannes mundum vniuersum (vt eius vtar verbis) in maligno suo æuo dixerit positum, quid modo de eodem seculo indies degenerante, indiesq; corruptiore sentiendum est? Videmus certè labefieri quotidie magis omnia, adeò, vt quæ olim lutea quædam videbantur, hodie si reperiri possent, præferrentur auro. Cum ergo vniuersæ sit carnis vitæ corrupta, quid agendum tibi est aliud, iuxta spiritum viuere cupienti, quam vt cum Abraham fugias de Hur Chaldæorum, fugias de terra & cognatione tua, recedas cum Loth de Sodomis, elongaris cum Dauid in solitudine, cum Paulo & Antonio recedas in desertum, cum Arsenio audias inter aulicos constitutus angeli vocem: *Fuge, tace, quiesce*: hoc est, cum in mundo centum qui te malæ vitæ exemplo, verborumque contagio corrumpant, & ne vnus quidem interim qui te ædificet, quiue malorum exemplaria sectantem teruocet inueniatur: quid, inquam, aliud restat, quam vt fugias de medio Babilonis, saluesq; animam tuam, idq; potius fugiendo (quod diuus docet Hieronymus) quam temere pugnando. Fugias autem mundum non corpore, (Quo enim ires extra mundum?) sed consuetudine & conuersatione, si paucis hoc verbis dici oportet. Necessè est vt abstractâ agas vitâ à cõmuni aliorum hominum vitâ, potissimum qui eiusdem nõ sunt propositi sequestratus: quamobrem si quid tibi sustinendum fuerit (sint probra, sint derisiones,) à mundo te scias sustinere, qui Christi spiritum non habet, nec potest accipere. Fugas igitur mundum, hoc est, à corruptione hominum te subducas, & abstractam solitariamq; vitam agas, vbi quod te scandalizet non videas, vbi non audias adulantem, vbi inuidentem non sentias, vbi denique tibi neminẽ habeas obstrepentem. Erras si inter pocula sobrius, si in conuiujs abstemius, si pudicus inter foeminarum greges, si inter garrulos perseverare taciturnus velis. Solitudinem igitur eligas necesse est, vbi Christo viuas absconditus, & nemo sit qui sanctum tuum propositum, aut carpat, aut rideat, aut impediat, aut etiam inturbet. Solitudinem, inquam, eligas iuxta tui status conditionem, vt quicquid à Deo te abstraxerit, quicquid à Deo te impedierit, remoraturue ad eundem accessum, hoc quantum potes & licet, à te proficias.

Modus statusque strenuè Deo seruiendi vt sit necessario cuique deligendus.

CAPVT

CAPVT III.

Non vnus est opus diei vitam mutare, idēd primum satis expēde quid tibi conueniat, quid præpediat, vt trutinatis omnibus (hoc est, complexione, ætate, natura, statuq;) assumas pro veteris hominis mortificatione, seu vt Christus loquitur, pro tui abnegatione, viuendi genus, quo viuere & perseverare possis. Non omnibus datum est adire Corinthum, nec omnia possimus omnes, sed iuxta virium tuarum mensuram, iuxta vocationem tuam, iuxta denique ætatem, aliaq; conditiones, quæ necessarid respiciendæ sunt, eligendus tibi est locus, præfigendusq; viuendi canon, quo & ijs quæ iam non oportet negligi, nihil subtrahas. & ea quæ superaddi necesse est, obseruare salubriter valeas, neminiq; onerosus aut scandalo fias. Eam ob rem non vnus nec vniformis est Deo seruientium status, quamuis ad eundē scopum finemq; tendant omnes. Quod enim vni est occasio profectus, alteri foret destructionis causa. Omnes tamen te benedictē Iesu quærun, omnes te diligunt, omnes te imitari gestiunt, vnusquisque iuxta suæ vocationis genus, iuxta virium & ætatis mensuram, & iuxta naturalis complexionis congruentiam. Hoc igitur omnibus vt conuenientissimum, vt quæ necessarium persuasum sit, eligere statum modumq; viuendi, quo à delinquentium societate, à delictorumq; occasionibus sequestratus maneat. At quis is potissimus sit (si quæris) qui & illi, & illi congruat, non nostræ est facultatis exponere (cum varia sint atque permulta, quæ his quidem noceant, alijs verò profint: sunt etiam hominum studia, complexiones, donaq; multiplicia & Inæqualia) sed spiritum vnusquisque inuocet sanctum, quo doctore correctiorem instituat vitam: oratq; Deum, vt, quo incontaminatus ab hoc seculo viuere possit, & scientiam sibi infundat, & vires tribuat cum perfecta voluntate.

Statu fam-
ctē viuendi
cuiusmodi
eligendus sit

Seruientium
Deo status
cur sit diuer-
sus.

De constanti firmoq; proposito vitæ melioris tenendo.

CAPVT IIIII.

Qui maria nauigare instituunt, qui militiam sequuntur & castra, qui venique quamuis artem discere exercereue percipiunt, labores, molestias, grauitates & pericula quæ sint suscepturi, præmeditentur necessesse est, atque ad eadem ferenda (licet adhuc futura) iam se offerant, iam sese accingant, animum firment, statuantq; propter quauis incommoda nolle à ceptis resiliere. Hoc modo tu qui veterem hominem exuere, nouum cupis induere, quiq; mortificata carne, spiritu viuere desideras, scito labores, molestias, incommodaq; tibi euentura. Conflictus namque & prælia tibi occurrēt, & quod grauidis periculosiusq; est, non aduersus hostes tantum, sed contra te ipsum quoque pugnabis. Hostes quidem, carnem atque diabolum, habes persequi: verum cum tu eisdem sis familiaris amicus, tibi verò ipsi hostis, vt temetipsum quoq; propterea persequaris, hoc est, vt tua tibi desideria interdicas, neges, subtrahas atque mortifices, oportet. Modo igitur, quot in hac pugna tibi euentura sunt incommoda, quot molestiæ, quot curæ ac labores, quot denique & angustia & sudores præmeditare & expende. Difficilis sane est pugna, certamenq; periculis plenum, licet speciosissima (si fideliter pugnaueris) nec minus gloriosa sit victoria. Hæc tamen (vt dixi) præmeditare, ne

M m

cum

cum aduersa tibi euenerint, tædium vllum admittas, ceptiue pœnitæas propo-
 siti. Hoc nanque die, puta conuersionis tuæ ad Deum, cunctis hostibus tuis
 bellum, tibi verò pugnandi necessitatem indixisti. Quare etiam vt hanc pu-
 gnandi voluntatem firmam semper teneas, nec à pugna retrocedas, quæ cum-
 que etiam molestiæ te premant oportet, sed eodem, quo nunc es, semper ma-
 neas animo, vsque ad mortem constans, eo videlicet, quo pergas vitia tua, &
 quicquid in te est quod Deus odit, persequi, eiusq; electissimum beneplaci-
 tum, & discere & perficere (hoc enim Deo est se subdere atque seruire) prop-
 ter ipsius honorem, & propter ipsius gratiam maiorem assequendam. Quo-
 circa non ab re erit illius meminisse, quod plerisque ab Apostolo Petro fue-
 rat prædictum, melius illis fuisse vt viam veritatis non agnouissent, quam
 post huius notitiam ab eadem via recedere, hoc est, à proposito bono primò
 accepto, retro abire. Tu igitur quæ obseruanda recipis ob vitiorum mortifi-
 cationem & spiritus renouationem, constanti animo prosequere. Confirma-
 ta bona voluntas, ea quæ alioqui difficillima videbantur facit leuia: nec so-
 lum leuia, verùm etiam suauius atque desiderata. Primùm itaque est quod fa-
 cias, vt propositum tuum, & statuta seu cõsuetudines tui status ordinisve di-
 ligentiissime obserues, pro eisdem zelum exerceas in teipso quantum possi-
 bile est, ne transgrediaris. Porro de proximis, pro quibus ex officio nulla ti-
 bi incumbit sollicitudo, an eadem obseruent nec ne, tuum non erit explorare,
 inuestigare, aut iudicare. Quantum in te est, omnes cohortare (vbi occasio
 datur) ad correctiorem vitam, idq; re ipsa, ac operibus magis quam verbis,
 propterea tamen nullius tibi licet scrutari actum & vitam. Simplici enim o-
 culo omnia sunt aspicienda, cuncta boni consulenda, aliena non discutien-
 da, de aliorumq; conscientijs te non conuenit vt intromittas. Hoc enim solù
 à te requirit Dominus, vt bonum te cunctis exemplar præbeas virtutum, ob-
 seruantiæq; Christianæ, & iuxta tuum statum candor in te semper reueat,
 neminem tuo destruas exemplo, neminem denique scandalizes. Semper in-
 tus audias:

Quicquid agant alij, sis memor ipse tui.

Hos nanque qui sua sapiunt (si bono tuo exemplo non respiscunt ad me-
 liora) verba tua parum curabunt. At qui de se humiliter sentiunt, & cupiunt
 adiuuari, hos quocunque potes modo, ad Christum trahe, dirigeq; ad meliora

Propositum tuum tam esse debet firmum, tam recens, tamq; feruens absti-
 nendi ab omni peccato, fugiendiq; peccatorum occasiones, vt si expediret, au-
 deres etiam Domino Deo vouere quantum id animi deuotionem, volunta-
 tisq; bonæ attinet promptitudinem scienter vitrope post hac nolle te eun-
 dem peccando offendere. Veruntamen propter fragilitatem instabilitatemq;
 tuam nimiam quàm sæpenumero es expertus, haud quaquam expedire voue-
 re huiusmodi: propositum tamen tuum, hoc est, nolle scienter peccare, aded
 debet cordi tuo esse infixum, aded radicatum, adedq; certum ac firmum, vt
 haud aliter atque si votum fuisset, abs te obseruetur. Pari igitur cura vigilan-
 tiq; propositum tuum, ac si id voueris custodi, imò dum fluctuationem sen-
 feris animi, tibi id quod faciendum est, ex voto faciendum fore persuadeas.
 Quotiescunque tuum propositum, hoc est, voluntatem tuam sanctam statu-
 tamq; qua Deo soli cupis in omnibus perfectissimè placere, renouas, confir-
 ma

2. Petri 1.

Voluntatis
bonæ ac cõ-
firmatæ effi-
cacia quæta.

Zelus cuique
potissimum
habendus
quis sit.

Quid solum
requirat De-
us ab homi-
ne.

Propositum
abstinentiæ
a peccato quæ
debeat esse
firmum.

Propositum
bonum hu-
militate ac

ma illud profundissima humilitate, & iuge continuaq; oratione: nimis enim tuum infirmus tum instabilis es tu, quam ut quod decreueris bonum firmum teneas. Ideoq; nihil prorsus in aliqua voluntate tua, nihil in industria aut virtute, sed in sola diuina, in sola Iesu misericordia confidas, in eandem sperans, eademq; fretus bonum propone, bonum restaura, bonum renoua. Certus esto, quantumlibet bona ferueat voluntas, quantumuis rata sit ac firma, nisi diuina fueris virtute protectus, nisi eiusdem adiutus gratia, inconsuetus instabilisq; erit omne quod statuisti. Quicquid igitur boni proponis, ad misericordissimum optimumq; Dominum Iesum respice, & super eo nitens, confidensq; in eiusdem virtute propone. De omni autem virtute tua despera. Non putes transgressionem propositi boni tam esse reprehensibilem, aut culpa obnoxiam quam est voti, quia propositum bonum cuius nunc factus es transgressor, nequaquam te ultra, hoc est, ad nouam grandioiorem culpam, precipitabit quam si absque illo proposito cecidisses. Neque enim est delictum aliquod cuius maior sit culpa propter precedentem bonam voluntatem, quam est ea quod ex suo genere peccatum habet. Credendum potius multo velocius misericordiam consequi, citiusq; curari eos qui post bonam firmatam voluntatem, dum fortiter pro virtute contendunt, in pugna deficiunt, labuntur ac vulnerantur, quam eos qui minori ad bonum voluntate contra peccatum muniti, ex iterata saepius infirmitate, & ex bonae voluntatis languore cadunt. Inspicit Deus hominis voluntatem quae erat illi ante lapsum. Quae quanto fuerit feruentior ad bonum, tanto etiam praebet se Deus ad miserendum erigendumq; denuo eum qui cecidit, clementiorem. Eam ob rem vehementer iuuat, tantum abest ut impediat, hominem propositum suum saepenumero renouare stabilireq;, atque ac si votum esset constanter obseruare. Nemo enim sanctum quid apud se statuens, puta ut Christi sermones velit seruare, hocq; propositum vel centies instaurans, intendit maiori propterea se facere culpa obnoxium, si contraierit, quam fuisset si absque hoc bono proposito fuisset Christi sermones transgressus.

Scopus omnium actionum quisnam ob oculos constituendus, ut abnegatio sui sola Dei comprobet fidelem discipulum: quo pacto denique quis a salubri proposito collapsus, renouare debeat spiritum suum.

CAPVT V.

Itaque viam Dei ingressus, scito ad quid veneris. Neque enim adeo te desipere puto, ut quid tibi faciendum sit, cur huc veneris, quid agere velis, & quis tuarum sit actionum finis, non fueris praemeditatus. Via haec sancta est, & immaculata transibunt per eam. Via haec Christi est, quem quisquis imitari, hoc est, sequi voluerit, iubetur, abneget semetipsum, &c. Tui igitur abnegatio huc exigitur: hoc est, ne omne quod velis facias, ne desideria tua perficias, ne denique contra Dei legem quicquam concupiscas, faciasque proximo quod tibi velis impendi, & abstineas hanc rem, quam tibi nolis fieri. Quicquid tibi a Deo vel homine, qui erga te Dei agit vices, praecipitur, studeas quantocius implere, & a Deo quicquid aduersitatis super te euenerit

Finis omnium actionum quae esse debeat.

Luc 9.

Matt. 7.

Abnegatio sui discipuli Christi hominem constituens quae

consentias de eiusdem manu patienter suscipere. Hæc inquam tui abnegatio Christi te imitatorum atque discipulum constituit. Quomodo igitur ad Dei seruitutem venisti, ut Christi seruus fieres, ita scito tibi fore necessarium, si Christi volueris fieri discipulus, ut plena perfectissimamque tui abnegationem ipsum contempnas. Itaque hoc admittere, hoc sit propositum tuum, hic conatus, hic finis quoque, ut huiusmodi assequaris tui abnegationem. Quando in Dei opere seruitioque acediam, quando in labore pugnandi difficultatem, quando denique in tui mortificatione fastidium ac languorem sentis, te ipsum propositi tui commonificans (quo Dei esse seruus cœpisti) alloquere hoc modo: Ad quid aut quare huc venisti? Dic quamobrem sis hic, & opus tuum cuiusmodi esse debeat? Nunquid non venisti ad plangenda peccata, ad mortificanda vitia? Venisti proprium relinquere sensum, propriam frangere voluntatem, venisti humiliationem, contemptum paupertatemque ferre. Venisti omnibus obedire, humiliari, seruire. Venisti ut quicquid didiceris voluisti esse Christi, quicquid ad virtutis integritatem necessarium intellexeris, obseruet aut pro virili imiteris. Fac igitur modo quod ut faceres huc, hoc est, ad statum penitentiam & emendationis vitæ, venisti. Noli fugere quod quasiuisi, noli quod elegisti spernere, noli denique deprecari propter quod huc venisti, id est, quod ut ferres hanc viam abnegationis tui, imitationis verò Christi, ingressus es. Itaque hæc cogitatio in tuo semper versetur corde, si quando tristitia, aut molestia, tardiumve acedia tibi subreperit: Ego huc ad nil aliud veni quàm ut ab hominibus debeam contemni, in nulla re præferri, alij postponi, increpari, omnibus subijci, ab omnibus nesciri. Quando igitur eiusmodi quid mihi occurrerit, num tristabor? Ecce hoc quod desideravi & volo. Si propterea huc veni, quomodo iam fugiam? Nam & si nil mihi eiusmodi occurrerit, fraudarer intentione mea.

Phil. 3.

Quæ retro sunt obliuiscere. Nihil æstima quod in via Dei hætenus egisti. Ad anteriora semper te extende, omni hora omnique loco propositum tuum renoua, adijce, nouoque seruire, quasi nullius quod ante proposueris sit æstimationis, aut ac si modo primum incipias, ad vltiora te extende. Ad quod vires & gratiam à Deo, eiusque directionem tam seruentem quam humiliter pete. Mane & vesperi quotiescunque præterea horologium domus tuæ audis, tu spiritum ilico tuum renoua, instaurando propositum tuum contra veteris hominis vitia, ut tunc quomodo illa corrigi emendariue possint, quomodoque omnes vires tuas ad hoc ipsum expendere velis, hoc est, quomodo nihil eorum velis negligere quod ad eorundem seruitutem extirpationem, decernas. Dic: Domine Deus meus, vitiam vel hanc horam imo totius vitæ meæ reliquum in honorem & beneplacitum tuum pure expendam. Tunc enim mentaliter, ad Deum redire debes, orans, hoc similiue modo.

Precatio ad horologij auditum.

Benedictus esto tu piissime Domine Deus meus Iesu misericordissime, pro omnibus beneficijs tuis, quibus me ad hanc horam vsque sustentasti: Heu amato fidelissime quam ingratus ego sum, quamque infidelis, qui tempus meum omnino adeo negligenter, inutiliterque expendo, non in gloriam tuam, cui omnes seruiunt creature, sed in vanum ac nihilum. Miserere piissime IESU omnibus peccatis & negligentijs meis ad hanc horam vsque commissis, & da mihi ad

Acedia in seruitio Dei quomodo repellenda.

Spiritus suū uti homo singulis horis renouare debeat

VI
26

hi ab hac hora quod reliquum est vita mea, totum in laudem, honorem ac gloriam tuam perfectissime iuxta beneplacitum tuum supremum expendere. Si tantum tibi superest temporis hæc quoque adijcias. Adoro te & gratias ago tibi misericordissime Iesu Christe, pro doloribus, pœnis, tristitijsq; omnibus quæ hac hora pro me passus es. Benignissime Iesu, fac horam mortu meæ felicem, ut plenè tibi reconciliatus atque in tuis meritis purgatus, sine villo impedimento ac medio ad te latus egrediar. O clementissime Domine Iesu Christe fac misericordiam, & consolare omnes qui in hac hora sunt tentationibus aut alio grauamine contristati. Presta etiam ô misericordissime Iesu hac hora omnibus fidelibus tuis defunctis requiem & consolationem sempiternam. Si omnia non potueris meditari, dic saltem: Iesu, pro tuis innumeris benedixisti tibi sit laus: pro his que pateris, nos munda, iuuua miseros, da pacem, salua mortuos. In meridie quando pulsatur Dominicæ Passionis memoria, hoc est, acriorum dolorum quos in crucifixione tunc hora Sexta, quæ nobiscum hora vocatur duodecima (tunc enim cruci Iesus fuit affixus) sustinuit, dicitur. Misericordissime Domine Iesu Christe, pro omnibus laboribus, incommodis & afflictionibus, quæ propter me homo factus in terris pertulisti, adoro te & gratias tibi ago, eademq; tibi nunc offero pro peccatis meis & totius mundi, Misericordissime Iesu pro omnibus pœnis, vulneribus & opprobrijs tuis quæ propter me in passione tua, præcipue autem hac hora crucifixionis tuæ durius propter me sustinuisti, & pro singulis guttis preciosi sanguinis tui pro me effusis, adoro te & gratias tibi ago, eademq; tibi nunc offero pro peccatis meis & totius mundi. Misericordissime Iesu, pro omnibus tristitijs, lacrymis, gemitibus, compassionibus ac doloribus tuis interis, & pro ipsa amarissima tua morte, adoro te & gratias tibi ago, eademq; nunc tibi offero pro peccatis meis & totius mundi. Deus propicius esto mihi peccatori, qui pro me in crucis patibulo dignatus es mori. Fac quæso tui amore moriar & ego peccato & mundo: tibi verò soli viuam. De exercitio horologii vide etiam in Pharetra diuini amoris. Animaduerte quod tuum sic aut esse debeat propositum. Quare (dic) mutasti viuendi modum? Nonne vt veterem mortificares hominem, interiorem ornares, spiritu viueres pro peccatis tuis penitentiam ageres, Deum placares, Deo seruires, atque ne eadem denuo peccata admittas, vitam omnino mutares? Inter hæc ausulta quod loquor. Nolo vt cogites tu pro peccatis tuis penitentiam te facturum, neq; hoc intendas. Quare? Quia peccata tua multiplicata sunt super arenam maris. Nimis hæc multa nimisq; graua sunt. Pro vno peccato non potes satisfacere, quid faceres pro innumeris? Nō igitur cogites te penitentia opera facturum pro peccatis tuis. Hæc enim opera tua quantula putas sunt ad tot peccatorum acervos? Qui magna faciunt opera bona, & modica habent peccata, ijsa: satisfaciunt pro suis peccatis. Tu verò quicquid egeris, refer ad honorem Dei vt quicquid boni feceris, ided cogites atque statuas te facere vt Deo placeas. Dei itaq; amor, Dei honor eiusdemq; voluntas & beneplacitum tibi sint causa quare quicquid feceris facias. Omnia igitur facito vt placeas Deo, vt eius inuenias gratiam, vt eius fieri merearis amicus, vt illi honorem exhibeas, vt deniq; eius beneplacitum faciens illum non offendas. Porro omnia opera tua cogita minora quæ vt satisfaciunt pro peccatis tuis. Pro peccatis enim tuis Christi opera eiusdemq; dolores & vulnera, atq; aded ipsam eius mortem illi offerre debes in vnione amoris illius, quo hæc eadem pro te sustinuit. Hæc valent in tuorum peccatorum satisfactionem. Tu verò

Precatio p
felici mor-
te.

Ioan. 10.

Precatio in
meridie di-
cenda.

Luca 18.

Propositum
sui vt ho-
mo semper
confideat
debeat.

Amor Dei vt
sit causa be-
ne viuendi,
beneque o-
perandi sco-
pus.

Quid pro
peccatis of-
ferendum
sit Deo.

quicquid agis aut sustines, non pro peccatis tuis Deo offeras, sed pro eius amore atque beneplacito aut age aut sustine, optans apud eundem maiorem inuenire gratiam, qua plura maiora, acceptioraq; illi facias opera. Amor itaque Dei tibi sit causa bene viuendi, beneq; operandi scopus.

Peccatorum vt sint occasiones fugiendæ.

CAP. VI.

Nisi diligentia haud minori delinquendi occasiones fugias quam peccata, nunquam ad vitiorum peccatorumve perfectam venies curationem. Nunquam enim odisse peccatum satis conuinceris, cuius tibi occasionem non tollis. Post quemlibet igitur casum aut tentationem teipsum inuestiga, & quomodo in te intrauerit tentatio, quo modo vicerit te examina, vt expertus iam tentationis occasionem & viam, vbi es inuentus debilior, te plus solito munitas, hostibusq; pracludas accessum.

Discretio quanta sit virtus, quatenusq; eam in omnibus seruare necessarium sit.

CAP. VII.

Nulla potest virtus describi, vt ab omnibus pari possit aut debeat modo obseruari. Nulla quoq; est lex quæ propter pacem, concordiam, charitatemq; seruandam tunc instituta, quam non sæpenumero oporteat, vbi contra pacem & charitatem militat, etiam intermitteri aut moderari. Leges enim humanae & arbitrariae tunc obligant, quando sine attingunt, aut ad finem tendunt propter quem sunt instituta. Tunc enim bene seruatur lex, quando legis intentio finisq; attenditur & obseruatur, quem legislator aut voluit aut velle debuit. Quamobrem quod pro charitate aut pro virtute utilitateve alia est institutum, non recte obseruatur, si contra eandem virtutem pro qua institutum est, seruatur. In cunctis igitur discretionem habe, vt quod propter charitatem, propter virtutem aliam (quando ita videretur) facis, propter charitatem etiam (vbi necesse fuerit) paratus sis illud intermittere: quo in nulla re teipsum quaeras, sed solam Dei gloriam eiusdemq; beneplacitum. Veruntamen quamuis in his quæ arbitraria sunt hæc locum habeant, in legibus tamen & statutis Ecclesiae, in votis quoque, nolo vt tu iudex sis tibiipsum, puta vt pro arbitrato tuo ex his aliquid intermittendum mutandumve putes, aut vt iudicio tu tibiq; praescribas quando lex præcepti non attigerit finem, aut quando legi subiectus ad legem obliueris nec ne: sed Prælatum tuum consule eiusq; acquiesce iudicio. Alioquin legem non discernere sed iudicare & sapius contemnere videberis. Discretio tanta est virtus, vt quicquid absq; discretionem fuerit factum, iam non virtus, sed vitium esse necesse sit. Adeo namq; discretio omni operi bono est necessaria, vt si hæc illi affuerit, laudari: si ab fuerit, eam improbari oporteat. Eam ob rem à sanctis Patribus, & mater & auriga virtutum vocata est, quæ haud immerito quoq; cunctis etiam virtutibus ab Antonio sancto etiam prælata est. Siquidem ex illa reliquæ metiuntur, ponderantur, æstimanturq; virtutes. Tuum igitur est (quia non

Leges humane quæ do obligent & quando bene obseruentur.

Discretio quomodo in omnibus seruanda sit.

Discretio quanta sit virtus, quæq; omni operi bono necessaria sit.

non ad vnam duntaxat virtutem nec ad opus exercitiumve vnum duntaxat obligaris singula metiri & considerare, vt ita vni seruias virtuti, ne ladas aliam. Obedientia, fraternæ charitatis, discretionisve causa à labore exercitiove actuali virtutum quiescere, aut non progredi, non est semper à profectu regredi. Potest enim fieri vt non ex acedia defidiaue, sed ex discretionis contingat: puta vt idcirco nunc, licet proficiens non progrediatur ne postea longius multo remoretur, ne dum in minoribus crescit, in potioribus deficiat. Prudentia igitur & discretionis est interdum quiescere, vt labor repetitus perseveret. Quid enim lucri est vno die aut breuissimo tempore ita currere, vt longissimo post aut omni tempore fatigatus, quiescere vrgearis? Quapropter in vna re minui, in altera verò nobiliori, potiori, aut magis necessaria crescere, non est deficere, sed proficere. Debet enim homo magis Deum & Dei honorem quam suum profectum querere, imò propter Deum se debet etiam negligere. Porro qui seipsum propter Deum negligit, non negligit, sed pie vbertimq; promouet.

Gula quânam per abstinentiam frenetur: vtq; in cibo & votu quisque se, ne Deus offendatur, habeat.

CAP. VIII.

Pro modica gustus seu cibi delectatione quam in pomo Adam primus noster parens habuit, in quantam cecidimus miseriam omnes? Quanta opus fuit, vt ab hac culpa expiaremur poenitentia ac satisfactione, quâ solus Dei ac virginis filius potuit pro nobis? Vide quia triginta tribus annis necesse fuit: Dei & virginis filium affligi, dolores immensos pati, ac tandem ignominiosissima, acerbissimaq; morte mori, vt Deo reconciliaremur Patri. Pro memoria igitur ac veneratione huius beneficii, hoc est, pro rememoratione nostræ calamitatis, pro gratiarum actione diuinæ incarnationis, pro veneratione quoque integerrimæ virginis Mariæ Dei matris, eiusq; castitatis ac humilitatis, (vt potè cuius humilitas non minus erat grata, quam fuit amabilis virginitas, aut charitas dilecta Deo) non liceat tibi cruda comedere poma, pira, aut fructus in æternum, nisi aut necessitate, aut obedientia infirmitat. q; ineuitabili vrgente, flagitetur aliud. Quib. nõ vrgentibus, horum omnium delectationem quibus aded afficeris, cum Dauid qui de cisterna bibere concupierat Bethleemica, sed bibendi sibi voluptatem concupitã interdixit, pro Christi amore, tibi interdicas & subtrahas. Hæc autem facilis abstinentia tibi reseruanda est, vt is qui te in sanctum benè viuendi statum vocauit, ubi perduxit, perfectissima humilitate atq; discretionis, continuo quoq; virtutum incremento seruire perfecto sibi corde, sibiq; perseveranter placere te faciat, & in virtutibus atq; in sua te gratia indies crescere. Die igitur quotiescumq; tentaris contra hoc propositum: *Respice in me ô piissima Dei mater, altissima inopiã inopiamq; spiritus mei: robora confirmaq; hoc meum propositum piissima mater misericordia, domina mea virgo Maria.* Ab his cibis qui naturæ quidè delectabiles sunt, minime autem necessarij, sed plerunq; nocui, vt sunt electuaria, fructus, dulce vinum, & huiusmodi, dum sagus es abstineas, & ad hono-

Quiescere in
terdum ab
actuali vir-
tutum labo-
re, esse pru-
dentia & di-
cretionis.

Gene 3.
Peccatum
Ade quanta
indignetur
poenitentia.

Fructum
crudorũ e-
sum vt quis
sibi vtiliter
interdicat.
2 Reg. 23.
Patal. 11.

Abſtinentiæ
Deo acceptæ
& ab omni
periculo ali-
enæ quæ

Gula quò
ſit vitanda

Abſtinentia
perpetua quò
non laudat-
ur.

Delectatio
in comedē-
do quam ſit
cauenda.

ad honorem beatiffimæ virginis Mariæ, potiffimumq; ad eiusdem filij glori-
am, vilioribus, ſimplicioribus atque minus delicatis te reficias cibis. Hoc
modo fieri poſſent abſtinentiæ Deo acceptæ multæ, & ab omni periculo a-
lienæ. Nunquam cibum comedas meliorem, quam diu viliorem habes, quem
(vbi meliorem non habueris) libenter conſueuiſti ſumere, niſi infirmitas,
aut ratio aliqua euidenter aliud per diſcretionem flagitaret, ſeu obedientia,
huic obuiaret propoſito. Nam niſi ita feceris, non cibum, ſed cibi quæriſ
delectationem, nec naturæ intendis reſtaurare infirmitatem, ſed concupiſcen-
tiæ refricas adminiſtraſque voluptatem. Siue multum ſiue parum tibi ad-
miniſtretur, pro ſola corporis neceſſitate te reficias, & æquè regulam tuam
menſuramq; ſolitæ diſcretionis obſerues.

Si vina duo in menſa habueris, ad illud quod fortius aut delectabilius eſt
bibendum non apponas manum, niſi ſatis præmeditata ratio fuerit, quare &
quomodo ſecundum Deum, non pro voluptate habenda id facias. Si hodie-
num tibi oblatum ſufficit vinum, crasq; tantumdem vini (quod certus eſt)
habebis, cur igitur poſt vinum iam receptum, vinum (ſi fortisè gratis of-
feratur) quod eſt melius, vel ad bibendum vel ad ſeruandum in craſtinum
accipies, niſi quia gulæ ingluuieiq; (maximè ſi deſit debilitas aut euidenter ra-
tio alia excuſans) quæriſ ſ. ruires?

Bonum vtileq; eſt, reor, humilitati, ne ita realiqua abſtineas, vt ex hac
nunquam licet abſq; gulæ vitio, conſentias ſumere, his exceptis quæ tibi ex
voto aut ſtatuſ ſingularitate interdicitæ ſunt, ſed recole priſcos ſanctos Patres,
qui ne ſibi aliquid viderentur gloriarentur apud ſe, quod hoc illove edu-
lio nunquam vterentur, ſumebant quidem de illo cibo interdum à quo ab-
ſtinere cupiebant, ſed ita temperatè adeoq; modicè, vt ſuperbia quidem glo-
riam excluderent, & voluptatem tamen propterea non ſentirent. Exemplum
habes de Patribus, qui cibis ſuis vnã duntaxat olei guttam infundebant, ut
ſuperbiam ſentirent gloriantem, puta, nunquam ſe viſos fuiſſe aut vti oleo.
Tu itaque craſſiorem ſeu minus album minusq; delicatam ac inuauem pa-
nem cibumq; ede primo. Deinde quantum eſuris ad neceſſitatem abſque
ſcrupulo, vbi viliora deſiciunt, de melioribus quoque ſume. Semper enim ſa-
tius eſt te de vilioribus quam delicatioribus (quam diu ſanus & iuuenis eſt,
nec edendi abſ te ceſſerit appetitus) refici. Illa enim vilia ſenſualitatem non
tam delectant, quam hæc prouocant gulam. Ad delectationem morifican-
dam, pane albo abſtineas modo alium quo vtaris habueris, minus concupi-
tum. Bibendo poculis vtaris modicis, & ſi neceſſitas vrget ſuis, crebrò potius
iteratis, quam vt multo vino calicibusq; grandibus vnã vicè vtaris. Nun-
quam gulæ in potu ſeruias, vt vnã vicè tantum infundas quantum bis terve
ſumere debuiffes. Propter ſobrietatem enim, & vt ingluuiei frenum im-
ponas, ſæpius, ſed modicum ſemper vini vicè quauis ſumas. Valet autem
& hoc ipſum ad naturæ conſeruationem, ijs præfertim qui humidoſ habent
ſtomachos.

Cafeus & butirum, his qui alijs veſci poſſunt cibis non aded ſunt neceſſa-
ria, quin his abſtinere poſſit hic, cui de cibis coctis tantum aded, vt ſe reſi-
tere ſatis queat. Quando bis in eodem die habes refici, in prandio ſtude ſo-
brietati, quo per diem ſis aptior ad ſpiritualia quoque. Securius enim tunc
eſt ab.

est abſtinentia: ſiquidem in prandio ubi minus ſumpſeris, in cœna recupera-
re licebit. Hoc namq; congruum magis videtur bis diſcretè atq; ſobriè refici
in die, quàm in prandio tantum ſumere vt in cœna non eſurias, aut non ap-
petas cibum. Multi ſunt infirmi, qui à fructibus abſtinent ad cauenda infir-
mitatum incommoda. Quibus ergo illi propter ſanitatē abſtinent ſeruan-
dam, tu non poſſis propter Chriſtum abſtinere? In potu ubi naturæ ſatife-
ceris neceſſitati, non congruit plus hibern. Nam diaboli eſt ſuſurrum quod
andis: Ecce parum adhuc bibendum ſuper eſt, ebibe, vt quid in craſtinam tan-
tillum hoc ſeruas lucem? Ebibe, ne pereat. Reſpondeet tu. Quod perit pere-
at. Ego ex beneficio Domini mei Ieſu Chriſti ſatis ſum reſectus præter neceſ-
ſitatē nihil accipiam. Iturus ad prandium ſolus ante legas Orationem Do-
minicam, angelicamq; ſalutationem, quam Benedicite dicas, quas Domino
Ieſu in eius paſſionem, in mortem, pro omnibusq; ipſius beneficijs, quæ
mundo exhibuit vniuerſo, offeras grauias illi agens, ipſumq; adorans. Hanc
autem ipſius paſſionem, & cuncta quæ pro hominibus ſuſtinuit in terris, ei-
dem rurus offer in ſuauiſſimum, amantiſſimum fideliffimumq; cor eius, in
vniōe illius potentiſſimæ charitatis, quæ ipſum traxit de cœlis ad patiendū
pro nobis, orans, vt eadem nunc Patri ſuo offerat deus cum tanta virtute
& efficaciam, quomodo obrulit olim in cruce, dicens: *Consummatum eſt*, pro tu-
is & vniuerſi mundi peccatis: accendatq; in ſingulorū hominum cordibus
charitatem eandem, qua illuminati ac moti, agnoſcant & corrigant ſe, abſti-
neantq; ab omni peccato, imò ab omnibus quæ illi diſplacent, faciantq; ea
quæ placent illi ſemper.

Suſurrum
diaboli.

Oratio Do-
minica ante
prandium
dicenda.

Ioan. 19.

*Exercitia quænam Deo deuotus quiſque inter comedendum &
bibendum frequentare, lectionemque aliquam ſacram
ob oculos præfigere debeat.*

CAP. IX.

DVm cibum primum accipis, ſi ſolus, in memoriam & gratiarum a-
ctionem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui propter nos eſurire voluit &
manducare, dic vnum *Pater noſter*, & *Aue Maria* pro conſolatione eo-
rum, quorum beneficio, cura & labore ſeu indiſtrijs cibushic tibi paratus
& oblatuſ eſt, ſiue viuant hi, ſiue mortui ſint. Lecto *Benedicite*, flexis genibus
ſi ſolus eſ, ante ora Deum pro cibo animæ quam corporis cibum ſumas. Itaq;
primo roga Deum, vt ſuam tibi gratiam infundat, quæ tecum ſemper ma-
neat creſcensq; in æternum. Iterum ora Deum, vt cibo hoc corporali, quem
ta ipſius liberaliſſima ſumere viſ largitate, vti te faciat non ad delectationē,
ſed reſectiōem corporis neceſſariam, in laudem & gloriam ſuam, in obedi-
entiam, qua hiſ remedijs nos vt iſtituit, atque eadem humilis propter nos
admiſit ac ſumpſit. Poſtremò pete vt det tibi ſeruentiſſimam, ſtrenuiſſi-
mam deuotiſſimamq; fidelitatem in ſeruitio ſuo, qua in omnibus ipſius per-
fectiſſimè impleas voluntatem. Eſt quoque exercitium aliud bonum circa
menſam, cui placet, vtiliter ſeruandum. Primò, vt antequam cibum attin-
gas,

Matt. 4.

Exercitium
ante come-
ſtionem ſer-
uandum.

Na gas,

gas flexis dicis genibus ante mensam, vbi solus fueris Orationem Dominicam cum Angelica salutatione, in honorem omnium laborum, incommodorum afflictionum fatigationumq; quæ piissimus Dominus Iesus pro omnibusq; fidelibus sustinuit, eadem simul omnia offerens pro tuis totiusq; mundi peccatis. Sumpto primo cibo, antequam alterum attingas cibum, pata aut halec, aut aliud quid quod tibi Deus parauit, surge à mensa, rursusq; positis genibus alteram dic Orationem Dominicam cum salutatione Angelica, in honorem omnium dolorum, vulnerum poenarumq; Christi, eademq; in amore vnionis illius, quo hæc pro hominibus sustinuit, offer illi pro tuis totiusq; mundi peccatis, præcipue autem pro defunctis qui seiplos inuam non possunt. Tertium dic *Pater noster* antequam tertium sumas cibum seu edulium, in memoriam gratiarumq; actionem omnium tristitiarum, præfurarum internarumq; angustiarum cordis piissimi Iesu, quas cum multis lachrymi: pro nostra omnium salute sustinuit, orans eundem per hæc vt tot omniumq; fidelium defunctorum misereatur. In fine prandij quartum dic *Pater noster* pro opprobrijs pro contemptu, pro persequutionibus derisionibusq; Domini Iesu, gratias agendo, offerasq; hoc illi in vnione amoris quæ eadem passus est pro tuis vnuerforumq; fidelium maxime defunctorum peccatis.

Edendo qd
meditandi
fit.

Bibendo
mente qd
ruminandi
fit
Matth. 27.

Lectionem
sacram in
mensa non
esse negli-
geandam.

Inter edendum hæc sæpius meditare: O bone Iesu, ego ne vnã quidem buccellam panis merui, imò nec vt viuam hac aura communi dignus sum. Tu tamen adeò misericorditer, adeoq; abundanter tam animæ quæ corpori meo prouidisti. Pie Deus, vnde mihi hoc, vt tanta mihi faceres? vt tanta tibi multa dares? cum nihil horum meruerim. Ad potum dic intus in corde meditando. Heu bone Iesu, qd dissimiliter mecum diuisisti. Præbuisi mihi vinum, tu bibisti sel & acetum. Quò sic placuit tibi? Magnum ne fuisset pijsse me Deus, si indignissimi ingratisimiq; mei peccatoris vel semel recordatus fuisset. Nunc verò parum tibi visum est, vt vel aq; cum pane mihi præberes, quæ pro his quoq; laus aut gratiarum actio, tamen si perpetua foret, nulla sustineret nisi & optimum cibum, vinum & alia quæq; prætiosa mihi administrares. Gloria & gratiarum actio sit tibi Iesu bone pro me ab omni creatura qd sic voluisti. Nunq; absq; lectione sumas cibum. In mensa igitur vbicunq; fueris, præsertim solus, librum ob oculos expansum habeas. Sacra te lectio ad ed occupet, adeoq; animum tuum in se rapiat, vt prandio finito, qd comederis vix scias. Abstinentia non est virtus, sed exercitium virtutis, tanto vtilius efficaciusq; quanta fuerit ipsa abstinentia discretior. Téperantia verò est virtus. Placet tamen nihilominus vehementer Deo quicquid delectationis sibi homo pro illius amore subtraxit, modo discretè id fiat: alioqn per indiscretionem quid agere, virtutem est magis impedire q; promouere. Non ergo abstinentia ab exercitijs melioribus siue à magis necessarijs debet te impedire. Nec singularitas illa abstinenti placet Deo vbi aut obedientia læditur, aut charitas.

Modus situsq; inter dormiendum quis obseruandus: quæue exercitia in lecto constitutus adsumere ruminareq; debeat.

CAP. X.

Circa

Circa somnum alia non potest dari lex tutiorve canon, quam vt iuxta
 etatem, iuxta occupationes, iuxta labores, iuxta valetudinem deniq; &
 iuxta statum siue regulam suam quis dormiat. Monachi enim regulam
 sibi dormiendi habent præscriptam. Tantum itaq; capiat vnusquisq; somni,
 ne à Dei opere præpediatur, quin potius ad opus Dei ex somno reddatur de-
 uotior, alacrior, acceptior, non pigrior aut desidiosior. Iudicium tamen hoc
 non est ex prima euigilatione sumendum (tunc enim dormientium quiuis
 pletinq; se sentit naturaliter ineptum) sed ex ratione & operibus bonis quæ
 somnum sequuntur, ad quæ per somnum debuit confortari. Obseruandum
 quoq; hominum complexionem esse non parum dissimiles, vt quod vni est
 multum, alteri sit parum. Anteq; lectum intraueris, præmunias te oratione.
 Debet aut & orationem præcelsisse (vt vocant) capitulum, quo te reprehē-
 das dolensq; de peccatis tuis, de eisdem Domino confitearis, & venia ab eodē
 penita, pro peccati eisdem illi passionem ipsius offeras &c Deinde contra o-
 mnia & peccata noctis auxilium protectionemq; diuinam inuoca intrans in le-
 ctum cruce signatum & aqua aspersum benedicta.

In lecto situm dormiendi teneas honestum, pudicum, vt nihil quod velā-
 dum in te est nudetur, nihil quod abscondi debet reueletur, & quō corde ca-
 llo, ita corpore dormias pudico ac corporis situ honesto, præsentiam sem-
 per meditans diuinam atq; sanctorum Angelorum. Qui nocturno habet tē-
 pore vigilare, ad lectum seu dormitum vadat tempestiuus, quo corpus nocte
 vigilans in alacritate possit seruari. In lecto manere & non posse dormire,
 his qui in libertate sunt constituti (vt alio possint tempore quolibet somnū
 necessarium accipere) non est consultum, præsertim iuuenibus & ad Deum
 parum exercitatis. Hi enim quando dormire nequeunt & otiosi vigilant, ob-
 licentis alijsq; solent fatigari tunc cogitationibus. Consultius igitur illis fo-
 rum de lecto surgere, & occupationibus alijs sanctis cordis mundiciam tutare.
 Si libenter velis dormire nec potes, habesq; nihilominus ad diuinas laudes
 paulō post surgere, vt pote sub regula alienoq; imperio constitutus, mane in
 lecto, & fac quantum in te est vt dormias, hoc est, noli tu quo impediās som-
 num tibi, si esse causa. Quod si feceris nihil timeas (tameñ parum dormie-
 ris) cum reliquis ad vigilias sanctas procedere. Dabit enim tibi Dominus q̄
 ex te habere non potes, vt huiusmodi vigiliz inuitæ tibi haud noceant, &
 parum somni non minus te confortet, quam alio tempore quando multum
 dormiisti. Tibi ipsi somnum dare non potes, debito tamen, hoc est, statuto
 tempore dormitum ire potes. Fac igitur quod potes, & dabit tibi Dominus
 quod tu non potes. Quod nisi feceris, non suo supplebit adiutorio Deus quod
 ipse tibi subtraxisti. Quando in lecto dormire non potes, & exercere te in spi-
 ritualibus meditationibus orationibus ve non audes propterea (si attentē di-
 ligenter ve fiant) quod hæc somnum impediāt, simula ac finge te dormire,
 ponens os tuum super vulnus lateris Iesu Christi, & ibi effando tuum spiri-
 tum in illud vulnus, retrahendoq; spiritum, hoc est, expirando & respirādo
 mentaliter dic Iesus. Verbi gratia, trahendo anhelitum, mente dic: Ie. emittē-
 do verò, sus & ita singulis respirationibus toties dicas Iesus, quoties anhelitū
 trahis, donec obdormias.

Quantum
 somni cui-
 bet capiēda
 sit.

Dormiendi
 situs hone-
 stus seruandus
 vt sit.

In lecto ma-
 nere & non
 posse dor-
 mire quibus
 non sit con-
 sultum.

Lectio quorumnam librorum siue frequentanda siue fugienda sit Dei famulis.

CAP. XI.

Pluvia Dei
quæ sit.

Lectio cuiusmodi sola frequen-
tanda.

Lectio cuiusmodi sit
cauenda.

Lectio sacra est pluvia Dei, rigans hominis mentem, ut quicquid bonæ voluntate conceptum est, germinet in opus. Ab omni lectione quamlibet suavi & pudica, si non ædificat ad bonos mores, aut si non ad Deum inflammat amorem, abstinere. Ea enim sola quæ te ædificant & ad Dei amorem inflammant, quæ quoque tuum iuuant propositum legere debes. Quid multa prodest legisse, si eos non legeris libros, nec ea intentione, è quibus te corrigere atque teipso melior fieri quotidie discas. Lectio prorsus est otiosa, quæ nullum post se relinquit fructum. Quicquid enim legeris boni, nisi pro vultu etiam illicò imitari decreueris studuerisq; nihil legisti. Scientia enim sine opere accusat & damnat. Nihil igitur quod proposito tuo non congruit pro curiositate legas. Si præterea in bono viliq; libro quid vanum, mundanum, impudicumve occurrit, illud sancta religione transilias, seu legendum intermittas. Deinde, quid de regibus, principibus, seculiq; rumoribus ad te scire pertinet? Quicquid in huiusmodi est quod neq; compunctionem sancti cordis veredoleat, neque assert ædificationem, respice. Quare enim abstractam à mundo elegisti vitam, nisi ut quæ scitu necessaria non sunt nescias, seculi ignores rumores, nihil videas, nihil audias quod mentis interturbet pacem ac tranquillitatem? Quomodo ergo in solitudine leges aut inuestigabis, quæ verescires è seculo ad solitudinem fugisti? An nescis ea te quæcumque legeris meditaturum? Nisi igitur ab his abstinueris, puta ut historias profanas seculiq; rumores neque legeris neque audieris, nihil tibi proderit silentium corporalisve abstractio vitæ. Quid enim interest, vana, curiosa, otiosaq; legere et audire nisi quod legisse propemodum perniciosius est, propterea quod lecta tenacius memoriæ hærent. Finis itaque tuæ sit lectionis ea quæ legeris, si bona sint imitari. Vbi ergo quid legeris huiusmodi, quomodo hoc ipsum perficere quoque possis tecum meditare. Alioquin lectio (ut dixi) tibi profus inutilis est & otiosa.

Deuotio vera quænam sit, quomodoque ea exercenda: deuotio item sensibilis quo pacto sit periculosa; quatenusque à Deo petenda, ac in usum trahenda.

CAP. XII.

Deuotio vera
quæ sit.

Deuotio vera non est mollicies cordis quæ sentitur, & qua in lachrymas quis facillè resoluitur, aut qua tunc ea quæ ad Dei sunt cultum, fide sentit suauia, quia cum peccato hæc deuotio stare possit. Siquidem & pagani & iudei, schismatici atq; hæretici naturaliter hanc deuotionem sentire possunt. Peccatores quoq; Christiani qui voluntatem malam nondum mutauerunt, hanc sentire deuotionem possunt. Vera igitur deuotio est bona voluntas, quæ spontè vtræque se tradit paratam ad omnia quæ sunt ad gloriam, honorem beneplacitumq; Dei. Hæc deuotio scienter aut volens
in se

in se non sustinet quicquid contra Dei est voluntatem. Hæc in ariditate cordis atque mentis sterilitate nihilominus perseverat. Vbiunque deuotionis nomen legeris audieris in collecta aut oratione, hæc quæ sequuntur intellige ac pete. Humilem pete feruentemque contritionem, qua pro peccatis pro negligentibus aliisque tuis omnibus quibus Deum offendisti culpis ex animo, & cum propria malitiæ detestatione doleas. Pete feruentissimam perfectamque dilectionem, quæ ab omni te peccato, ab omni quoque studio seu conatu quo Deus proximusve offenditur, contineat, puta vt illi, hoc est Deo, seruire intensissime charitatis indefinenter in hæreas, eundem solum purè perseveranterque in omnibus quærens. Tercio, pete tui ipsius abnegationem promptissimam perfectamque, qua diuinum beneplacitum cum plena tui ipsius abnegatione sequaris ac perficias, omnemque aduersitatem de eius manu patientissimam mitissime suscipias. Sub hoc igitur nomine, deuotionis, prædicta omnia coniunctim, ne per singula animo discurrere habeas, intelligens, eadem petere intendas. Hæc enim Deo, qui omnia intelligit, sufficiunt: Aliter namque Deus, aliter homo rogatur. Deus enim antequam petimus, nouit quibus indigemus. Ideo si singillatim hæc & illa expresserimus, non illum vt quæ petamus sciat instruimus, sed nos ipsos ad eadem reddimus attentos, ad recipiendumque idoneos quæ postulamus. At homini, si quid ab illo rogamus, vt articulatim nostra exponamus desideria necesse est. Est tamen alia deuotio de qua hic loquutus non sum, sensibilis: hæc propter se non debet peti, vt pote consolatio spiritualis, qua te indignum semper vt iudices conuenit: sed si à Domino offertur, cum timore & humilitate est recipienda. Cauendum quoque ne hac abutaris, id est, ne tunc in ea quiescas, quo minus propterea passionibus inuigiles mortificandis, faciendisque operibus charitatis, superbiæve, licet pigrior factus, ex sentimento hoc spiritualis consolationis. Prouide ne hac abutaris deuotione, hoc est, vt nihilo propterea te meliorem æstimans, sed inde te humilia, credens propter infirmitatem atque inopiam spiritus tui hanc tibi esse datam, vt vel muneribus conductus, & lacte potatus Deo seruias, qui cum alijs Dei seruis fidelioribus onera diei & æstus, hoc est, graues labores tentationesque ferre non potes. Blanditur igitur tibi Deus, & quomodo mater infantulum ad sui te amorem inuitat. Qui si constans fortisque animo es, iam tibi hæc sæpenumero subtraheret, vt sine his inter magnas etiam tristitias, derelictiones, aduersosque occurfus (sed maiore etiam profectu ac merito illi seruiendi fidelitatem perseverantiamque tuam monstrares. Sit igitur tibi hoc, quando consolari te à Deo sentis, indicium tuæ imbecillitatis, & inter illos te constitue, quos mercede huiusmodi, & blanditijs (ne deficiant à Deo) refocillari erigique oportet.

Deuotionis
nomine pe-
tenda quæ
sint.

Deuotione
sensibili
quomodo
non sit abu-
tendum.

Tu igitur, quomodo supra dixi, eam deuotionem à Deo pete, quæ in tribulatione quoque desolatos comitatur, nec vquam nisi Dei adest amicis. Illa secunde petitur: hanc verò diuinæ dispensationi committe. Potest tamen desiderari, non vt dixi propter se, hoc est, vt in ea quis delectetur, finemque suum in illa sibi constituat, aut in ea quiescat, sed vt facilius passiones malas mortificare queat, vt visibilia, mundumque spernere, in Dei amore se continere, laudes diuinas atque Dei cultum perfectius attentiusque offerre, atque ad omnia tam aduersa quam prospera Deo in illius beneplacitum velocius se valeat

Deuotio
sensibilis an
desideranda
sit.

Deuotione
sensibili
quomodo
bene uten-
dum sit.

leat resignare, vtens ad hanc deuotione hac sensibili, tanquam instrumento ad huiusmodi congruo. Est enim deuotio hęc sensibilis instrumentũ Quo Deus quæritur, amatur, sentiturq; & placet. Quando igitur deuotionem hanc habes, vt ere illa, quando non habes, vide ne hanc propter desidiam aut leuitatem tuam non habeas, & conare humiliter præsertim quando diuino inter-tes officio) vt habeas, propterea vt pio, dulci, feruentiq; affectu erga Deum, debita tua ac laudes diuinas perficias, quàm si obtinere non posses, priorem illam deuotionem, quæ etsi dulcis non sit, est tamen fortis, vt pote in ratione semper manens, bonamq; voluntatem custodi. Pro illa vt tecum perseueres, conare pro illa vt crescat, gemitus & lachrymas ad Deum mitte, pro illa ora & supplica; pro illa Deo gratias age. Obserua ne sub specie non affectandæ deuotionis sensibilis, aut ne sub velo propriæ resignationis ad huiusmodi deuotionis carentiam, torpor, acediaq; cor tuum intret. Multi enim hac ca- rent ex vitio acedia. Alij carent quia Deus propter humilitatis custodiam, aut propter maiorem profectum hanc illis subtrahit.

Orationi, vt debitè fiat, quænam sint accommoda, quæ hominem ad eam præparent, vocali item orationi & cantionibus, quæ fiunt in Ecclesijs, quæ nos præparemus ac insistantur.

CAPVT XIII.

AD orationem accedas, velut omnium quæ fuerunt, aut sunt obliens, iã- quam mortuus, aut iam natus. Sic intendas Domino soli, quasi præter ipsum & te, nihil aliud sit.

Malas & otiosas cogitationes principio abijcias. Bonis verò sed huic tem- pori non congruentibus, dicito: Ite, expectate, si à Deo estis, post orationem remittet vos.

Cor à creaturis semper habeas abstractum, affectumq; teneas liberum, mentemq; iugiter ad Deum leues. Vigilantissimè igitur contra omnes cogita- tiones te oportet pugnare, non solum malas, verum etiam otiosas. Hæ quoq; quæ ab hoc fine tuo te impediunt, quamuis bonæ alioqui sint, contemnendæ sunt. Ex omnibus quæ vides, quæ ue audis, discite orandi sumere occasionem, mentemq; ad Deum eleuandi. Nihil enim adeo potest audiri absurdum, nihil fieri, quod bonæ menti sese ad Deum conuertendi cum Deo q; tractandi, non præbeat occasionem. Aut enim in hominis Deo deuoti corde dolor genera- tur, propterea quod Deo fit irreuerentia, proximo ve iniuria: aut sobritudo nascitur vrgens ne fiat vnde Deus offendatur. Quicquid igitur audieris, quic- quid videris, orandi quæras inde occasionem. Ora vt Deus quod bonum au- disti dirigat, custodiat, promoueat, vt hoc illud ve malum auertat, arceat, tol- lat. Age gratias, quia benignitate illi nunc sua prouidit, illum seruauit, alium eripuit, alium emendauit, malum in bonum tibi conuertit, aliaq; id genus multa. Non tamen vt orandi habeas occasiones, rumores debes audire seculi. In cantu eliciendus est ex verbis affectus, mensq; erigenda ad Deum. Porro vbi mens relabitur eleuata, aff. ctu. q; perierit, propterea quod notatũ mul- titudo in vna quandoque syllaba multiplicatur, admittendæ sunt aliæ aspi- rationes, vt vel tuam gemas miseriam, vel suspires ad Domini misericordiã.

Verbi

Orandi oc-
casio vnde-
cunque su-
menda.

Verbi gratia teipsum intuens, aut plangens præsertim, propter ea quibus proximè offendisti Deum, dicas in mente seu spiritu Ah pijsime Deus. Ah misericordissime Iesu &c. donec ad verba veneris, vnde quod ores elicias.

Otium omne extermines per assiduam continuamq; aspirandi assuesfactionem, vt vbiunque te inueneris exoccupatum, feriatumue, quantocius spiritu cum Deo loquaris, habens exercitia consueta, quæ cum ipso tractes, quibusq; continuo cum eodem loquaris. Si fatigatus laboribus, aut infirmitate, aliud non potueris, nihilominus ad illum sæpius loquere, vel pauca verba, puta: Ah amantijsime Iesu, Bone Iesu &c. Aut in vernacula lingua: Ach allerliebster Her: Ach Gott mein Her: &c. Est aliud quoq; exercitium sub cantu, vbi notatum est multitudo, verborumq; paucitas hoc felicet, si quando absq; libro canere non potueris, tres quatuorve notas in memoriam recipias, clausisq; oculis interea cantans, cor ad Deum erigas, affectus formando, quos pro tempore festiuitateue idoneos, aut pro his quæ tunc cor angunt tuû ad Deum mittas. Hoc toties quoties fuerit opus facies. Ad hoc enim potissimû videtur orationes vocales, cantusq; Ecclesiæ instituta, vt tam canentium quàm audientium mentes ad Deum leuentur. Mille sunt autem occasiones aliarum etiam parû exercitatis, animum sursum erigendi ad Deum, tamen id quod canitur legitur nullum præberet suffragiû. Quo enim tempore nihil in te inuenis accusandû? Quando ue nihil habes in Deo laudandû? Aut vbi (respicias ad dexteram atq; sinistrâ) tibi mox non occurrit, cui compatiaris, aut cui gratuletur in Deo, pro quo item ores, aut pro quo gratias agas? Inter hac tamen exercitia cautus & prudens esto, ne vigoroſe, impetuoſe q; hoc exercitio vtens, caput aut destruas, aut grauæs. Solet enim hoc exercitium absque interpolatione diu continuatum caput grauare, capitiq; extenuare vires. Oraturus, vbi oratorium ingressus fueris, ostio clauso, dicas. Nunc Dominus, egoq; eius miser vermiculus, soli sumus conclusi Non possum alio nunc abire, sed tecum manebo Domine. Fac tu quoque misericordissime Iesu, vt maneam tecum. Dic ante quam horas incipias: Iesu rex clementissime, tu rege, tu me posside, vt Laudes vel horas tuas debite soluam & deuotissime. Pari modo, dum cellam ingrederis, ad Deum æstima te, quam ante eras, vicinias, atque aded in locum habitacionis eius accessurum. Hoc modo cura per externa obiecta interiorè hominem vbiq; renouare, vt ex corporis quoq; aut loci mutatione, mens tua spiritus recipiat renouationem. Ita enim fiet vt ad ædificationem spiritus cuncta tibi vertas. Iuuat attentionem, distractionesq; sedat, si quis inter orandû, ac si id quod oraturus est, nunquam audisset, simulata curiositate percipiendi, atque audius auscultandi, eleuatori, hoc est, expressiori etiam voce psalmos, & ad genus alia (quæ vocaliter dici debent) legat. Vehementiori igitur attentione quasi nunquam ante hac eadem legisses, teipsum aduertat legentè, donec collectis sensibus & impetu cogitationum aliarum pereunte, ad Deum te leuare, atque ex ijs quæ legis affectus pios quos tecum sursum vehas, elicere valeas. Vigorosa laboriosaq; est attentio, si quis inter cogitationum tumultus, quasi verba ex ore proceduntia, non modo audire, sed pene etiam videre commendat. Hoc tamen distractione reprimat. Prudenter tamen exercet, r, ne caput lædat. Atq; ideo dum caput times grauari, vehementiori quidè attentione

Aspirationes sub cantu assuetudine que. Otium omne quo modo exterminandum sit.

Exercitium sub cantu frequentandum quod.

Cantus cur potissimum institutus sit in Ecclesia.

Capitis ratio in spiritu. si exercitio habenda.

Oratio ante horas canonicas dicenda.

Renouationem spiritus vbi per quælibet externa obiecta recipere liceat.

Distractiones quomodo sedanda.

Attentio vigorosa qui exercenda.

tione principio animum tuum fige. Quæ ubi fixa fuerit, leuiori potes conatu animum tunc retinere, Porro si cogitationes impertinentes (velut improba impudicæq; mulier procantium solet nuntios) volueris recipere, & illis adientiam præbeas, aut ad eandem quasi curiositate ductus te conuertas, & quid suadere, dicere, aut ostendere velint auscultes, difficulter tandem eiterum easdem eiecturus: Miser, cur ad eod horas tuas soluis negligenter? Legere, satisfacereq; Ecclesiæ præcepto te necesse est, cur per negligentias atque desidiam tuam, tibi infers grauamen? Cur laborem tibi conduplicas? Desidia te propria grauat. Negligenter autem legere, conscientiam tuam non consolatur, sed grauius onerat. Cur non potius (cùm tamen laborare te oporteat) ma legis, vt expulsa desidia a lacritiam in legendis horis sentias, consolationeq; quod rectè tua solueris debita, conscientia? Multo nanque labore maiori ex distractionibus & negligentijs tuis quam ex deuotionis studio, grauaris. Idcirco dico, satius est horas, debita quoque tua deuotius attentiusq; solui, vt defunctorum animæ consolationem, tu verò in conscientia lætitiã recipias, quam vt vtrunq; destruas, vtrunq; perdas, & ubi etiam gratiam Dei obtinere debueras, inde supplicium à Deo iudice expectes. Quando distractio vehemens est, (vt supra dixi) simula rari & noui quid te lecturum, quod nunquam audieris, vt vehuriositate te hac sancta fallas, & retineas animum firmum ad attentionem. Dic tibi: Ego legam quod nunquam audiui. Quid lectio hæc mihi insinuet, non possim modo non auscultare. Iuuat attentione auscultare, vt quando dicitur, auditurue hoc nomen Dominus, aut Deus, reuerentiam Deo exhibeas: idq; fiat aut capite, aut genibus, aut signo aliquo, secreto tamen, vt si fueris inter homines, nemo te de singularitate notet, nemo aliquid præ cæteris te facientem deprehendat. Vigila tu super teipso, non solum vt attendas, verum etiam an ad orationem attendas, attendendo. Quam primum enim te euagari senseris, cor tuum mox reuoca. Non est in tua situm potestate, vt non euageris corde, sed tu i est arbitrij tuxq; facultatis vitio (quod cauere & debes & potes) non euagari. Quomodo lectio est vocalis & mentalis, sic & oratio. Oratio quæ vocalis est tantum, vilior est quidem, quæ verò mentalis, est melior. Porro si vocalis simul est & mentalis, optima est. Hæc tamen raro admodum præfertim in horis canonicis, & orationibus formatis continua inuenitur. Nam ea quæ ex corde nascitur oratio, & in vocem erumpit, vocalis est & mentalis: optima quoque est, quia facilius effunditur, vt pote, ex orandi affectu, & desiderij vehementia fusa. At ubi vocalem quis formatamq; orationem recitare debet, tardius laboriosiusq; huic orationi se adiungit, affectus pura vt hoc ipsum pro hoc tempore desideranter mens optet, quod oratio statuta desiderandum præscribit. In oratione mentali facilius est attentio. Neque enim diuersa potest mens cogitare. Vbi enim aliud ab oratione cogitauerit, iam non orat. Distractio igitur mentis orationem mentalem prorsus sistit omnem. At in oratione vocali secus est. Potest nanque orare vocaliter homo, & nihilominus alia mille ab oratione diuersa meditari. Eam obrem oratio mentalis multo est vtilior ac melior atque vocalis. Quapropter ubi ea quæ ex Ecclesiæ, aut tui status instituto vocaliter legere teneris, vocaliter etiam (quomodo par est) absolueris, reliqua exercitia vtilius est vt mentaliter soluas, psallasq; iuxta Apostolum, spiritu & mente.

Attentione
iuuantia que
fiat.

Oratio du-
plex.

Oratio opti-
ma.

Cate.

Ceterum, vt attentius quoque soluas, ea quæ vocaliter sunt soluenda, imaginare quasi mentaliter soluere eadem tenearis, & velis, hoc est, mentem ad exercendam se per attentionem vrgeas: ita tamen, vt nihilo secius vocaliter te soluisse scias. Oret igitur lingua voce, oret autem intus & mens, quæ loquitur lingua foris, vtaturq; ad nunculo verborum, è quibus singulis congruos elicere conetur ad Deum affectus. Quomodo ex testa dura dulcem nucis nucleum educis, quem posteaquam eduxeris testam abijcis, ita in Psalmis vbi sensum eduxeris, verborum testas humi cadere sinas, & nucleum, id est, sensum verborum inuestigans, hunc Deo offerendum sursum prouehas. Si labor est deuotè attendere orare, certè maior est labor, grauioremq; post se relinquit desolationem, in sterilitate, distractione, & sine deuotione orare. Causa autem ne tu tibi ipsi causa sis huius laboris. Qui si non fueris, nihil timere habes. A te enim non exigetur quod non recepisti. Verus est proverbium, ita nos inueniendos in oratione, quomodo ad orationem accedimus. Antequam igitur ad orationem accedimus præfertim illam canonicam, & quæ ex Ecclesiæ præcepto legi debet, accesseris, antequam inceperis, statue cordi tuo pactum firmum, nullam scilicet velle cogitationem admittere, quæ vel Deo displiceret, vel beatæ Virgini, occasionem quoq; peregrina cogitandi tollere omnem.

Et si semper, præcipue tamen inter diuina, porissimum autem quando ipse oras, diuina est abs te præsentia meditanda: tunc enim maximè, ne Deum deridere videaris verecundia tibi excitanda est, mens tua commonefacienda, atque excutienda rerum temporalium sollicitudo, vt Dei attendas præsentiam, erga quam parata quoque in te semper sit reuerentia, quam illi exhibeas. Dic igitur sapius tibi ipsi: Deus videt. Itemque: *Oculi mei semper ad Dominum.* Item: *Viuat Deus meus, in cuius conspectu, sto hodie.* Pro attentione inter orandum seruanda, non hoc tantum sufficit, vt pactum propoficiumq; statuas quo non sis admissurus scienter cordis distractionem. Verùm vt ante ad compunctionem aliquam quoque cor tuum inuites, allicias atque exerceas necesse est, qua cor tuum possit stabiliri. Compunctio enim facit, vt cogitationes tunc prophanæ vilescant, quod est contra distractiones pene victoriam pro hoc tempore obtinuisse. Omni tempore, præcipue autem orationis tempore & quando in diuino es officio occupatus, dedecet te aliquid leuitatis exhibere. Maximo opere enim tunc disciplinam in moribus, gestibus, & signis seruare necesse est. Leuissima enim est occasio, quæ distractioni occasione præbet, compunctionem dissipat, cordisq; euagationem introducit. Oratione canonica soluta, dicitur: *O agne mansuetissime & mitissime Iesu fili Dei vni, misere te mei. Deus propitius esto mihi peccatori, qui me tuo præciosissimo sanguine redemisti. Idcirco manus, & in vulnerata, commendo spiritum meum. Redemisti enim me Domine Deus veritatis.* Hoc modo faciendum post horas canonicas beatæ Mechthildis, aut (si bene recolo) beatæ Thrutæ, hoc est. Gertrudi reuelatum est. Si multum in oratione festinas, si acceleras nimium, quantum temporis lucraberis: profectò vix orationis Dominicæ vnus aut alterius tempus sub vna hora canonica redimis. Nonne satius foret diligenter omnem nauare operâ, vt attentè soluas temporisq; tantillum (si ita dici liceat) simul propter Christum perdas. Quomodo enim legeris, si negligenter ac imperfectè le-

1. Cor. 14.

Præsentia diuina inter orandum attendenda.

Psal. 24.
4. Reg. 17.

Compunctio ante orationem assumentia.

Leuitates esse cauendas. Precatio post debitum absolutio. Psal. 30.

Festinantia nimia in diuino officio reprehenditur.

geris horas canonicas, primò nihil consolationis spiritualis ex lectione, neque in conscientia, neque in affectu sentias, deinde magis tibi culpam contrahis quam meritum, imò vbi gratiam inuenisse debueras, ibi iram tibi comparasti. Ah animaduerte, cui, quidue in oratione loqueris. Nempe ei loqueris, qui intus forisq; te videt, qui cogitationum quoq; tuarum ac intentionum nullas penetrat & cognoscit. Quis verò cui est, loqueris? Excelsus nimirum, omnipotensq; vniuersorum Dominus ac Deus. Caue igitur ne inter orandum cor nõ apponens, derisor potius habearis ab eodem, quam orator. Quod pro tui status conditione orare aut agere teneris, diligentissime & sine dilatione,

Exercitia debita proprijs anteferenda esse.

1. Reg 15.

seculis omnibus quæ impediunt age. Nullum peculiare exercitium admittes, cuius gratia aliud, ad quod teneris impediri negligite contingat. Sed oratione statuta, alijsq; obedientijs consummatis, quicquid supererogando poteris exercitiorum deuotionis adijcere, impiger adde. Omnia potius deuotionis propriæ, exercitia intermitte, quam orationem statutam, opusue quoduis obedientiæ, pro illo tempore necessarium negligas. Si enim id quod debet cum Saule obtuleris, neglecto interim eo quod debes, cum eodem enim habebis reprobari, non acceptari. Ante horæ canonicæ inchoationem discipulis. Ecce hanc ad minus horam deuotissime, quantum poteris legam, si vel vnam possim legeris horam deuotè, quomodo oportet, in qua nullas admittam fantasias. Cæterum quam primum te tuum propositum infirmis miseris, gemens pœnite, & id ipsum quam totius restaura, imò ac si nequam deliqueris, confidenter ad Deum redi, notum propositum iterari ac quasi non deliqueris, vires, animum, feruorem atque conatum pristini resumens. Est tamen generale tantum, nihilominus propositum attentionis singulos ad psalmos dum incipiuntur renouandum, atque hoc modo tam in emendandi proposito quam in propositi renouatione semper perseverandi. His quæ ex debito propter obedientiamue Ecclesiæ vocaliter legenda sunt, solutis (vt sunt horæ canonicæ, pœnitentiæ, defunctorum vigiliæ, & huiusmodi) consultissimum est sanctis exercitijs te mentalibus occupari. Vocalia enim non admodum sunt excitatiua, quamdiu solum vocalia sunt. Nihil enim ex affectu vehementia in vocem orans prorumpat, vt iam non vocalia tantum, sed mentalis etiam sit oratio (puta desiderio, quod intus ad orantis mentem incitat, foras per linguam quam vrget prorumpente) semper anteferenda est oratio mentalis, orationi vocali, hoc est, nisi oratio simul & oratio proferatur & mente fundatur, melior est sola mentalis, quam oratio sola vocalis.

Exercitijs mentalibus post debita insistendum.

*Arma validissima vt sint orationes ad vsum tentationum:
vt, quæue tentationes vincantur sui humiliatiõne
ac resignatiõne, quæ item superentur con-
temptiõne pia.*

CAPVT XIII.

Esaï. 58.

IN tentatione tibi constituto potissima sint arma tua, de te & tuis viribus desperare, fugereq; ad Dominum, atque illum in adiutorium toto corde inuocare. Clama igitur & dic: Domine vni pator, responde pro me. Ne derelin-

quas me Domine Deus meus, ne discesseris à me. Intende in adiutorium meum, Domine Deus salutis mee. Item: Deus in adiutorium meum intende, &c. Deus meus ne elongeris à me, Deus meus in auxilium meum respice. Item: Adiator meus esto, Domine ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus. Item: Deus propitiuss esto mihi peccatori. Tu es Domine Deus meus. Item: Eripe me de inimicis meis, Domine ad te confugi, doce me facere volumatem tuam, quia Deus meus es tu. Item: Iesu fili Dei viui, miserere mei, & adiuua me. Item: Adiuua me Deus salutaris meus, & propter gloriam nominis tui libera me. Item: O a. ne mansuetissime Iesu fili Dei, miserere mei. Item: Saluator mundi salua nos, &c. Ora quoque contra vitium hoc ad quod tentaris, seu contra quod pugnas. Domine Deus meus da mihi videre & cognoscere, detestariq; superbiam meam (aut hoc illudue vitium) & ex animo totiq; viribus eandem persequi, & conterere, vt hac expulsa, per tuam gratiam, tu quoque humilitatem mihi infundas. Item: Domine Deus meus, quicquid mihi mea iniquitas suggerit, nolo & damno, imò quoties illud in cogito, per ipsam, quantum malum cogitationem, aut pro ipsa saltem, toties te adoro, laudo, & benedico, meq; tuae bonitati, prouidentiae, & beneplacito subiungo. Dicat tentatus ad Dominum: Domine Iesu, ego nolo, ego nolo. Pyssime Iesu adiuua me, ego nolo, (id scilicet quod illicitum est.) Atque vitium pyssime Iesu tu facias vt vere, ex animoq; semper nolum, funditus, persequar & detestor quicquid tibi displicet. A generali proposito tuo nunquam recedas, sed tentationibus quantilibet impulsus, deiectus & obrutus, clama ad Deum. Domine Deus meus quicquid tu non vis, ego nolo, ego nolo, &c. Fiat voluntas tua. Item: Doce me facere voluntatem tuam &c. Seuiant quantum velint cogitationum passionumq; tumultus, ego aliud nolo Domine quam tu vis, Iesu bone, quicquid prauum cor meum meditatatur, anathema sit. Ego id damno. Hæc superiora maximè locū habent in tentationibus violentis, ad quas homo ceteratus suaprecognitione, consuetudine, seu inclinatione nimium est pronus, ijs quoq; qui in tentationibus nondum sunt exercitati. Porro in leuioribus facilius resistitur exhibendo, deridendo, exufflandoq; tentationes, atque in eas expulsiuè. Et hoc mō suggestione malam tu quasi rem indignam per contēptū abijcere, imò ceti rē auditu indignā, & cui respondēri nō debeat, nō curare debes. Quando senseris inclinationem malam nimiam (siue cogitando, siue operando, loquendoue hæc constet) ad rem illicitam, cui vere atq; ex animo non pugnales te opponere, nisi fortasse vtrunq; per rationis atq; syndesims contradictionem, & quasi ex metu consentiendi, tunc vere ijs generalibus remedijs, supra habitis, dicēs: Ego nolo Domine Iesu, nisi qua tu vis. In hac enim generalitate facilius verū q; cōtradicitur tentationi, cui cōtradictioni cor quoq; consentiat, quā si rem ipsam, quæ concupiscitur, pro obiecto impugnādo tibi ante oculos statueres. Facilius namq; veriusq; cor tuū dicet, Domine Iesu ego nolo, quia tu non vis, quam diceret: Ego hoc quod concupisco, nolo. Ea propter vbi non ad id ex animo vereq; resistere tentantis, in re aliqua singulari, resiste eidē in vniuersali, dicens: Iesu Christe adiuua me, ne aliquid velim contra tuā voluntatē. Expediit quoq; ita fieri interdū propter aliam causam, puta ne id imaginando quod cōtentat, sub specie contradicendi eius concupiscenciam profundius tibi imprimas. Tunc enim satius est ad generalia diuertere, quibus nihilominus ijs quæ singulariter te impugnant, contradicas. Si tērationibus importunus ita perturbatus fueris, vt inuenire cor tuū nequeas, nec eidē valeas dominari.

Psal. 36.
Psal. 99.
Psal. 70.
Psal. 26.
Luc. 18.
Psal. 142.
Psal. 78.
Orandum quomodo sit tentantis contra vitia.
Tentationibus violentis quomodo resistendum.
Leuiiores tērationes quomodo facilius vincantur.

Tentationibus importunis qui resistendum.

Interrogationibus interis quomodo respondendum.

Tentatione quibusmodi eorum memineris facilius quam pugnanando vitentur.

Blasphemie perfrictaque cogitatione quomodo repellendae.

nari, vt instinctui diuino tibi ediuerso illucescenti plenè assentias, sed traharis nimium ad alteram partem, quæ vitiosa, defectuosa & imperfecta est, pudenta dicere aliquid aut reprehendere, aut pro te respondere, facere quicquam quod ambiguum habeat exitum, & cui instinctus diuinus ratioq; magis contradicit quam fauet, dic: Ego nihil agam aut loquar, nisi quod Deo placeat. Verbi gratia. Si perperam aliquid fieri videas, & passio zeli te admo neat, vt illud reprehendas, aut non sustineas, aut à proximo, quomobrem id faciat, expostules, aut iniuriam certè tibi factam calumniamve illi improperes: inquam, tunc cor tuum non possis inducere, vt æquanimitè sui læsionem taceat, sustineat, atque ab improperatione abstineat, iniuriamq; sibi factam dissimulet, ad generalia remedia recurre, & dic tibi ipsi ac Deo: *Ego nihil diuinitus me lesu nihilq; propterea agam, quod displiceat tibi. Tu Domine dabis, si loquendi occasio præstita fuerit) mihi gratiam, aut tacendi, aut ita loquendi, vt te non offendam. Et vt quod ego absque periculo non possim, per te aut sine periculo agam, aut securior prorsus abstineam.* Hac generalitate cogitationum tumultum variatque eadem sapius narrantium sedabis, donec tranquillitas redeat, & donec validum atque expressum concipias propositum, quo inspirationi prorsus consentias diuinæ, iniuriam, molestiamve dissimules, ab eoq; quod illicitum timebat, aut suspectum inquam tanquam à re certa, quæ Deo displiceat, cū nauca abstinea. Interrogationes (siue curiositas humana, siue tentatio diabolica est moueat) periculosas, ad quas vir perfectus vix rectè simul ac verè respondere possit, vt sunt an martyrium suscipere velis, huiusmodi aut huiusmodi. Aut si proximo inimicanti, atque verbis huiusmodi te maledicenti infamitque velis tacere? Aut certè an mulier nobilis, & alioqui honesta, omnibus conditionibus procacibusq; instructa, nuda ad te nudum veniret in lectum ex amore, an eam velis eijcere, seu fugere? Eiusmodi inquam, periculosas inuestigationibus, nisi tentatus se ex animo sciat sincerū atq; perfectum (quod difficile esset de se præsumere) non est respondendū, nisi generatim hoc modo. Ego spero in Domino, nihil super me vterurū, quod vires excedat meas. Si huiusmodi quid super me permiserit Deus, confido etiam omnino illum additurum gratiam & vires, vt tentationi huiusmodi non succumbam. Ad hanc responsonem nihil addendum, nec vltra audienda est diabolica interrogatio, sed exhibenda, quia humiliter & satis bene responsum est. Turbulentè semper est cū tentationibus non ingredi bellum, sed mox vbi natus fuerint, mox vbi senseris vitium quod te tentat, id est, quod malè te allicit aut terret, illud vt rē indignā, & q̄ audire dedecet abijcere, continere, execrari atq; conspuere. Veruntamē in præsentia aliorū ita exhibeas te, ne noteris, neq; alios tui propositi ignaros, tuis exputō bus (quas tu cōtra vitia & prauas incidentias facis, ipsi verd aliter factū, & propter aliud iudicāt) contristes. Hoc remedio præsentius nō est cōtra perfidie blasphemieq; cogitationes, cōtraq; sceleratas incidentias circa humanitatē Christi, aut B. Mariæ virginis, sanctorūq; aliorū, aut circa Sacramenta, & huiusmodi mysteria alia, quæ eas prorsus omnes contemnere. Non tribuas eis tantum honoris vt illas timeas, aut vt aliquid pensi de illis habeas. Cōtemne igitur, exhibita, & deride illas: nec farpulum (nisi prorsus ex delectu illas ad te sumpsisse) aut timorē inde habeas. Diabolo hæc susurrata, cuius etiam sunt, imputa, qui aliud nescit quam Deum

um blasphemare, non tibi, quia Dei vis promouere honorem. Breuiter dico: Quisquis hic fuerit in te qui hæc loquatur, quæ contra Deum sunt, tu non at- trahas tibi, nec ea tibi ascribas, quæcumq; subito aut violenter inciderint, aut quæ sensisti quidem, non tamen ijs animo consensisti, nec placet quæ in- ciderunt: Haud quaquam enim tibi imputabuntur quæcumq; eiusmodi tibi inuito occurrunt, quia hæc ad ruinam tibi non erunt, sed ad purgationem & ad gloriam. Confutissimum igitur est omnes quidem tentationes contē- nendo abijcere, nec earundem suggestionem tanti facere, vt illis respondeatur, siue vt audiantur, admittantur ve ad colloquium mentis, quo suas sua- siones proponant. Quapropter dixi contra tentationes vtilissimum esse, non inire pugnam cum illis, aut disputare, ex aduerso inspicere, aut contra pu- gnare. Tantum enim familiaritatis, tantum ve licentiæ illis non debet admit- ti, vt ad colloquium recipiantur, siue vt eisdem præbeatur audientia. Neque enim tam diu sustineri debent, vt quid velint aut suadeant, narrent. Sed mox vbi deprehensa fuerint accedere, exufflandæ exhibilandæq; sunt. Nam si ad pugnam colloquium ve eas receperis, difficilius abiges, earundemq; (præci- pua quas formidas, vt sunt tentationes blasphemix, perfidiæ &c.) imagines atq; timorem profundius tibi imprimes. Contra huiusmodi spiri-uales tē- tationes pugnare, nihil est aliud quam hominem contra anseres sibilantes, aut contra canes oblatrantes, aut certè contra mulieres pessimas & litigio- sas pugnare. Huiusmodi enim non vincuntur, nisi transeundo, tacendo & cō- temnendo. Si enim contra eos pugnare, eis ve contradicere nisus fueris, nihil ages, quam vt ad maiorem eos prouoces insultum. Porro si nihil timens eos transieris contemptos, tacebunt.

Disputandū
non esse cū
tentationi-
bus.

*Diffidentia circa fidem, dissipientiaque ad proximum tenta-
tionibus quomodo resistendum sit: vtq; nulla pia exerci-
tia, nullaque bona opera ob quasuis tenta-
tiones sint omittenda.*

CAP. XV.

Cum cogitationibus quæ cor tuum nituntur intrare, vt fidei rationem inuenias, vt capias quid post mortem sit futurum, & an vera sit salus in fide nostra, & cætera huiusmodi, contra quæ vel in scripturis, vel in ratione sapientum obiici possunt nonnulla quæ repugnare videntur, tu noli disputare, noli pugnam certamen ve contra illas inire, nec ad hoc niti, quasi lumine rationis ea velis inuestigare: sed omni curiositate, sollicitudi- nisq; disquirendi abiecta, dic: Ego credo quod sancta credit Ecclesia. Amplius nolo disputare, nec meum animum super his occupare. Et signa cor tuum eruce.

Cogitatio-
bus curiosis
circa fidem
quæ sit res-
pondendū.

Quæcumq; etiam in scriptura sacra aut fide intelligere nequis, noli super- ijs curiosius inuestigare, nec dubitationem admittere, sed omnem ambigui- tatem, disputationemq; proscinde, & dic tibi ipsi: Ego nolo scire, sed volo cre- dere. Tendit enim laqueos difficillimos atque inextricabiles, hostis mali- gnus, eis, qui suis ingenijs ea quæ fidei sunt, aut quorum in Ecclesia secreta est

ratio, nituntur intellectu & inuestigatione comprehendere, eorumq; velle reddere rationem. Timor nimius validiorem sæpenumero tentationem, quemadmodum imaginatio fortis casum, facit. Quod enim plus timentur sapius cogitatum, profundius memoriæ imprimitur. Si tentatus contra proximum tuum irasceris aut displicentiam amaritudinemve senseris, contra illas cogitationes tunc ingruentes assume aut te compelle ad affectum charitatis, vt in corde repetas sæpius: Ah charissime frater, frater mi dilecte. Nos ciues vnius patriæ sumus. Nos Dei sumus filij. Nos cohæredes vni sumus Christi, &c. Dic tibi: Tu misera ac ingrata bestia: Nunquid non veneraberis amicum & seruum Dei: An iram Dei non metues, si fratrem tuum centuplo te meliorem spreueris aut contristaueris? Si in tentatione aliqua tibi constituto, occurrat ambiguitas perplexa, in qua vtrumuis elegeris, hoc est, sine hoc, siue alterum, æquè tibi periculum imminet, neutrum elige, quamdiu non cogeris eligere, sed iudiciū atque voluntatem tuam hoc modo fige, dicens in corde tuo: Ego Domine Iesu nihil volo quod tu nolis. Ego respicio, qui quid tibi displicet. Quicquid eligo eligo. Porro si alterum tibi fuerit eligendum, Prælato aut Confessore consulto, id elige quod ille suaserit, & hoc modo absq; periculo manebis, quia fecisti quod debuisti, puta tuo non credens ingenio, consulens prælatum, illiq; acquiesces.

Exercitia deuotionis solita non esse propter tentatione deterrenda.

Quæ fideliter fit Deo seruandū.

Honorem B. Mariæ impensum non manere iternum.

Nulla debet esse tentatio adeo grauis aut valida, quæ te deiiciat, vt solita deuotionis tuæ exercitia intermittas. Arma enim sunt tua hæc, quibus diaboli tendicula euadere, redireq; ad Deum poteris, idè nulla vnquam desperatio relinquenda. Nam etsi extra charitatem te esse scires, nullo tamen modo consuetudines tuas bonas, & exercitia solita deseras. Per hæc enim tibi iterū oriri potest lux gratiæ, qua prauitatem erroremq; tuum videas, viuis fieriq; in charitate. Deo autore, & te te applicante. Quanquam te scires damnandum (quod nulli scitu possibile est, ei præsertim qui se non recusat corrigere in his quæ sibi sunt manifesta peccata) nihilo scius Deo seruire deberes, quæ si scires te saluandum, idq; quantum posses diligentissime, atq; fidelissime eiusdem procurando honorem, pro immensa ipsius bonitate, qua tot beneficia tibi, quem ingratum ac pessimum præsciuit, prærogauit, tanto tempore peccantem te sustinens non damnauit, sed vt amicum fouit: Taceo creationis & passionis eius beneficia. Certè pro ipsius iustitia atq; iudicio æquitate, si te rebellem, contumeliosum & corrigere se nolentem, tanto licet tempore expectatum, tot beneficijs quoq; admonitum, atq; adiutum (vt nulla sit tibi excusandi occasio) damnare vellet, ipsum diligere deberes, quia non ipse, sed tu solus causa tibi fores, tuæ infelicitatis, ipse verò quia iustus est, idè tua obstinatione ad executionem iustitiæ impellitur, vt aliud, quam obstinam damnare atq; incorrigibilem delinquere non possit. Quomodo igitur, vel propter eius iustitiam ipsum non diligeres, quandoquidem totus, bonitas ipsa est? Quamuis nulla (vt dixi) sint exercitia, nullæ consuetudines sanctæ, propter tentationes relinquendæ, quin potius magis tunc frequentandæ, ea tamen quæ ad honorem pijsimæ Mariæ fiunt, potissimum mordicus teneas, nec ad mortem vsque relinquant. Quicquid enim huic virgini misericordiz matri impenditur, non tacetur, non transit irremuneratum, non præterit in oblivionem, sed opportuno tempore fructum operatur. Nunquam le-

gitur vel minimum quid in beatissimæ huius Virginis honorem oblatum, aut factum, in vanum abiisse aut sine fructu periisse. Angelum habes bonum ad custodiam à Deo tibi deputatum, & angelum malum, qui est dæmon turpissimus, crudelissimusq; hostis tuus, ad exercitium. Hi tecum cōtinuē sunt. Diabolus mala suggerit, affectiones excitat prauas, illicitas proponit cogitationes, indefessiq; studio in mortem te præcipitare conatur. Porro Angelus bonus, modo tu illum audire volueris, tibi consulit, bona suggerit, te defendit, adiuvat, instruit & liberat. Quando itaq; tentaris, perpende quis sit is qui te tentat. Nempe inuidiosissimus, pessimus, crudelissimusq; inimicus tuus. Percunctare igitur teipsum, si huic pes. imo diabolo seruire, si te perdere festināti obedire malueris, atq; cum eodem pauld post stagno ignis infernalis immergi (aliam enim suis non reddit mercedem seruis) an angelo bono, puta vt eius acquiescas monitis, Christum seruenter diligas ac imiteris, atq; pauld post perpetuam cum eodem latitiam possideas? O si hæc benè expenderes, aded te malitia diaboli, eiusq; terribilis præsentia memoria sola terrere deberet: reuerentia verò præsentia angelicæ allicere, ne (vt es) aded fores ad otiosas, vanas, immundasq; cogitationes suscipiendas, pronus. Si ante fores tuos stantem scires hostem cum gladio te quærentem, atq; ad te ingredi, occidereq; te molientem, num illi ostium aperir? Num ad tui occisionem fores illi referares? Hoc modo carnalibus, malisq; cogitationibus hostis malignus vallatus ad cordis tui ostium pulsat. Si tu illum illasve admiseris interficient animam tuam. Solet diabolus nonnullos à bonis deterere operibus, per tentationem vanæ gloriæ, aut inuidiæ &c. qui diabolo, hoc est, vitij ne consensisse videantur, timore harum passionum inducti, abstinent à bonis operibus. Tu verò haud quaquam ita facias. Sed vbi passionis huiusmodi senseris vitiosas, dic illis: Ite. Propter vos hoc bonum neq; faciam, neq; omitam. Deo enim hic, non vobis seruiam. Quo dicto, in passionis vitiosas quas sentis expue, eaq; cum contemptu abige, & ad virtutis oppositæ affectum te quanto potes studio, exerce. Ei, qui in conflictu est vitiorum, si perplexitas occurrerit, vt duo se offerant, quorum alterum sit necessario eligendum, vtrumq; verò sit peccatum, hoc eligat quod minus est peccatum, si non alia fiat via declinandi. Potest enim benignus Dominus facere vt hoc ita electum, puta ne in altera parte peccatum committatur grauius, propterea non fiat aut sit peccatum, licet fortassè ibi peccatum esse potuit, quo homo in hanc necessitatem, hoc est in perplexitatem hanc, sic scilicet agendi præcedente aliqua culpa sese coniecit. Hoc modo qui pro castitate, pro charitate, aut alia virtute pugnat, quamuis in pugna leuia, puta delectationum subreptiarum vulnera recipiat, cito tamen hæc curantur: quia labor certaminis & amor virtutis quos in pugna non consentiens malo, exhibuit, veniam apud Deum illi impetrabunt, modo ipse doleat ex animo, de quocunq; vulnere, quamuis maximè exiguo. Peccatum enim quantumlibet modicum non remittitur, nisi pro eo doleatur, & nisi damnetur.

Angeli boni
& mali officia
circa hominem que.

Opera bona propter vanam gloriam non esse facienda, nec omittenda.

Perplexitate occurrente quid faciatum.

Scopus quisnam omni operi exercitioque præfigendus; opera cuncta vt modo perfectissimo fiant: corpus discretè qui regendum: quæ item intentio triplex sit nobis necessaria.

CAP. XVI.

Mat 6.

Ibidem.

Scopus omnium actionum quis esse debeat.

Finis mediæ & utilitas in omni opere attendenda.

Intentio quò casta, simplex, ac recta esse debeat. Modo prudentissimo omnia facienda.

Cant. 2.

IN omni opere, studio exercitioque finem tibi ac scopum sanctum præfige. Sit oculus tuus (quomodo Christus docet) hoc est intentio tua, simplex, & rectum sit corpus lucidum. Nam si tenebrosa fuerit intentio, nihil lucis, nihil candoris inesse potest operi. Si enim in vobis inquit, quod lux esse debet, tenebræ sunt, quid de reliquo quod tenebrosum agnoscitur est æstimandum: Finem tu ipse hunc omnium actionum tuarum tibi constitue, scopumque, in quem semper respicias, ad quem tuos conatus dirigas, hunc videlicet tibi præfige, nempe charitatem, placentissimamque Dei voluntatem, vt in nulla re quamlibet bona te ipsum quæras, sed Dei solius gloriam, honorem ac beneplacitum. Finis hic oculis præfixus ad bona instruit, prouocatque studium. Nunquam igitur ab hoc fine, ab hoc fundamento atque scopo sancto diueras. Cura quantopere vales, vt hæc intentio sancta in te sit perseueretque semper. Quicquid loquendum, cogitandum fuerit aut agendum, præmeditare & expendere quantum profit id, de quo tecum consultas, humilitati ac charitati, quantumue officiat eisdem. Nam si humilitas, charitasque inde nihil roboratur, tuum non erit de hac re ultra cogitare, sed illam abijcere. Attende semper quid te moueat ad faciendum hoc, siue dicendum. Vbi te discussisset sapienter, inuenies consilium in te quod vehemens forte ac sanum putabas, non à Spiritu sancto inspiratum. Dissipetur igitur & pereat. Respice igitur (vt præmonui) ad finem atque scopum tuum, deinde nihilo secius vide quæ cuiusuis rei, quam cupis, sit futura, utilitas. Postremò expende, per quæ media, licet ane an illicita, debeat res eadem perfici seu obtineri. Esto res bona sit & utilis, si tamen obtineri non potest nisi per illicita media, haud quaquàm in eandem rem consentias, nec à te recipiatur aut probetur. Vltimus enim omnium finis tibi est in cunctis quæ agis, aut conaris, vt placeas Deo. Deus igitur præcipuum est quod intendis, ipseque & eius honor eiusque voluntas ac beneplacitum, vniuersa est ratio, quare aliquid facias aut omittas, diligas aut odias, quæras aut execreris. Intentio tua esse debet casta simplex ac recta. Casta, vt neque sit adulterata, neque vitio villo permixta. Simplex, vt absque fictione aliqua Deum solum quærat. Recta, vt errore, peccatoque careat. Quo modo ante opus discutiendam dixi intentionem vt inuestiges animi tui secreta, sciasque quid te moueat, & si quid vitij inuentum fuerit in ea, ipsa corrigatur, aut mutetur intentio: Ita etiam de modo faciendi peruestigandum est, an meliori vtiliorique quam decreueras, modo quod futurum est fieri possit. Neque enim ex sacra scriptura charitatem duntaxat seruandam discimus, sed etiam ordinandam vt omnia ordine debito, non præpostero, modoque prudentissimo vtiliter faciamus. Non solum opera credas ad finem, hoc est ad charitatem quæ Deus est, & ad eius perfectissimam esse voluntatem mouenda.

tienda, verum etiam mores, gressus, gestus & verba, quæ omnia in te quasi iuxta regulam ordinentur, & nihil sit in te otiosum. Otiosum dicitur, quod sine necessario, aut iusto, intentionisq; bonæ caret ratione. Quicquid igitur agendum, dicendumve est, ided agatur dicaturq; quia Deo sic placet. Quicquid verò execrandum, ided execretur, quia Deo displicet. Itaq; cura semper vt hæc in te radix permaneat, & non tibi nocebunt quæcunq; acciderint. Vni enim voluntatis tuæ cum Deo, ex omnibus angustijs liberabit te. Hæc in te semper inueniatur, & sufficiet.

Otiosum quò nihil debeat esse in homine.

Hæc est regula quam tenere debes, hucq; tendat omnis conatus tuus, vt in corde tuo iuge semper sit silentium, perpetuaq; solitudo, vt ab omnibus, quæ aut propter Deum non admittuntur, aut quæ in Deum cor sursum non vehunt, maneas animò occupatus. Intellectus enim tuus purus, simplex, atque nudus ab omni cogitatione, ab omni re sensibili, à formis, imaginationibus & fantasmatibus esse debet, quo tranquillè liberèq; soli Deo vacet atq; in hæreat. Porro affectus tuus ab omni amore sensibili erga quamcumq; creaturâ abstractus, ac liber sit, vt nullam creaturam diligas aliter, quam aut in Deo, aut propter Deum. Itaq; illuc tende, vt affectus tuus semper sit eleuatus ad Deum, cui adhæreas soli. Quare nihil quocunq; cogites oportet, nihil desideres, nihil loquaris, ad nihil afficiaris, nihil velis, nil desideres, nil diligas, cum nulla re te occupes, nisi cum Deo, aut ea re quæ te trahit in Deum, & hoc propter Deum. Non tamen externæ hic sunt occupationes propterea relinquendæ, quæ ex obedientia, aut charitate, aut ex necessitate etiam obseruandæ sunt, vt potè quæ propter Deum fiunt. Sed mens huiusmodi operibus non ad id esse debet intenta, quin nihilominus in solitudine & interno silentio Deo interim loquatur. Quicunq; ad hæc aliq; huiusmodi imperfectiorem te inuenis, necum ora continuè ad Dominum hoc modo: *Deus meus, quam longe adhuc disto à beneplacito tuo qui necdum inter eos numerari possum, qui tua seruat præcepta. Ex me (quando me ipsum intueor) desperare quidem possem, at misericordiatua maior est mea infirmitate, cui me innecto, cui inhereo & inuitor. Ah misericordissime Iesu, vtinam vel ad veræ perfectionis principium queam peruenire. Vtinam vel perfectæ perfectionis viam merear incipere. O pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, miserere mei, & adiuua me, vt perfecto atque toto corde iugiter tibi seruiam, placeamq; tibi totus & perpetuo.* Alia adhuc tibi necessaria est regula, vt te ipsum totum, omnia quæ tua sunt, & quæ tibi eueniunt, aut euenire possunt, soli Deo committas, ex intimo corde in illum solum sperans, in illum respiciens, te illi credas, ab omni deniq; solitudine & cura propria exutus, confidentis in eum te illi (cui de te cura est) relinquant. Si hoc feceris crede, imò certissimum tene, tibi ab eodem in omnibus prouideri, tubueniri, teq; à malis omnibus saluari, non eo semper modo quo tu velles, nec quando tu oras, sed quomodo & quando expedièrit. Cuncta igitur de eiusdem paterna manu libenter accipe, teq; illi plenè resigna ac relinque, nihil aliud volens, nihil desiderans, neque præsentis, neq; tempore futuro, quam vt ipsius laudabilissima voluntas de te, per te, in te, & in omnibus fiat. Hoc, inquam, solum optes & propter hoc ipsum quæcunq; postulanda sunt, postules. Cæterùm quod dicta diligentius custodias, addenda est tertia regula, vt non aliud tibi videatur, quam anima tua separata sit à corpore, & extra mundum constituta.

Silentium solitudoque interna quò iugiter seruanda.

Præcatio pro perfectione obtinenda.

2. Cor. 1.

Resignatio necessaria quæ.

1. Pet. 2.

Pp

Ima

Corpus suū
quod cuique
curandum
ac diligen-
dum sit.

Imaginare igitur coram Deo te esse, cui nulla singularis post hac, aut maior sit cura de corpore tuo, quam de corpore proximi. Itaque te habet ad corpus tuum, sicuti te habes ad alienum, cui necessaria propter necessitatem, non propter voluptatem prouideres: de quo parum aut nihil doles, siue despiciatur siue laudetur, affligatur, aut consoletur. Quomodo ergo proximi corpori secundum Deum diligis, eidemque ex charitate ministras, sic tuo exhibe corpori idem ministerium, non ex priuato aut proprio, sed Dei amore. Quomodo itaque despiceris, dic tibi ipsi, nihil hoc pertinere ad te, sed despice te ipsum quodque cum cæteris te despicientibus. Spiritus corpore separatus, nihil curæ habet de suo corpore, hoc tantum agit, ut Deo inauertibiliter inhæreat, cui totus est coniunctus, totus vnitus, totusque in eundem absorptus.

Precatio pro
diuinarū in-
spirationū
perfectione
Psal. 36.

Dic: Domine Iesu Christe, qui ad eam misericorditer bonum nobis semper inspiras, et continuo inuitas ad meliora, quanta est ingratitude mea, qui nihil adhuc horum fecerim. Misereere igitur mei Deus meus, misereere mei. Quamuis (ut supra dixi) feceris, ut omnem actionem, orationemque tuam tanquam ad finem, in & iuxta placentissimam Dei voluntatem ordines, nihilominus simul quoque intende, quicquid agis, propterea etiam agere, ut consuetudinem bonam habitumque virtuose ac sancte operandi tibi introducas, quo non modo semel sed semper alacriter bonum facias. Placet autem vehementer hæc intentio Deo, qua non semel tantum, sed sæpius semperque te eidem optes intendasque placere. Est enim in omni actione intentio. Prima est qua actio ipsa, quia creditur seruire adminiculari ve virtuti, idem recipitur. Altera est, qua non solum actio recipitur, quia ad virtutem inducit aut famulatur, verum etiam frequenter sæpius, ut deuotio ita agendi habituetur, & quod semel placuit, ut semper placeat iteratur. Propterea enim in consuetudinem duci curatur. Tercia est, quæ quantam utilitatem, siue multam siue nullam hæc actio inducat, non respicit: sed solum an Deo hæc placeat actio interrogat, ita ut intentio Deo placendi, sola sit causa hoc modo agendi. Quam ubi placere didicerit, non solum ex actione illa Deo studet placere, verum etiam per actionem huiusmodi, ad Deum mentem leuet, eidemque conetur ut inhæreat.

Præmedita-
tio quid sit
ante actionem
seu loquuti-
onem.

Ante actionem loquutionemve quamcumque, expedit præmeditari quid occurrere possit mali, aut in quem finem res concepta sit abitura, quæ item scandalorum occasiones, aut etiam offensionis diuinæ suboriri queant, aut interim ad illa, ac si occurrerent, aut præsto iam adessent, quomodo tibi agendum sit, quomodo ve te habere debeas, dum res adhuc tranquilla est, te ipsum inspicue. Animum quidem semper debes habere paratum ad aduersa ac molesta pro Deo sustinenda: at verò intentionem ut sincera hæc castaque sit ac recta, ante omnia prouide. Multum enim coram Deo aut accusat, aut laudat opus intentio. Neque enim opus quamuis in se grande exiguumve æstimetur, iuxta sui generis mensuram, sed ex intentione, studio, amoreque placendi Deo æstimandum est.

VI
126

*Solitarius quomodo sese in cella seu domo exercere debeat:
duplex item solitudo quanto studio ex-
ercenda sit.*

CAP. VII.

Quotiescunq; cellam seu domum fueris ingressus, primum sit quod ante omnia facias, vt ad genua procidas, dominam tuam sanctissimam Mariam reuerenter salutaturus, tanquam matrem tuam, & cellæ seu domus tuæ dominam atq; patronam. Itaq; dic ad minus vnum *Aue Maria*. Deinde bis quotidie ante crucem Domini, aut ad locū orationi à te deputatū, vade, & mentaliter, seu vocaliter ora hoc modo: *Iesu Christe fili Dei viui, miserere mihi. Domine Deus meus, propicius esto mihi peccatori, pro quo dignatus es in crucis patibulo mori. Salua me Christe Iesu, per infinitam misericordiam tuam, quia per opera mea saluari non possum. Salua me pyssime & benignissime Deus, per merita passionis & mortis tue, quia abunde saluari non possum. Salua tu me o misericordissime Deus per beatissima matris tue, omniumq; sanctarum virginum, & sanctorum intercessionem ac merita, quia per me alioqui in æternum non saluabor. O sancte Ioannes Baptistæ, sancte Ioannes Euangelista (in uoca Apostole) sanctoq; tuos patronos quibus maiori afficeris reuerentia & deuotione) sancta Barbara, sed & tu fidelissima mater mea sancta Maria Magdalena, &c. N.N. orate pro me nec orare cessetis, donec statum immarecessibilem mansibilisq; hoc est, perpetua gratia diuina obtineam, qua efficiar & maneam semper, quomodo maxime diuina placeret voluntati meo donec ex merito passionis Domini mei Iesu Christi, post hanc vitam percipiam vel tantulam caræ, æternæ felicitatis portionem. Orate etiam quæso pro his quibus ego orare debeo, vt Dominus noster Iesus Christus unicuiq; tribuat suam gratiam & salutem.*

Post matutinas intrans cellam, procide ad genua coram beata Maria, & post eiusdem salutationem, eidem nuntia filium eius Iesum captum. Pete ab eadem veniam, vt tibi ignoscat quandoquidem propter tua captus est scelera agnus innocens. Roga eam vt pro suo vnigenito te in filium recipiat, atq; felicitatione captiuum te ad suos pedes teneat. O felicem vltionem, o saluberriam vicissitudinem, o captiuitatem iucundissimam, sancta Maria, ad tuos detineri pedes, captiuum possideri, in filiumq; adoptari. Quis dabit mihi o domina, vt misericordissimam hanc iram tuam in me exerceas, vltione hac gratissima me punias, puta vt loco filij tui mei causa tibi ablata, me teneas, nec abire sinas? Vtinam hæc crudelitas tua sanctissima aded in me me scruat, vt nulla mihi etiam à te recedendi detur facultas, nulla permittatur abeundi libertas, nulla spes euadendi. Imò omnes sensus, omnes potentias, omnesq; vires animæ & corporis mei indissolubili virginitatis ac puritatis tuæ cingulo, castissimoq; vinculo amoris, o virginum sanctissima, ad pedes tuos inseparabiliter quæso constringe, vt posthac sim tibi filius pro filio, captiuus pro captiuo, adoptiuus pro vnigenito, postremò tuus pro tuo. Audiens ad ostium cellæ seu domus tuæ quempiam pulsare, dic: Anima hæc est defunctorum vna quæ pulsat, & in purgatorio cruciata petit subsidium elemosynæ spiritualis. Mox igitur dicas: *Requiem æternam dona eis Domine:*

Cellam seu domum ingredi quid primo faciendum.

Luca 18. Precario ante crucem domini quotidie bis dicenda quæ.

Sanctorum patrocinia imploranda

Exercitium ad beatam Mariam post matutinas.

Resignatio
ad Deum &
B. Mariam.

& *Aue Maria*: sicq; cum elemofyna huiusmodi ad ostium aperiendum vade Mane ac vespere, in omni quoq; consolatione deuotionis, te commendes resignesq; Domino Deo, & B. Virgini, omnia beneficia ac dona ipsorum cum gratiarum actione eorundem custodix committens. Roga præterea eos, vt hæc conferuent, augeant, multiplicent ac confirment, ad profundissimam tui humiliationem, ac perfectissimam charitatem. In solitudine constitutus, sæpe numero à Deo tuæ vilitatis tibi cognitionem postules infundi, suæq; eductio bonitatis: faciat quoq; ne de ipsius beneficijs quicquã tibi ascribas, sed ipsum semper benedicas & laudes, in ipsum constantissimè confidas, de te vero, ac de tuis viribus desperes. Ora Deum sæpius pro dono confidentix, quæ reuera nobilissimum habet donum, quisquis hoc recipere meretur. Solitudo tibi non esse debet libertas (puta quia hominum non habes reuereri oculos) ad peccandum, sed potius timor, & respectus vigilantior diuinæ presentix. Ibi enim ante oculos ambulas Dei, cuncta cernentis. Frequentata solitudinem: Quanto enim frequentaueris, tanto etiam amabis. Admittere quantum potes viribus solitudinem obtinere mentis. Hanc tamen scito obtineri non posse, nisi abstractum seruaeris animum, ibiq; potissimum vbicumq; res fuerit quæ te meliorem deuotioremq; non facit. Quanto enim à creaturis abstracta heris, tanto coniunges Deo.

Solitudo
mentis quò
obtinenda.

Solitudinis
laus quan-
ta.

Solitudo
duplex.

Cella vti
B. Mariæ de-
dicanda sit.

Canticis
spirituali-
bus in solitu-
dine vten-
dum.

Nulla vnquam laus cellæ, hoc est solitudinis satis potuit exprimi. Hominem namque timentem Deum, si recipit, seruat, imò facit meliorem. Neque enim perturbatam conscientiam sustinet. Homo verè malæ conscientix in solitudine perseverare non potest, quomodo nec piscis mortuus in aqua recenti, sed aut projicitur, aut corrigitur. Est solitudo corporis, & est solitudo mentis. Prior propter secundam quaeritur. Qui vtrancq; obtinet, rem possidet felicissimam. Quod si altera tantum possit obtineri, solitudo cordis seu mentis multo maximè præferenda est. Quantum vales & præuales, recurre semper ad solitudinem. Ibi enim est purgatio debitorum, serenatio tentationum, illuminatio tenebrarum tumultuumq; hoc est cogitationum tumultuantium sedatio. Quod enim auro facit ignis, hoc solitudo siue cella suo facit cultori. Cellam seu cameram tuam dedica beatæ, imò beatissimæ semper virgini Mariæ, vt hic locus illi maximè sit sacer, familiaris, ac proprius. Et tu quoq; propter B. Mariam, locum, id est, cellam tuam habeas honorabilem, propterea scilicet, quia camera seu cella est B. Mariæ, in qua nil dedecus, nihil non castissimum, nihil deniq; non sincerum dici aut agi debeat: propterea quemadmodum supra monui, quotiescunq; cellam intras, ad genua procide: & antequam cuius operi manum admoueas dominam atque patronam cellæ saluta. Cellam intrans, exiturusq; semper te præmunias oratione. In cella ac solitudine expedit eremicolam ad spiritualem se lætitiã exerce- re: quia solitudo naturaliter tristitiã generat. Idcirco etiam spiritualibus canticis, hymnisq; & psalmis pro recreatione, ac animi deuotione in solitudine vti, bonum est, ita tamen secretè & modestè, ne proximis detur offensiculum. Extra cellam constitutos, & inter homines, seruare decet compunctionem, & morum maturitatem: quia sine his facilliter inter homines de- sumus.

Senfium

Sensuum externorum refrenatio ac disciplina quam sit necessaria ad cordis puritatem: quantaque mala adferat eorum lasciuia.

CAPVT XVIII.

Virum sanctum decet modestia, grauitas ac disciplina tam morum quam sensuum: Vnde sanctus Tobias commendatur, quod nil puerile gesserit in opere suo, & Sara Rachuelis filia, quod ludentibus se non miscuerit, gloriatur. Vbiunque enim dissolutio inuenitur, ibi haud esse creditur deuotio. Leuitas namque & iocandi consuetudo, rixæ sunt deuotionis, idè cauendæ.

Sensuum
morumque
disciplina
quam sit ne-
cessaria.
Tob. 4.
Tob. 5.

Quicquid non videris, id minus cogiras. Concupiscentia sequitur sensum, indeq. irritatur. Quæ non vides, quæ nescis non concupiscis. Scito igitur mundum te cor seruare haud posse, sensibus freno disciplinæ solutis. Si pacem cordis & charitatem ad proximum volueris seruare, necesse est vt oculos contineas. Quare enim irasceris nunc hinc, nunc illi, irreligiôsè se habenti, nisi quia oculos tuos non custodis: Irascere tibi, quia tibi ipsi vt turberis causa es: vt pote absque disciplina, & oculorum continentia viuens. Sensus tui ostia sunt cordis tui. Quicquid cogitare non vis, non recipias per ostia. Seruatur claufas porras, ne intret quòd paulò post haud valeas eijcere. Ingressus reflectorium, noli hinc inde lustrare quid mensæ appositum sit, sed ad orationem animam tuam para. Porro si aliquem videris ex fratribus scrutantem, quid in scutella habeatur, &c. ante benedicite, noli tu illi irasci, sed magis tibi irascere, quia non custodis oculos tuos. Ille enim te non lædit, sed incontinentia oculorum, immortificatioque cordis tui te lædit. Vide igitur vter sit melior. Alius scrutatur de cibo, tu de illius moribus iudicas. Tene igitur oculos tuos, & noli iudicare.

Cordis mû-
dicam &
pacem absq;
oculorum
custodia ser-
uari non
possit.

Lingua quare, quantoque studio sit frenanda, quanta item mala effrenis locutio adferat.

CAPVT XIX.

Vir perfectus vti non deberet lingua sua, nisi ad honorem Dei & vtilitatem proximi. Hoc modo beatissima virgo Maria, & non aliter vtetur lingua sua. Tu igitur illius exemplo & amore, non loqueris, vbi tacere potes. Loqui sit tibi in necessitate, filere in desiderio. Cùm enim loqui etiam licuerit, eiusmodi tamen silentium tu seruabis, cuiusmodi conscientiosi quidam tempore seruant silentij, videlicet, vt pauca tantum & necessaria verba loquantur, eademque, cum timore, ne ad silentij fractionem excedat, pronuntient. Hoc modo tu quoque omni tempore pauca tantum & necessaria loquaris, eaq. cum timore & vigilantia, ne excedas. Non respondeas plus quam necesse fuerit, seruata tamen semper discretionem & serenitatem. In vultu serenitas semper relucent, vt quasi subrideas dulciter, & in corde seruetur pax erga proximum, ne cuiquam tuum huiusmodi fiat silentium onerosum aut singulari.

Lingua quo-
modo ad ho-
norem Dei
vti debeat.

Verba otiosa
& noxia qua
tatione imi-
tari possunt.
Matt. 12.

Precatio pro
discretionem
in loquendo.

Propositum
super lingue
custodia iac-
pius reuo-
uandum.

Contentio-
nes & dispu-
tationes que
cur sint vi-
tandæ.

gulare. Multa tu statuis, at ex his pauca & propemodum nihil seruas. Quoties (dic) loquutus es, quin excesseris loquendo, aut tuum non prætergressus fueris propositum. Mox enim vbi loqui incipis, ad verba desuis leuia, inde ad sermones de absentibus. Sequuntur risus & nugæ, aliæque id genus vitiosa, quæ Dei seruo vehementer nocent. Esto igitur Domini nostri Iesu Christi nomine admonitus qui verbum omne prohibet otiosum, vt ab omni abtineas verbo, ad quod nulla te necessitas, nullaque honestas, congruentia respondendi proximo vrget, ne (quod nimis saepe es expertus) cum ad licita linguam laxaueris, ad illicita quoque labaris. Porro si per silentium hoc modo, hacque intentione seruatum ignoranter etiam deliqueris, facilius (crede) Dominus dimittet hoc peccatum, faciliusque emendabis, quam id quod garrulitate foret admittum. Volat enim irreuocabile verbum, nec tam cito emendari potest quod loquendo, quam quod tacendo peccatur. Quod si è tuo silentio quis turbetur, ora pro eo Dominum ne scandalizetur.

Scis tu enim (dic) Domine Iesu, meam infirmitatem, & quam pronus sum ad lapsus excessusque lingue. Ne quasi igitur aut mihi aut alteri imputes in peccatum quod aliquis propterea turbatur, si ego parum aut penè nihil fuerim loquutus. Neque enim propter iudicium alterum ego me dissuadere debeo in leuitates. Effuso autem si multum quid loqui capero, atque in me loquendi consuetudinem, (imo petulantiam) per hoc confirmo. Oro igitur te piissime Deus serua nos omnes à peccato & scandalo. Neminus recuses respondere quæ rationabilia sunt, dum loqui licet. Loqui tamen quæ necessaria non sunt aut vtilia, aut occasiones alijs de huiusmodi interrogandi loquendique præstare, omni sic tempore tibi interdictum. Propositum tuum super custodia lingue crebriori eger renouatione, quoniam circa alios defectus, propterea quod maior est lingue lubricitas atque pronitas ad lapsum, quam aliorum membrorum. Comprime igitur dentes & labia, ne inutiliter & absque ratione loquaris. Pari modo vbi tibi loquendum præserueris, firma propositum tuum antequam loqui incipias contra occasiones fortasse recipiendas, ne incautus excedas: hoc est, ne mala, dissoluta, aut noxia futuris. Semper in memoria tua habere, semper internam audias vocem dum loqueris. Pauca verba, pauca verba. Contentiones & disputationes tanquam pacis, charitatis, tranquillitatisque destructionem deuita. Sine alios vt volent agere. Tu age vt obedias Deo prælatique, perficiens quæ ad tuum pertinent statum, Quid enim ad te attinet, quid alij de te disputent aut loquantur, modo tu in conscientia securus sis coram Deo? Non igitur pro tui excusatione loquaris, nisi res fuerit ardua. De scripturis quoque & doctorum opinionibus dimitte vnicuique suum sensum, præsertim vbi semel dixeris interrogatum quid tu sentias. Tunc enim maxime niti oportet, ne tuum seorsum & quod semel dixeris, velis defendere. Assuesce quomodo à verbis otiosis, ita à iocis, à cachinno quoque & leuitatibus abstinere: salua tamen serenitate in vultu, & benignitate in moribus. Urgente tamen charitate (si tu quem fortasse laedum, aut tristem, aut de te simis aliquid huiusmodi suspicantem aduerteris) vt de eius tollatur corde turbatio aut phantasia, vtiliter posses ei adiocari, alioquin generalia ac solatiofa verba, tamen honesta & amabilia, firmatorem ante proposito tuo, quo paulo post ad silentium redeas. Vbiunque in colloquio fueris si causa honestatis, aut propter vitandum scandalum loqui

oporteat, loquere ea quæ sunt vtilia, & nunquam vel pro veritate (nisi periculum animarum ex tuo silentio sequeretur) disputes aut contendas. Semel aut bis si necessitas fuerit, testimonium perhibe veritati. Si nemo vult recipere, sine tu alios vt volunt sentire, & silentio tuo contentiois turbationisq; materiam tolle. Inter familiaria colloquia nõ præsumas alijs prædicare, aut docere, quasi ædificationis causa, quia quamdiu iuuenis es, nec alicuius auctoritatis, nemo à te reciperet & plerunque eiusmodi prædicatio, aut ex arrogantia præsumptioneue nascitur, aut (si esset etiam sinceritas) ab alijs tamen arrogantia iudicatur. Præfer potius ignorantiam, & sine alios disputare, prædicare, & scripturam sacram allegare.

Grandis est superbia respondere ad aliorum dicta, vbi tu non interrogatus fueris: nec ostentationis specie caret, absque necessitate proferre, quo scientiam tuam videaris alijs monstrare. Abstine igitur ab ijs, ama nesciri, & exhibe te vt nescientem.

Silentium tuum alijs iucundum atque dulce fit, vt pote quod ex verecundia & Dei timore obseruetur. Silentium quod turbulentiam aut amaritudinem præfert inter alios nemini non est molestum, nemini non suspectum ac onerosum. Stude sermones aliorum noxios, aut nimis inutiles, quaestione aliqua rationabili, aut narratione ædificatoria interrompere, citra tamen disputationem. Ob hanc rem ante præmeditatum semper habeas materiam bonam, quã malis ac vitiosis colloquijs immisceas, & illa ad bona transferas. Cauene minem ex verbis iudices. Multa enim faciliter non præmeditata, nec ex proposito dicta hominibus effluunt, quæ ex animo eos loqui temerarium foret iudicare. Inter alios, siue in mensis siue in colloquijs constitutus, si de rebus noxijs fiat sermo, quos neque reprehendere, neque eorum sermones interrompere audeas, ad Deum conuersus pro illis (quos nequaquam tamen propterea iudices) dic *Benignissime Iesu, si tibi hi sermones displicent, oro auerte illos ac disipa. Tu piissime Deus, tu scis infirmitatem meam, qua nihil nisi cadere noui, quotiescunque tua me non seruaerit gratia. Ideò custodi & libera me à lingua mea.*

Verba aliorum illicita quomodo interrupta pendenda.

Precautio pro loquacium tetrenatione.

Silentium illud quod tempore necessitatis hominem impetuose facit loqui, aut amare, indignanterue respondere, suspectum est. Pari etiam modo loquutio æstimatur adulatoria, quando quod natura non præbet, affectatur, studeturq; suauiter ac benigne loqui, in gratiam hominum. Sunt enim quidã ex naturali passione aut iracundi, aut graues. Hi si fingant se mites mox notantur. Quam diu sine peccato tacere potes, tace. Semper enim vbi expedierit incipere potes loqui, non autem tacere, hoc est, à loquendo cessare, quoties volueris potes. Rarissimè tibi necessario foret loquendum, si quid sit necessariũ fati expenderes, & si quam vtile sit silentium, quamue perniciofa vana loquutio pensares.

Quandocumque colloquio communi te interesse necesse fuerit, quam cito recedere licet, recede, non tamen subito, sed ad tempus aliquod modicũ manere congruit, puta spacium duorum psalmorum, & tunc quasi furtim te subducas. Debes autem proximos aut fratres tuos non fugere quasi malos, sed te ipsum fugias necesse est, hoc est, linguæ tuæ perniciem, quæ bene loqui non didicit. Dic igitur à colloquio recedens Deo. *Domine Iesu, hi fratres aut homines boni sunt, & securè loqui possunt. Ego bene loqui non didici: ea propter ad*

solu-

Precatio eō-
ra loquaci-
tatem.
Detractions
& oblo-
quutiones
quantopere
sunt fugiendae.

Solitudinem vado. Item: Ego non fugio homines seu fratres, sed me ipsum, & propriam linguam meam fugio. Pissime Iesu miserere mei. Detractiones, obloquutiones tam loqui quam audire, adeo tibi esse debet alienum, vt singulari proposito contra has non egeas. Nimis enim omnibus manifestum est eas caueri debere. Atque ideo si incidant, vbi prohibere non potes, tu recede, vt vel hoc signo alij, quam agant perperam discant. Roga autem Dominum vt emendanda ipse corrigat. De rumoribus quoque seculi, quae nihil spiritualis profectus adducunt, elige magis nescire, quam de ijs quid audire velis. Generant enim distractiones & cogitationes inutiles.

Quaestio sui vitanda quantopere sit.

CAPVT XX.

Quaestio
propria vt sit
vitanda

1. Cor. 10.

IN omnibus quae facis, vide ne temetipsum quaeras, hoc est non tuum commodum, non vtilitatem, non profectum, non requiem etiam corporis, nec vt propterea tu leuius faciliusque habeas: sed hoc quod Deo acceptissimum, quod communitati vtilissimum sit elige. Sic enim Apostolus quoque, vt non quid vni, sed quid pro multis obseruemus, admonet. Nihil igitur propter te optes fieri, quod proximo non conueniat, nihil quaeas, nisi denique fieri consentias quamlibet fructuosum (nisi pro voluntate Dei tibi fuerit necessarium) quod noceat proximo: sed ad charitatem seruandam quicquid sit accommodatissimum inquire, illudque elige. Porro honor Dei, eundemque beneplacitum omnibus vtilitatibus & commodis sunt anteferenda.

Gloria vana quanta sit diligentia vitanda.

CAPVT XXI.

Vana gloria
quam in studio
cauenda.

Matt. 25.

Opera bona
quando sint
cauenda.

AMa nesciri, & nihil palam ostentes, nec hominibus tu placere studere. Non optes vt de te bene sentiant homines, nisi in graui id re necessitate fuerit, aut pro grandis mali suspitione amouenda. Quid enim tibi prodest homini reuelare ea quae vel eidem vel alteri bona feceris? Nunquid haec vt illi narres, vt iactes, vt ex ijs glorieris, propterea fecisti? Num ideo narras, quasi ab illo pro beneficijs mercedem accepturus? Nonne quicquid proximo facis, siue clam, siue in publico, Christo facis, ab eodem recepturus mercedem: Nunquid hominis gratiam, amicitiam, consolationemue affectas? Haud quaquam. Hominibus quidem facienda sunt bona, sed non propter homines, sed propter Christum, haec impendenda sunt. Christo haud necesse est reuelari tua: omnia enim sunt eius oculis nuda & aperta. Porro reuelare homini quae illi feceris, est aut captare illius beneuolentiam, eiusve gratiam affectare, aut quasi ingratitude illum arguere, hoc est, beneficium exprobrare. Sincerius igitur ages si taceas, ne iactando beneficium, non solum pro illo nullam à Deo recipias mercedem, sed amissa etiam, quam aliqui habiturus fueras mercede, propterea quod te ipsum & humanum fauorem quaesisti supplicium à Deo merearis. Statue igitur omne opus bonum, & quicquid laudari ab hominibus solet celare nisi id manifestari oporteat, propter vitandum scandalum. (vt sunt ea ad quae obligamur omnes, aut propter cuiuspiam informationem, aliamue necessitatem. *Adiuua me Domine Deus meus.*)

Et veram perfectissimamque humilitatem mihi infunde. Da mihi odium sanctum contra mundum, & propriae abiectionis, proprięque contemptus sanctissimum ferventissimumque mihi infunde desiderium.

Precatio pro humilitate vicia.

Singularitas bona quantopere observanda: mala item singularitas quanta mala aduehat quomodoque vitanda sit.

CA P V T. XXII.

Quidquid vel ex præcepto Christi aut Ecclesie, aut status tui instituto observandum est, diligentissimè observes: nec aliorum te scandalizet tepiditas aut negligentia, ut vel eos imiteris, vel etiã iudices, sed quantum potes tuo eos exemplo ædifica. Itaque propter illos in ijs aut quæ ex tuo aut statu, aut debito obligaris, nõ oportet te illis conformari, si illicitè alij viuerent: nec huiusmodi singularitas in te est vituperanda, qua tu vel solus legem obseruas. Omnes enim Sancti hoc modo suere singulares, qui haudquaquam sancti essent, nisi singulares fuisset. Cæterum in ijs quæ proprię sunt deuotionis, non sunt aliqua in publico observanda quæ singularitatem ostentarent, præsertim eorundem illis vbi hæc offensionem generarent. Nihil formidandum est, quod minus propterea proficias, aut quod minus Deo maneat acceptus, si fortasse cæremonia exercitiue alia corporalia deuotionis, quæ neque ex statu Christiano, neque quouis alio quem profiteris, necessaria sunt observari, propterea ne inter miseris, ne singularitate tua proximorum animos turbes. Charitas enim fraterna, qua non te, sed multorum pacem quæris, supplet, quidquid minus eã obrem, atque solebas, feceris. Corporales obseruantie, exterioresque cæremonia parum habent meriti, vtpote, quæ Deo acceptæ sunt iuxta mensuram affectus & deuotionis internæ, ex quibus fiunt. Siue enim caput tegas, siue detegas, in se nihil est. At vbi ex obedientia, charitate, discretione, deuotione uel caput siue tegeris, siue detegeris, meritorium est non quia caput nudasti, sed quia Deo nudasti, aut quia sic propter Deum faciens obedisti, & quia discrete circa te ipsum, prudenter que ac humiliter erga proximum te habuisti. Ex velatione igitur capitis, & huiusmodi nihil lucraris: sed ex affectu, studio, intentioneque deuotionis placendi Deo, vnde ad caput nudandum aut velandum moueris, lucraris. Quæ ergo externe singularitate in huiusmodi generant, aut ostentatione, illa intermitte: internam verò reuerentiam, deuotionem, studiumque colendi Deum non intermittas: sed vbi solus in secreto fueris, etiam per signa & exercitia externa alijsque insueta, aut tibi singularia, (modo discreta sint) quomodo cunque potes, eadem exerceas. Hæc tamen superiora de his sunt obseruantijs intelligenda, quæ ex studio deuotionis duntaxat internæ habent, ut placeant Deo nec obseruari necessaria sunt. Itaque quod ante per deuotionem propter Deum solebas facere, iam vbi singularitas hoc yciat, ac propterea charitas vetat per deuotionem & charitatem æquè intermitte, ne offendas proximum. Si ante tempore non consueto ex peculiari cultu Dei nudasti caput, nunc propter seruandã pacem proximo quem inde turbari sentis, idem caput in Dei cultum tegas. Quantum homo iuuenis est, & passio, quibus seruit, si interim singulare quid præ cæteris præ-

Singularitas laudabilis quæ sit & quæ non.

Cæremoniae externæ vnde meritum accipiant.

QQ

ris præ-

Singularitas
quæ cur sit
detestabilis.

ris pretenderit deuotionis, non recipitur illud, sed ostentationis, aut singulari-
tis vitio tribuitur. Quomodo ergo in ijs q̄ necessaria s̄t facienda, si negligē-
tior inuenieris, aut quā decet tepidior, alijs scandalū præbes, ita scandalū dabis, si in
ijs quæ arbitraria sunt, singularitatem feceris notabilem. Habet enim singula-
ritas quænis hoc, quare detestabilis efficitur. Quia quando quod nemo alius fa-
cit, ipsa præsumit, eos qui à se diuersa agunt, aut contemnere, aut iudicare vide-
tur, quasi nemo rectè faciat quisquis aliter, quam ipse facit, fecerit.

*Scandalum quibus modis contingat, quantopere noceat: hō-
stas morum quosnam deceat: superbia
item vt se sub zeli specie
palliet.*

CAPVT XXIII.

Charitati
nihil præfe-
rendum

Scandalum
quanto stu-
dio cauē-
dum

Morum ho-
nestas præ-
latis maxi-
mè necessaria.

Nulla sit tibi res adeo chara, quam charitati proximi præferas. Si proxi-
mus tuus scandalizatur ex re quacunque quam habes, proijce ab te: aut
si petis eandem ille r̄m (præsertim si religiosus est & de proprio non vi-
uens) da illi hanc potius, quam offendas charitatem. Quid enim præciosius cha-
ritate? imò quid præciosius Deoque charius anima, quam sperni non oportet, à
Christo redempta. Num tuum commodum, tuam utilitatem vè illi præferes, vè
illam vulneres aut occidas, quo tuam expleas voluntatem? Tuum erit, si germa-
ne fueris Christianus, te milles potius contemnere, relinquere, & abnegare, quàm
animam cuiuscunque fratris tui spernere aut scandalizare. Hoc tamen intelli-
gendum est in rebus & actionibus quæ licitè possunt fieri, aut intermuti pro
charitate. Nam quæ licitè non possunt, tibi custodias animam tuam, plus quam
proximi (si vtrinq̄ nequis) necesse est. Nihil enim ad charitatem operaris pro-
ximi, quicquid egeris quo offenditur Deus. Deus enim cuius proximo, immen-
so est interuallo anteferendus.

Quoniam ex moribus homines potissimè scandalizantur externis, decet non
solum ab omni opere malo, sed etiam ab omni specie mali abstinere, vè virtutem,
vè studiosus, etiam morum seruet honestatem, integritatem, ac matu-
ritatem. Et quamuis ita agere cunctis sit congruum, ijs tamen qui cæteris præli-
ti sunt, aut alijs positi in exemplum, vè sunt hi qui in dignitatibus, officijs, reli-
gionisque cæteris præminent constituti, morum est maximè necessaria hō-
stas. Tu igitur maiore vigilantia, quam ante, eniti debes, ne inordinatus sis in
morum. Summopere autem caueas à dissolutione, cachinno, à verbis inhō-
stis aut impudicis, ab incontinentia linguæ, & reliquorum membrorum, à co-
rioritate audiendi noua, à leuitatibus quoque & iocis, (nisi ob charitatem in
proximo prouocandam interdum ex conscientia adiocari fuerit necessarium)
& à reliquis id genus, quæ scandalizant. Ab alijs grauioribus delictis idcirco
admoneo tibi cauendum, propterea quod ad eò sit manifestum, ab illis mundum
fore oportere eum, qui Deo placere cupit quam quod est manifestissimum.
Oserua nihilominus quantum superbia propria palliet se sub specie zeli,
quando quasi nolens admittere scandalum, turbatur, si in modico sui æstima-
tionem

tionem putauerit laesam, aut in opinione hominum post hac se fore minorem: tunc enim quasi grandi zelo (ne de se scandalum oriatur, verius autem ne despicatur seipsum excusat, propugnatque. Heu quanta dicuntur, quanta fiunt in hominibus ad sui propugnationem (quia timent de se minus quam velunt sentire) quae putant tamen ipsi quoque iuste se quasi pro amouendo scandalo agere, cum reuera nihil ibi sit scandali, imò nihil sit aliud quam superbiae spiritus, ambitioque, quae non sinit, vt consentiant se non fieri maiores, aut exhonorari. Hæc itaque torquet eos, quauis (vt dixi) sub nomine zeli se palliet, ambitio.

VI
E
Superbia vti se palliet sub specie zeli.

Charitati fraternæ quænam aduersentur: canon charitatis quæ sit: pax item cum proximo quæ seruanda sit.

CAPVT XXIV.

Nillas admitte suspensiones, timoresve, aut cogitationes, quod de congregatione fratres tui tibi machinentur malum, aut quod obloquantur. Crede potius omnes ad te habere charitatem: tamen si interdum quis erga te labatur verbo, de eodem mox penititurus. Atque idem tu quoque ad omnes serua charitatem. Compertissimum nanque est eiusmodi phantasijs (apud eos qui se persecutionem arbitrantur pati) plerunque inesse falsitatem erroremque, vnde graues oriuntur sæpenumero tentationes, grauiaque sequuntur scismata. Fratri ac proximo tuo, si quid hic ignominia dignum, aut delictum commiserit, tu ex animo cõpatere, & atq; si tu id fecisses, pro eo parè affectu assume vbi proximi tui videris defectu errorève, cui non inest delictu, nec scandalu alijs affert, noli tu defectum illu insinuare alteri, nec etiã ei qui admisit: sed pro illius honestate tu si clã potes, supple aut corrige, atque tanquã proprios tuos defectus te tua ac absconde. Quod si aded graue quid foret, vt vrgente conscientia eidem delinquenti foret admonitio facienda, vel per te ipsum hoc facias, vel per alium quem libenter audit, aut certè per Prælatum, non tanquam per iudicem, sed tanquam per patrem, qui curaturus, non puniturus accedat fratrem, quomodocunq; illi melius consultum videbitur: internum tamen alteri nemini eius debes ignominiam manifestare, sed pro illo orare. Si cuiuspiam defectum, confusionem aut ignominiam præseruare potes, illum si tibi videtur hoc æquanimiter accepturus præmone, ne incidat. Si verò in publico incidit, vt sit, si quis in diuino officio, aut obsequio, palam errorem seu negligentiam committit, tu non accurras ad corrigendum aut supplendum illum defectum, vbi præsto fuerit is cui ex officio huiusmodi emòdare incùbit, aut alij præsentès sunt, qui ad corrigendũ proni sunt.

Suspiciones non eẽ admittendæ.

Defectus proximorũ quando sint celandũ, aut ex charitate reuelandũ.

QQ 2

Nul-

Cur non fa-
cite se quis
delectatio-
gere, vt a-
liorum cor-
rigat euata

Nullius itaque defectum tolerabilem in eius praesentia qui hunc admisit sup-
pleas, tum propter tui ostentationem, tum propter illius humiliationem vitan-
dam. Ea quae nemo libenter facit, & quae non laudem sed despectionem ac labori
habent, item ea quae caeteri horrent, tu amplectere, & tibi relictis esse gaude, par-
tim quod vilia tibi agenda relinquuntur, partim quod fratres tuos ab ijs, quae ni-
si grauate ipsi facerent, lenaueris. Hac tamen tu potius in secreto quam palam
facias, propter humilitatis custodiam, & propter sinceriores affectum chari-
tatis. e tibi forte cogitatio iactabunda blandiatur, quod nemo voluerit alius
fecisse. Si vero hic nihil periculi affuerit, potes in tui humiliatione ea quae ne-
cessaria sunt, licet vilia sint, & laude careant humana, palam agere. Sed obserua,
ne hac exterior humiliatio intus generet tibi exaltationem aut aetimationem,
superbiam quam cecutiens admittas. Addendum quoque pro alijs huiusmodi labo-
res aut opera facere, quomodo animus tibi debet esse paratus ex charitate, ut
vltro teingerere, nisi scias quempia optare se tuo beneficio supportari, esset pra-
sumptionis.

Charitatis
regula cui li-
bet obserua-
da quae.
Tob. 4.
Mat. 7.

Vna tantum est regula charitatis obseruanda, qua falli non potes, quam si
neglexeris, haud poteris excusari. Est enim quasi pro lege indita naturae aded,
vt huius instinctu, nisi rationis expertus, nemo possit non gaudere. Hac autem
est regula: *Quod tibi oderis fieri, alteri ne feceris.* Et e diuerso. *Quicquid tibi optas fieri,
alteri etiam libenter impendas.* Hoc tamen intelligendum est de his quae secundum
rationem (quae Deo subiecta est) optantur fieri. Nam luxuriosus homo optaret
sibi multa fieri, in multisque sibi contentiri, ad quae illi acquiescere esset necesse-
rium. Idem quoque propterea, quod sibi optaret ad illicita consentiri non debet
eadem proximis impendere, nec eisdem suffragari aut consentire. Nec in hoc
contra hanc regulam agit naturae, aut charitatis. Vt autem lex haec, quae natu-
rae est (vt meritoria fiat) seruetur, recolendum est verbum Christi, quod in-
tentionem moueat ad operandum, scilicet: *Quod vni ex minimis meis fecistis, hoc mihi
fecistis.* Christi igitur contemplatione haec, aliaque omnia seruanda sunt.

Mat. 25.

Turbatio
proximorum
quam stu-
diose praer-
uenda sit.

Supra dixi, quomodo in te animum debeas transformare proximi, si illum
videris contristatum: Pari (nunc dico) modo, si consolatum audis, cum illo do-
bes consolari ac gaudere, vt in omnibus sincere charitatis exprimas affectum, &
quomodo eius aduersa, ita eius felicia ac fortunata aestimes esse tua. Nihil con-
agas aut promoueas vltro aut seienter, quae sine culpa omitti possunt, vnde pro-
ximos, aut fratres tuos, potissimum eos inter quos viuus, turbari credideris aut
offendi.

Quae enim est utilitas, aut proprijs commodis, aut homini vni inservire, vt
multis interea obstrepere? Accommoda ergo tuum animum, fratrum, aut eo-
rum, inter quos viuus voluntatibus, in his quae licita sunt, vt tu pariter & illi pa-
cem habeant, hoc est ne ex te, aut propter voluntates tuas priuatas, quas fortal-
se contra eorum voluntatem efficere praualeres, turbationem ac molestiam
habeant, sed magis consolationem charitatis, spiritu haec omnia te docente. Ho-
tum autem intentio nulla esse debet, vt illis placeas, ab illis ameris, aut
commodi quid ab ijsdem recipias: sed ab ijs omnibus desiderijs liber ac
nudus hoc vnum desideres, hoc vnum optes, ne turbentur fratres tui
quos (quia amas & colis) vis non contristari, non turbari, nullam occasionem
vis eos, vnde Deum offendant, incidere: quod totum est querere Dei gloriam, &
proxi-

proximorum consolationem, non ea quæ tua sunt. Alios velle ædificari, omnibus seruilè se exhibere, & nomen sanctitatis aut querere, aut velle retinere. Vide te bene sentiant homines (licet sub specie id fiat ædificationis, quo magis videri possis querere proximum quam teipsum), (crede mihi tamen) rete est hic diaboli, & superbia latet. Quamuis enim alios velis ædificari, & exemplar accipere eos vitæ melioris, tamen quia ex privato id potest accidere amore, dum teipsum simul queris cupisq; vt ex te potius quam ex alio id veniat, quo tu huius laudem habeas, tibi que apud homines hæc opinio fama q; accedat, videlicet te esse ex quo proximus fit ædificatus, destruitur opus totum. Esto igitur coram Deo purus ac resignatus, vt siue hominibus placeas, siue displiceas, perinde sit tibi, nec vnum magis optes quam alterum: Deum autem omnibus, Deoque cunctos placere maximopere optes & satagas. Siue igitur à proximis te videaris despici, siue honorari, vt runque in interiori homine nescias, hoc est neutrum horum ad cor sumas, sed inter vtrumque nihil motus, iuxta conscientiam & rationis dictamen mane tranquillus. Porro vbi culpam habes ac malam causam quare ab hominibus ac fratribus habeatis odiosus, dole, quia occasionem & causam præstitisti. Dole, inquam, non quod fratrum iudicia & offensiones habeas sustinere, sed quia id fecisti quo mereris dignus sustinere. Propter peccatum enim dole non propter tui contemptum. Maximam pacem inuenit, cum omnibusque charitatem potest seruare, quisquis de re aliena nihil se intromittit, quisquis non quæ sua sunt, sed quæ sunt Iesu Christi querit. Fratribus tuis à te aliquid tibi factu possibile ac licitum postulanti bus, nunquam aliud respondeas, nisi libenter, aut, ego faciam. Hæc autem huiusmodi vultu, voce, & animo proferas, vt postulanti ambiguum non sit, quin libenter facias. Si tu aliquid laudabile egeris, nulla moueari propria complacentiæ passione, sed tibi persuade quod alius hoc fecerit. Sicut exhibere opera charitatis sæpenumero in proximi corde tentationem aut displicentiam sanat: ita à proximo quoque, qui charitatis operibus similiter studet, interdum humiliter rogare aliquid obsequij, eiusdem conscientiam serenat, cui sciat à se nil fuisse petitum, nisi is qui petit confidentiam habuisset, & bene de se, id est, de eo quem rogat, sentiret.

Superbia sub specie ædificationis latens.

Pacem cum proximo quo quis seruet. Phil. 2.

Dilectione Dei cum odio proximi stare non posse. Mat. 23.

Ibidem.

Quemadmodum caput Christi venerans, aut floribus illud ornans, reliqua verò eius membra interim pungens, placere Christo non posses: ita nec Christum potes diligere, qui caput est Ecclesiæ, & alia eius membra scilicet homines intera aut saltem vnum ex his odisse. Si enim Christum diligis, omnia oportet membra eius te diligere, secundum quod membra eius sunt. Quod enim vnus ex minimis meis fecisti (dicit ipse) michi fecisti. Si faceris bene, bene recipies, idque tunc quando tibi dicitur: Venite benediciti in regnum &c. Si vero male, male recipies quando dicitur: Ite maledicti in ignem æternum &c.

(*)

22 3

Pii

Vti quisque sese erga proximum suum gerere, eius mores patienter ferre, offensum sibi denuo placare debeat: denique quonam modo quisque se ad osiores ac detractores suos habere debeat.

CAPVT. XXV.

Testatus
contra pro-
ximum quo-
modo sese
custodiat

Quomodo
Christo in
suis mēdis
seruendum
sit
Mat 25.

Offensus
proximus
quomodo
sit recōci-
liandus.

SI tentationem displicentia, impatientia, aut iracundia aduersus fratrem in corde tuo sustines, summa diligentia custodi cogitationes tuas & voluntatem tuam, ne quicquam moliaris aduersus eum, nec de illo quid mali cogites. Similiter omnes sensus tuos, & linguam contine, ne detrahas, ne corripas, ne accuses illum. Et quantumcumque alias iustum esset corripere illum, tu tamen hoc tempore non reprehendas, nec quicquam agas quod posset ex illa tentatione originem habuisse. Itaque tentationem si auertere non poteris sustineas, non foneas, ut sis patiens non agens. Ora in super Deum ut tui illiusque misericordetur. Si non potes tanto affectu quanto oportet qui tibi infensus est, aut quem inimicum putas, diligere, ut cor tuum omnino sit erga illum tranquillum, caue tamen ne quicquam dicas, quicquam agas, quod ex radice hac mala oriretur. Dole igitur super hoc quod sentis in corde, inuitusque id senti, hoc est, dole quod nolens erga proximum in te cogaris malum sentire, quem optares bonum, affectum. Intereaque iuxta exteriorem hominem vide ut nihil eorum omittas quae ad charitatis obseruantiam sunt necessaria, hoc est, ut fratri illi data occasione colloquaris, respondeas, non inuideas ex proposito, communia beneficia ei non subtrahas, nec illum impedias: reliquaque charitatis signa & officia, quae omnibus debemus, non illi neges. Haec studiosè si feceris, videbit Dominus adiuuabitque laborem tuum, ut quod tristis modo sentis, aliquando non sentias. In omni obsequio quod proximo impendis, die in corde tuo: Memoriam esse volo huius verbi tui clementissime Iesu. *Quod vni ex minimis meis feceris, hoc mihi feceris, ut omnia cum alacritate & humilitate diligenter faciam. Semper cogita. Si fratri seruo Christo seruiui: si fratrem despicio, si irascor proximo. Christo id feci Semper cogita: Hoc iam fortasse gratum esset domino ut sibi, si ita esset sicut hic proximus, hoc vel illud facerem, faciam ergo ipsi sine mora, non minus acceptum munus in proximo, quam in propria persona: imo forte plus saepe est illi gratum in proximo, quam in seipso. Quotiescumque te fratrem offendisse deprehenderis, petita licentia à patre, in occulto te ad fratris pedes prosternas, & veniam ab eodem petas. In hoc aut omnino facito tibi violentiam & consuetudinem, tamen si tibi videaris innocens, aut alius videatur iustus debere petere veniam à te. O noli perdere meritum, ne alius capiat humilitatem ex manu tua: sed tu prior te ipsum humilia, & pete veniam. Timor veniæ saepius petendæ te à moribus indignationis, & verbis impatientiaē cōpescet. In choro si vel modicum quid fuerit in quo se frater displicentiam habere ostendit, vel aliquo signo innuit, pro placatione illius mox ante eiusdem conspectum super formam cadens, veniam pete. Detrahentibus tibi, teve odientibus, benignus atque placatus occurre, signa eisdem offerens charitatis, beneficiaque cum affabilitate. Finge te necesse*

circ que scis: idque propter Deum, vt hoc modo citius lucreris propriam & al-
 terius animam. Stomachando enim radicaretur in te & in alio indignatio ma-
 ior. Proinde si alioquin durum fit odientibus benefacere, propter Christum
 fiat dulce. Si quando iniuriosum aliquid tibi dicitur, aut fit, omnino hoc à
 corde pellas, & iniuriæ non improperes auctori. Non illum arguas, non accuses
 &c. sed vt ante iniuriã solebas habere te erga illũ. Omnino dissimula te esse mo-
 ri etiã si motus sis, dicaque cor de tuo: hoc portare volo & tacere ac si nihil factũ
 esset, propter Deũ. Si ita feceris, fiat postea, vt valde parũ aut omnino nihil mo-
 uearis de iniurijs aut contumelijs factis. Atq; hoc modo melius lucraberis fratrem
 tuum. Certè hæc via necessaria est, alioquin ad mortificatione non peruenies, sed
 magis sepe eris passionatus. Recole quã ex leui re sæpe numero quæ ab extra per
 verba aut signa ostenditur, magna quandoq; & vehemēs tentatio inter duos aut
 plures oriat, quam multo fuisse satius dissimulasse. *Agne mansuetissime Iesu fili
 Dei, adiuua me, protege, dirige & posside me, vt nunquam discedam à beneplacito tuo.*
 Contingit interdum hominem passionibus impetuosis subiectum atque ira-
 tum, verborum mansuetudine faciliter placari. Et tunc expedit non silere fra-
 tremque turbatum contemnere. Non igitur sufficiat tibi, si tu diligas: sed exaf-
 peratum etiã proximum, vbi potueris, reducat tranquillitatem. Neque enim
 leue est genus vindictæ, hominẽ iratum ac stomachantem tibi, ad acriores irarũ
 stimulos prouocare. Sunt enim, qui contentiosis proximum laesunt verbis:
 sunt quoque, qui silentio se vlciscuntur. Nam si patientia simulata homini in-
 iurato respondere dedignaris, atque quem verbo placare posses taciturnitate
 tua lædis contra charitatem agis, non minus silentio quã gladio illũ vulnerans.
 Vide igitur quid conferat charitati & proximorum paci, vt vbi dissimulatio-
 ne opus fuerit, silentio: vbi satisfactione, excusando proximum places. Gra-
 uior tamen est iniuria (modo grauior fuerit contemptus) verborum conuicijs
 proximum inuasisse. Sunt postremò qui foris omni iniuria abstinere, intus ta-
 men remurmurant & proximo obstrepunt animo. Hi quamuis ira nullum ab
 eis foras prodeat aut verbum aut indicium, non tamen vt delicti nihil, sed vt
 minus habeant, curati sunt. Qui enim externa duntaxat se honestate con-
 tegunt, quamuis neque impiè agant neque scandalizent quenquam, consum-
 mata tamen in eis virtus non est (quamdiu interior homo repugnat) quæ glo-
 riosè coronetur. Si quando iniurianti tibi aliquid est respondendum, si infor-
 mandus aut monendus est aliquis non fiat hoc sine euidenti necessitate, quæ
 estimari debet secundũ iudicium cuiuspiam alterius non offensi, nec in eo-
 dem die quo te lædi contingit, nec quamdiu aliqua passio in corde tuo ex tali
 molestia versatur, quia deceptio est, propterea quod multa tunc videntur neces-
 saria aut bona, quæ postea comperiuntur mala. Si obiurgatio fuerit ne-
 cessaria, fiat potius quando cuncta serena & tranquilla sunt
 in dulcedine pacis.

(::)

VI
 Detrahenti-
 bus & odia
 tibus q'omo
 do occurren-
 du fit.

Iniuria vt
 dissimulan-
 da fit.

Iratus Pro-
 ximus quo-
 modo sit pla-
 ca ius.

Verborum
 conuicijs ne-
 mo læscen-
 dus.

Iudi-

*Iudicium temerarium quanto studio, quomodo pacto sit vitandum
quomodo item nos erga delinquentes
habere debeamus.*

CAPVT XXVI.

Iudicium temerarium quanto studio cauendum. Cum viderimus proximum peccasse, quid in corde nostro dicere debeamus.

PACTUM atque firmum propositum tibi esse debet cum Deo perpetuum, nulli hominem velle iudicare. Nam etsi suspensiones incidant, nihil tamen vquam dissimulare tu, nihil pro certo asserere, aut tanquam verum iudicare debet quodcumque malum audieris de proximo: sed ambigam semper tene suspensionemque sententiam, vbi non vides, quomodo proximus possit excusari. Si quem videris audierisve peccasse, nullo modo in illum amaricari licet, aut murmurare, sed dicito cum gemitu cordis: *Heu Domine quid sumus? Omnes quotidie peccamus, & tu sustines nos. Heu me miserum, qui multo grauius, multoque sapius quam tu, saepenumero peccauit: & nisi gratia me tua tenuerit, quid aliud facio praeter peccata? Vereor, ne ego mox ad adam, illo resurgente. Nemo quia cecidit est iudicandus, nemo propterea estimandus tanquam contemptibilior, nemo quoque suum peccatum agnoscens ac penitens est obiurgandus, accusandus, iudicandusve: sed omni est fragilitati compatiendum. Tu quoque aequae proximorum plange peccata atque propria. Cogita quam optares tibi impendi compassionem. Tristis fores dolore & ignominia humiliatus. Sufficere tibi videretur dolor quomodo de lapsu tuo idem concepisses, tamen si a nullo reprehendaris. Hunc mansuetudinis indue affectum erga alios quoque delinquentes, praesertim si penitent. Noli igitur contra delinquentes huiusmodi cogitationibus pugnare aut contendere. Tuum non est iudicare, quantum ille proximus tuus deliquerit. Dominum habet suum, ab eodem iudicandus. Tu dissimula, quantum peccati artinet iudicium, & sinerem indiscussam esse grauem, aut leuem, ut est coram Deo. Quid si redemptor eius illum cadere permisit, ut fortius sublimiusque quam ante fuerat, ex imo illum erigat? Caue igitur maximopere, ne te illi praeseras aut ne post hac de illo minus bene sentias. Nemo dure increpandus est, nemini propterea durius loquendum, quod grauius deliquerit. Eos qui ex ignorantia delinquant potes ac debes modeste (si tamen admittunt) informare, si alij delinquentes aut corripere aut erudire, tu ex humilitate abstine, nisi scires quod delinquens a te aequanimiter exhortationem acciperet charitatis, hanc illi potes impendere, idque quanto secretius, eo vtilius: Recole quod multi inueniant, qui saepenumero plus ex reprehensione aut denuntiatione sola, defectuum suorum periclitati sint, quam ex ipsis defectibus: Quamobrem non facilliter reprehensiones aut obiurgationes fiant. Maxima superbia & temeritas est, delinquentem contemnere, aut iudicare quasi viliorem vel infirmiore se, cum nemo possit non peccare, nemo possit stare nisi quem Deus sustentauerit. Si Deus abstulerit a te quod suum est, tunc quam ille, cades profundius, quem despexisti. Et certum dignus es ut tibi subtrahat alienum, hoc est, ut Deus subtrahat, quod in te est, suum, de quo iniuriose gloria tanquam de proprio. Tu furaris Deo gloriam, quo-*

Delinquentem contemnere, quantum sit inueniatur.

quando effectus qui ex donis eius procedunt, tibi imputari cupis. Mirum est aliquem posse indignationem habere vel displicentiam contra suum proximū propterea quod nesciat cantare, vel predicare, vel non habeat vocem bonam, nec memoriam, nec eloquentiam, ceterave dona Dei gratis data, cum huiusmodi nemo habere possit, nisi cui donata fuerint. Idcirco nequaquam est homini imputandū, si hoc dono alterove non gaudeat. Quomodo enim haberet, quod nō accepit? Non est igitur spernendus, qui hoc illudve Dei donū ideo non habet quia nō accepit. Siquidē & qui accepit propterea certus nō est esse se meliorē. Sūt enim dona hæc gratis data, quæ dantur bonis & malis. Cæterum in eo cui non dedit, laudanda est diuina providentia, quia subtraxit illi occasionem superbiendi, & donat occasionem humiliandi: quia etsi habuerit, propterea non esset (ut dixi) melior coram Deo, licet fortasse coram hominibus sic appareret laudabilior & dignior. Sed aduertendum est illud Saluatoris testimonium. *Quod alium est hominibus, abominabile est apud Deum.* Debent ergo propterea hoc vniciquē esse dona huiusmodi occasio humiliationis, non superbiæ, ut timeat ne propterea fiat abominabilis Deo, quia placet hominibus. Apostolus quoque dicit: *Si hominibus placere, Christus seruus non essem;* quod tamen sanum requirit intellectum. Compatiendum igitur est defectuosis, tentatis & oneratis, tanquam à mundo despectis, & Deo electis & delictis: quia *Deus elegit abiecta huius mundi, ut confundat fortia.* Tu verò cū talia scias & sentias, num propterea es melior aut beator? Haudquaquam, sed plagis vapulabis multis. Multi hæc melius sciuerunt quam tu, & non iuxta scientiam agentes perierunt. Sic potest contingere & tibi. Quam leuis est tentatio, quæ hæc & meliora facit obliuisci. Magna tibi incumbit necessitas, pauidum scilicet esse, & te semper suspectum habere de superbiâ, ne omnia tua exercitia non sint fortasse accepta coram Deo. Propterea maxime cauendum est, ne alicui fratri indigneris, neve despicias quenquam propter defectum aliquem, neque aliquid de te sentias: sed omnia tua in comparatione aliorum vilipendas, ipsorumque defectus extenues & excuses: eorum vero bona ante oculos tuos ponas, teque continue pro tua negligentia reprehendas. *Omni hora in spiritualibus proficis vel deficis, quia stare non potes in eodem semper gradu.* Stare enim & non proficere, est deficere. Ignoras qualis eras futurus sis, aut quando te tentatio apprehendet. Si fratrem despexeris, vel iudicaueris in aliquo defectu, in eundem, vel eo grauiorem indubie scias te Domino permittente casurum.

Luc 16.

Gala. 1.

1 Cor. 1.

Luca 12.

Propria bona vilipendenda sunt proximorū vero laudanda.

Intentio ut in omni re, verbo, & opere discutienda sit: tempus quod uis quam fructuose expendendum: inclinationes propriæ ut interrogandæ sint: quid item cor liberum efficiat.

CAPVT XXVII.

DVolunt tibi valde necessaria & utilissima ad tui cognitionem & mortificationem. Primum, ut in omnibus, & ante omnia quæ loqui, cogitare, facere, aut dimittere vis, semper interroges teipsum, quare scilicet hoc vel illud, quid te moueat, cuiusmodi sit intentio tua. Et si tunc inuenis quid incongruū

Mortificatio propriæ uis necessaria.

RR

in cor-

Intentio discutienda quomodo.

in corde tuo, necesse erit vel intentionem mutare, vel opus intermittere. Potè in exequèdo semper eligendū est quod est melius & securius: quia alter nō diligeres tuum profectum, sed tibi ipsi mentireris te velle emendare defectos tuos, quos vbi cognoueris, si nō corrigeres, sed dissimularos. Itaq; in omnibus que facis semper habeam, vt dici solet) bonū quare, hoc est, vt discussa intentione tua, ratione inuenias sincerā ac rectā, quare id velis aut optes. Per hoc, quare, nō minus milles quidē tua vitia deprehendunt: quia existimantes omnia esse honesta, vbi ad discussionem ventū est, qua seipfos interrogauerunt, quare id vellem feceris semper aliquid obstrusum inuenerunt, quod sincerum non erat, vnde potissimum mouebantur. Hoc autem comperto, sibi, vt erat respondendum, ipsi dixerunt Si te aliud quam hoc non mouerit, quiesce, & quod volebas intermitte. Hoc modo tu antequam in opus prodeas, animi tui intentionem, debes discutere. Maximus enim in hoc exercitio profectus versatur, si quis illud in vium duxerit. Alterum est vt tempus à Deo collatum, quam potes vtilissimè expendas. Nunquam autem expendes fructuosius, quam vt iuxta Dei beneplacitum ad eiusdem gloriam & honorem illud expendas. Nam cum de omni tempore nihil habeamus nisi præsens, nunc, quomodo illud vtiliter ac sanctè expendamus quomodo illo nunc feliciter vtamur, nobis est prouidendum. Tertium quoque necessarium occurrit non tādendum vt desideria, propriasque inclinationes at corruptiones tuas semper persequaris, voluntatem tuam, quæ tibi propria est (hoc est, qua te ipsum quæris) sub pedibus conculces, & radicitus extirpa vt non quod libentius faceres, sed id quod rationabilius, quod melius quod denique ad Dei beneplacitū est vicinius, & quod Dei seruit honoris copiosius faciendo proferas. Necessarium tibi est cuncta tua opera cogitationes intentionesque discutere, & ex qua orientur radice inuestigare. Semper enim cor necesse est, vt habeas liberum, purum, eleuatumque ad Deum, & nihilo secius per humilitatem per cordialem quoque propriæ vilitatis detestationem depressum, alioquin haudquaquam proficies. Neque enim aliam ob rem tibi creatura nocet, aut nocere potius creditur: nisi quia tu tibi ipsi nocet, id est, quia tu per affectiones creaturis in hæres, & in eis quiescis. Abstrahere igitur totus ab illis, & iungere Deo & non tibi nocebunt. Peccatum enim non in creatura est, sed in corde tuo generatur. Quapropter si delectationes, si vitia, si denique passionis vincere desideras, ab omni re mundi, cor tuum studeas facere alienum, & ab omni affectione seruare liberum, vt nihil in te sustineas, quod aut medium, aut impedimentum inter te & Deum ponat. Si non potes omni hora, saltem quinquies, vel ad minus ter in die te cura ad iudicium vocare, & cōscientiam tuam discutere quid feceris, quid omiseris, quomodo cecideris vel succubueris, & per quem modum te, qua ve occasione tentatio intrauerit, superaueritque. Deinde supplex à Deo veniam pete, propone firmiter cauere à peccato, & à peccati occasione, Quod vt possis, Deum inuoca.

Tempus vtiliter expendendum.

Cor liberum quid efficiat.

Creatura quando non noceat homini.

Conscientia quomodo & quoties discutienda.

(.)

*Confessio ut sit recta, quoniam exigat: quomodo animus ad eam sit
discutiendus; quo item pacto ea peracta propositum
bonum sit resumendum.*

CAPVT XXVIII.

Ante confessionem discute horas & tempora, & ubi fueris, quid egeris, quid dixeris, quid ve neglexeris (quod delictum in se habear) in memoriam reuoca. Maximopere autem ad contritionem, ad dolorem & penitentiam cordis te exerce. Ab omnibus vero ijs quae confiteri vis (si remissionem optas obtinere) necesse est, vt propositum habeas firmissimum abstinendi. Non solum autem ab ijs, sed ab omnibus quoque quicquid fuerit quod in se delictum habet. Circa confessionem potissimum diabolus insidiatur, ne quod lucratus fuerit in homine iterum amittat. Commendabis te igitur Deo beatissimae eius Matrī, & Angelo tuo sancto, orans ne diabolica decipiaris fraude, & vt confessionem facere quaeas integram, iuxta beneplacitum diuinum ac perfectissimum. Sancta Maria Magdalena quoque, & sancta Barbara gratiam feruntur habere efficacem à Domino sibi collatam potenter impetrandi veram confessionem se inuocantibus. Haudquaquam palliare tuam confessionem tibi licet. Nū Deum ac simul te ipsum decipies: Si non plene fueris confessus, hoc est, si tacueris aliquid confitendum, nihil es confessus. Non omnes tamen scrupuli aut phantasiae tentationesque in confessionem sunt perducenda: sed ea quae graua sunt peccata, aut grauant alia peccata euidenter, ex proposito non negligantur aut excusentur. Confiteri igitur libere, nude, ac simpliciter sacerdoti, quomodo Deo facteris qui omnia vidit. Non ignominia, sed gloria est confiteri & poenitere. Nihil igitur sacerdotis verearis cogitationes. Siue enim te despexerit, siue te dilexerit, nihil tua interfit. Quod vult sentiat. Tu pluris facito fieri te amicum Dei, pro qua re totum quod conscientiam tuam mouet, confitere nude & plane, quae placere homini. Expleta confessione, renoua propositum tuum, quod fregisti, maxime autem hoc generale, quotidianum ac perpetuum, nunquam scilicet scienter aut sponte peccandi, cauendi omnia quae Deo displicent, quae ve ad hoc vt displiceatur Deo inducunt, aut occasionem praebent. Saepius autem in die roga Dominum pro vera intensissimaque contritione peccatorum tuorum commendatione vitae tuae & promittatione vitae suae, vt reliquum quod superest, temporis vitae tuae iuxta sanctissimum ac diuinum eius beneplacitum expendas. Quia vero quicquid absque ordine certo, ac sine tempore statuto incipitur, perire iterum facili ex causa solet, potissimè tempus illud pro hac effusione cordis deputa, quo legere soles poenitentiam. In omni confessione sic te disponas, quasi in extremis iam constitutus, vltimam esses confessionem facturus moriturusque. Quicquid igitur tunc duceres confitendum modo confitere.

Confessione- nem prepara- tio cuius- modi praeco- dere debet.

Confessio- nem non esse alluenda

Confiteudu esse nude & simpliciter.

Propositum bonum vti renouanda

Confessio vti faciada.

RR 2

Mor-

*Mortificatio vitiorum, sensualitatis, delectationumque, quam fit
cuique necessario adsumenda, quomodo item ea quo-
que cum fructu exerceri
debeat.*

CAPVT XXIX.

Mortificatio
vitiiorum
quam fit ne-
cessaria.

Rom 6.

Patientia
quando fit
virtus & qua
do non.

Sensualita-
tis desideria
quanto stu-
dio mortifi-
canda sint
In creaturis
non delec-
tandum sed
necessitas
quarrenda.

Quamdiu ad exterioris hominis dispositionem tantum respicis & illum duntaxat satagis regere atque in tranquillitate seruare, nihil agis. Semper enim in pugna, semper in conflictu verseris, necesse erit, quandoquidem in teipso, hoc est, in interiore homine tuo tēcationem omnium & inquietudinem circumfers fomitem & semen. Oporter igitur vt interiore hominē persequaris, vt teipsum abneges, exuasque veterē hominē, & mortifices concupiscentias tuas, si vel vnā virtutē perfectē volueris possidere. Parum enim iuuat exterioris in rectitudine seruare, si interiora tumultuātur. Sunt nonnulli quoque qui a passionibus non sunt liberi, consistunt tamē linguam & reliquos sensus, ne foras eripant, quod possit reprehendi. Hi propterea sunt laudandi, quod suis dominentur membris, ne arma dent eadem iniquitatis ad iniquitatem: sed imperfecti nihilominus adhuc sunt, vt pote qui virtutes & ea quæ recta sunt non querunt ex affectu, sed cogunt semetipsos per rationem, vt seruos (licet non sine recalcitatione naturæ) quo maneat Deo subiecti. Hi si hoc faciant tantum pro humana honestate, nihil aut parum faciunt, verbi gratia: Si linguam quis suam exasperatus aut offensus continet, propterea ne cogatur reconciliationem querere, si læderet, aut ne inhonestus appareat, opinioneve habeatur exinde minor (nisi & hoc) quod est honestum aut opinione clarum esse (pure appetat propter Deum) euadit certe penam peccati, quia non deliquit: virtutem tamē nondum obtinet veræ mansuetudinis ac patientiæ. Hæc enim patientia sola est virtus, quæ propter Christum exhibetur. Nec vlla dici debet virtus, cuius finis causa & scopus non fuerit Deus. Magno conatu & studio tibi vigilandum est, multaque oratione Deus pulsandus, vt sensualitatis desideria circa oblectationes creaturarum in te mortificentur. Cogitationes enim & concupiscentiæ quæ incidunt hoc modo. Quæ iam hoc illudve habere si tibi aut tibi fore, ô quam esset hoc pulchrum, quæ suauis quam bene olens, quam vtile &c. quæ sub specie boni, vtilis aut delectabilis, occurrunt, aut omnino non sunt admittendæ, aut ilico vbi incederint expellendæ. Nam & si creaturarum vsus pro tempore, loco, personarumque conditione licitus sit, ijs tamen non necessario, sed ad seruiendum concupiscentiæ vti, atque in eisdem consolationem & requiem querere, est grave & periculosum. Nā in solis quoque cogitationibus affectionibusque huiusmodi (quamuis non queratur perficiendæ) quiescere, aut easdē fortiter non continere, ac viriliter impugnare, maximum est ad perficiendum impedimentum, ac ruinæ proximum. Si cuiuspiam rei desiderium cor tuum fatigauerit, cogita eandem rem te iam habere, aut habuisse, vsuque te fatigatum esse: dic autem Domino Iesu: *Domine Iesu propter te minus et consolatione libenter carere volo.* Si ita feceris, de necessitate facis virtutum

VI
6

virtutem, diabolusque inde vehementer humiliabitur. Nemo te laedere, nemo tibi nocere potest, nisi ipsum te laeris. Erras, si ab hoc, aut ab illo proximo tuo te putaveris laesum. Verius dic: A meipso, hoc est, a superbia & impatientia mea sum laesus. Quid enim aliena te derisio, obrectatio, persecutio vel laederet, quid tibi possit nocere, si tu in teipso compositus, tranquillus, patiensque manseris? hoc est, quando aliena te laederet malitia, si in teipso nihil fuerit inordinatum quod te torquet? Vniuersus (crede) tibi mundus haud nocebit, nisi tibi ipsi nocet. Sine igitur omnes contra te insanire, tu in simplicitate cordis permane. Tibi irascantur omnes, tu nemini irascaris. Tace velut in sepulchro mortuus, & vide quid valeat contra te mundus. Certè nihil aliud facient, præter coronam quam tibi fabricant inimici tui. Væ tibi superbia, quare ita non sentis? O Deus meus eripe me, & libera me a superbia mea, quæ se in omnibus nititur propugnare. Si delectationes sensuum, carnisque superfluas vel inuicelarias amputare velis, oportet vt violenter constanterque desiderio tuo resistas, non fluctes, non corde discipares, nec diu super hoc deliberes? sed impetu, quodam sancti feruoris te cogas ad aliam partem, & cogitationes te impugnantibus ex aduerso non andias, sed dissimulas, & fortiter cum ratione virtuti opposita hære. Hoc studium tamen sensu contrariū sit, sapiat affectui, sapiat rationi, conscientia & intellectui. Quod satis erit. In illa re mortuus diceris, de qua nec cogitas, loqueris, & ad quam non afficeris. In hac verò, quæ cogitas, appetis, diligis &c. haudquaquam mortuus es. Quia vè d. necesse est te mundo, tibi, voluntati, desiderijs passionibusque tuis fore mortuum, & Christo soli viuere, prouidendum est, nihil de mundo, de peccatis, de oblectationibus quoque tam carnis quam seculi in corde, ore, aut actione tua versetur. Christus solus cor tuum possideat, eiusque passio ac diuinitas. Ea quoque quæ absque medio te ducunt in Deum, vt sunt virtutes, Dei amor, Dei gratia, deuotio sancta, horumque desiderium, semper tecum familiariter versentur. Præter Christum itaque nihil in te viuat. O quam breuis est consolatio, delectationis consolationis, & stranæ seu peregrinæ, qua Dei gratiam negligis, tempus perdis, meritum amittis, atque pronitatem infirmitatemque quotidie maiorem tibi comparas ad labendum. Paulò ante quæ tunc placebant audisti, puta musicam & cætera. Ex ijs quid habes modo? aut inde, præter implacatamque turbatam conscientiam cogitationibus plenam, quid lucratus es?

Noceri non posse hominem ab aliquo nisi a seipso.

Delectationes sensuum superfluas quomodo amputanda.

Mortuus in qua re quis dicatur.

Christus vti solus viuere debeat in nobis.

Labor & pugna aduersus vitia propria quam sit utilis: voluntas propria ac curiositas sensualitatis quomodo mortificanda sint.

CAPVT XXX.

Non putes vitia posse mortificari, desideria frangi propria, cum delectatione, vt pote quæ vix labore improbo, frequenique anxietate ac triquitia cordis reluctantis vincuntur. Neque enim ociose dictum est nobis: Regnum caelorum vni patitur, & violenti rapiunt illud. Qui ergo suis desiderijs iracundiam, qui violentiam vitij suis imponere norunt, sperare habent se mortificationem sanctam adepturos. Propterea tamen tu noli à labore studioque cessare.

Mortificationem sanctam sine labore non obtinere. Matt. 11.

Noli à ceptis desistere: quia et si non consoleris intus ut mox vincas, aut si veniat victoria tardior, nec profus incuruenta, pro virtute tamen obtinenda dum pugnas tolerantia tua pressura vltro propter Deum assumpta, sæpenumero maiorem tibi adferet fructum, quam victoria faciliter & plene obtenta. Hoc autem non accidit propterea quod pugna nobilior sit quam victoria, aut quod pugnare felicius sit quam vincere: sed inde id contingere potest ex dispensatione diuina quæ hominem diu, aut ad finem vsque vitæ suæ finit contra vitium aliquod pugnare, nec tribuit ei vincere. (quod tamen nisi tribuat Deus, nemini obtinebit.) Vnde luctus & humiliatio hominis huius, ex eo quod huc vno succumbit, aut exterminare illud non potest, tanta sunt, ut maior ille inde vitium crescat ex pugna, quàm cresceret ex victoria. Si quidē victoria ad præparanda humiliatio sui deficeret, & aliud, quo interim caruit, vitium loco succederet. In fatigabili studio persequenda est propria voluntas, d. fideri atq; cuncta sensualia: nec id tantum, ubi inter homines, sed ubi etiā in domo cellave tua solus fueris constitutus & in rebus quæ neq; bonæ, neque male ex suo esse genere probantur. Si itaq; perficere persequi ac humilare vis propriam voluntatem, ubi inter duo alterum est eligendum, nec alterom altero est melius vtiliusve, hoc respue, ad quod propria trahit voluntas, inclinatiove propria. Nec audias cogitationem, quod studium hoc inutile sit ac instructum. *Glum*, (propterea quod prohibitum aut illicitum est sit eligere rem licitam) quia per hoc non contemnenda tibi oritur vtilitas, nempe, quod appetitus proprius atque vitiosus tui amor in te per hoc infirmatur. Quoties enim te abnegaueris, quoties concupiscentiam mortificaueris, quoties denique viceris tentationem, repullabit infirmior. Dic igitur tibi ipsi. Ego viliorem rem præfero magis dilectæ. Ego concupitiam respicio non propter necessitatem, nec propter conscientiam quasi illa re vitæ sit peccatum, sed ad tuum & miseram voluntas propria, mortificationem & ad tuum & pijsime Deus beneplacitum. Si quisquam hortum suum intrare vellet oblectationis causa, non necessitas, si hanc sibi ipsi recreationem interdixerit, subtraxeritque, negans consolationem intrandi, certè habebit propter laborem hunc mortificandi se abnegationisque suæ, à Deo mercedem: quanto maiorem autem habebit, si non solum hortum iam intrauerit, hoc est, si non modo delectatione sensuali se primauerit, verum etiam dum hac potiri voluisset seu potuisset recreatione, operi interea studiove etiam inhæserit ineliori. Obseruandum tamen non omnino concupita, aut solaria penitus amputanda, quia discretio id exigit, ut natura hominis ciuilitate tractetur, hoc est, ut regatur non extinguatur. Per discretionem enim sæpenumero fit, ut minus vtile, fiat magis vtile, & nobiliore dimisso, quod alioqui vile fuerat, per discretionem obamētiamve fiat nobilior. In huiusmodi tamen semper consilio vttere patris tui spiritualis, & eius iudicium sequere, ut nequæ sine omni sis licita recreatione, neq; recreationem propter se ipsam afficere aut quæras. Vigila circa mortificandam curiositatem sensuum, ut cum curiositatis sensibus in se tibi dicere. Vide, interroga, perquire, auscultare, experire, gussa & respondeas. Nihil mihi hic necessarium est quod videam auscultem aut experiat, sed huius rei scientia, hacque curiositate propter Deum carere volo. Vnum est necessarium. Non graueris diuturnitate te ipsum mortificandi: quamuis fortasse non senseris fructum. Nam vides lapides & saxa atteri paulatim, modo non si mel sed sapius frequenterque calcantur. Si nihil aliud tibi proveniret de expol-

Pugnam interdum esse vtiliorem quam victoriam.

Voluntas propria quæ toto studio sit persequenda.

Recreatio quæ non mortificanda, & quæ admittenda sit.

Natura hominis ciuilitate tractanda.

Curiositas in studiis quomodo respondenda.

hinc vitiōrū, affectionū, malarūq; cogitationū, hoc tibi merito sufficeret, hoc te saltem excitare deberet, vt vitia expugnares, quo ignominia inducas inimico & pessimo deatori, qui ad eodē super ruina tua letatur, vt omnē tibi inuideat felicitatē, omnemq; miseriam, puta a te eam, tibi continue procuret. Elige vt vnum vis, aut desiderijs carnis cogitationibusq; & passionibus tuis satisfacere, in illis que delectari, & propter hoc fieri Dei inimicus, proximo odiosus, & diabolo in gehenna ignis perpetuo faciendus: aut desideria & voluntatem tuam frangere, atque in abiciens contemne disque cogitationibus, & delectationibus sensualibus violentiam tibi aliquam, licet modicam facere, esse gratus & dilectus Deo, fratribus exemplaris & edificatorius, & diabolo ad ipsius perpetuam confusione onerosus. Visne Deum offendere, fratres perturbare, diabolo seruire, & neque hic neque in futuro letitiam habere, sed in aeternum te cum diabolo condemnare? An magis in gratia & amicitia vis esse Dei, cum fratribus charitative & consolatorie viuere, pacem & consolationem in conscientia retinere, societatem coelestium ciuium pro modico labore (sicut ipsi fecerunt) obtinere, diabolūque & omnes inimicos tuos perpetuo confundere & confutare. Vis hic paruum consolationem, & breuem delectationem nunc cum multa anxietate cordis habere, & pro hac breuissima vnus momenti delectatione gratiam Dei amittere, eademque perpetuo carere. Dei iram, omniumque electorum indignationem incurrere, aeterna & iucundissima Dei & sanctorum, & praesertim beatissimae & pulcherrimae virginis Mariae, reginae caeli, visione priuari, ab ipsorum perpetua felicitate excludi, & cum daemionibus & damnatis in aeterna miseria & poena sine fine cruciari, quando potes pro breui & fidei labore & patientia, imo gratis pro bona & perseveranti bona voluntate gratiam Dei, electorum familiaritatem, perpetuam requiem, aeternam libertatem & gaudia inenarrabilia obtinere? Cogita quid sit in perpetuis esse tormētis & tenebris, sine spe liberationis, sine fine, sine consolatione cū daemionibus cruciari. Et quid sit cū Deo, cum dulcissima Maria, & electorum omnium sanctissima congregatione in laetitia & exultatione, in securitate & tranquillitate, in perpetua quoque charitate, sine metu amissionis ratorum gaudiorum aeterna felicitate consolari. Ecce quid prodest nunc, aut quid iuuat illos miseros damnatos, quod ad vnum momentum propriam voluntatem, libertatemque habuerunt breuissimam, quae antequam inciperet, defecit & desijt: nunc autem sine fine cruciantur, nec perpetuo vnquam liberabuntur, sed eorum duplicabuntur poenae in iudicio: hoc quoque modo sine fine miseri ardentes & viuentes moriuntur. Si igitur illis sociari volueris potes sicut illi ambulauerunt, ambulare.

Virorum ac
vitiōrum
quandispar
cautus.

O vitiam
haec homi-
nes sapere
& intelli-
gent.

Voluntas
propria
quid modo
profit dam-
natis.

*Tentationes afflictionesque quantum Sanctis profecerint: illorum
vita cuiusmodi fuerit, mortificationis item vitiōrum
quantus sit fructus ac merces.*

CAPVT XXXI.

SI porro hae quae diximus, minus afficiunt expende ediuertio, quid electus DEI paupertas, desolatio, despectus, labor, poenitentia

penitentia, tentatio & afflictio nocuerint. Profecto citissime hæc transferunt omnia, & felicitatem quæ sine fine durabit, propter ea acceperunt. Quanto fuerunt in terra despectiores & infeliciores reputati, tanto iam sunt gloriosiores. Ecce candentes virginis, ecce rubentes martyres, ecce monachos continentis & penitentes, tripudiantes in regno cælorum. Abstulit Deus nunc omnem lachrymā ab oculis eorum, non est dolor eis, neque luctus, non est eis onus siue tantum. Qui modo his illudit, quis eos despicit, quis increpat, aut cuius defectum modo non supportant, cuius molestiam sustinent? Quid illis deest, nisi quicquid non felicissimum, gratissimum & iucundissimum est? Illorum vitam te oportet imitari, si eisdem sociari in gaudio vis.

Vita sancto-
rum qualis
fuerit.

Curiositatis
instinctui
quomodo
sit respon-
dendum.

Luc. 10.

Quiescere à
labore quan-
do non sit
deficere.

Sacrificia
grata Deo
offerenda
quæ.

Vita illorum fuit humilitas, paupertas, abiectio, contemptus, afflictio spiritus, innocentia, simplicitas, continua mortificatio, humiliatio, depressio, contritio, lectio, oratio feruens, affectio ardens, meditatio sancta, & actio iusta. In omnibus patientes, erga omnes benigni, & caritate exuberantes, suæ hilaris, feruentes, obediētes, casti, simplices, in labore fatigabiles, in tentationibus insuperabiles, humiliantes seipfos, neminem iudicantes, cunctos præferentes sibi & seipfos contemnentis. Omnibus subiecti, pacifici, timorati, resignati plenè & abnegati nihil amantes præter Deum, nihil præter eius voluntatem, quam super omnia & in omnibus quaesierunt, optantes. Obserua te ipsum, & discè mortificare desideria sensuum tuorum, tam exteriorum quam interiorum inutilia, ut illis non satis facias. Verbi gratia, ut quoniam pulsat curiositas sciendi an hoc sit rubeum vel album, durum aut molle, pulchrum vel turpe: aut si etiam optes gustu probare, dulce ne sit, an amarum, & huiusmodi similia quæ tametsi experientia quadam curiosa cognita fuerint, nihil tamen præter multas inutiles cogitationes adferunt utilitatis, dicas huiusmodi desiderijs. Quid ad me, siue ita, siue aliter sit dispositum hoc? Ego aliud cogitare habeo. *Vnum est necessarium.* Item similiter ad omnem strepitum, vel motum, vel sibilum leuare caput, respicereque aut videre, quid ibi sit, agaturve, leuitatis est indicium. Atque idèd propter occasiones turbationis aut leuitatis inde emergentes vitandas, nisi res ipsa te expeteret, hæc caue. Similiter ubi tibi non incubuerit aduertendi, obseruandi, docendi, discendive necessitas, aliorum mores aut obseruantias noli explorare, siue audire, nec scire velis operatiorum, nisi quæ omnino edificant. Relinque spem incertam, non interroga, non loquaris de alijs, maxime absentibus: quia sub specie mellis sæpe intrat venenum, scilicet suspensiones, murmuraciones & huiusmodi.

Causa obedientie fraternæ charitatis, aut etiam discretionis, quiescere à labore, & non progredi non est regredi. Idèd enim in vno non progreditur, ut ex altero longius progrediatur. Non est igitur deficere, sed proficere, si per discretionem quiescas. Omnia verò tu consilio facias magistri, aut tui patris. Qui propter obedientiam, aliamve virtutem videtur deficere in vno genere proficendi, in alio interim puta in merito charitatis, plus proficit quia propter Deum se ipsum, id est, suum profectum negligit, & Deum in ijs quæ magis necessaria sunt quæve Deo magis accepta sunt, non quæ sibi utilia quaerit. Multa posset homo Deo deuotus offerre grata sacrificia absque periculo destructionis. Multa sunt enim quibus homo potest se mortificare, desideria sua frangens circa ea quæ aliquid voluptatis: nihil tamen necessitatis habent, & quibus salubrius est carere quam vti. Quicquid autem homo propter Deum dimittit, quicquid sibi subtra-

hit, si vel aliud nihil assequeretur commodi, hoc ipso quod sua frangit desideria propter Deum, meretur plasens Deo. Verbi gratia: Videre, gustare, audire, huc vel illuc accedere, quae solo curiositatis aut voluntatis allestu imperatur, si intermittantur propter Deum, meritum habent. Si cupias leuare oculos & quid ibi fiat videre, & rursus tibi frenum ponens, statuas propter Deum nolle oculos illuc conuertere & nolle videre, habebis meritum, quod voluntatem tuam propter Deum abnegasti. Praeter hoc meritum, quod ex hac continentia obtines, aliud lucraris, scilicet quod leuitatem aut indignationem (quam forte incidisses, euitas. Inde consideratur vana obiectio eorum, qui semetipsos abnegare nolentes, aiunt. Cur clauderem oculos, cur obturare aures, cur constringerem pedes? Quid enim mali est, si videam quid ibi agatur? Quid si audiam? Esto vt nullam maculam contrahas audiedo seu videndo &c. nihilominus tamen libenter propter Deum desideria tua frangere abnegareque debes. An putas hoc non acceptum Deo, aut irremunerandum? At dicit quis: Quid hoc Deo confert boni si voluntatem aut desiderium meum abnegem? Quid (dic mihi & tu iterum) omnia bona tua opera (et si martyrium patiaris) vtilitatis adferunt Deo? Profecto nihil boni, nihil ve commodi adferunt ei. Multum tamen placet hoc illi, quod amore, & ob gratiam sui aliquid cupitum tibi subtrahis, aliquid ve molestum tibi tolleras aut imponis. Sis itaque fidelis Deo tuo: & in his quantumlibet paruis inuenies occasionem magnam Deo sacrificandi, Deoque gratum aliquid faciendi.

Voluntatis
propriae ab-
negatio qua
tum meritum
habeat etiam
in paruis.

*Ad perfectionem vitae aspirans vti Dei adiutorio semper inuiti, de
suis viribus diffidere. sese Deo nude resignare, desi-
deriumque profitiendi nunquam in-
termittere debeat.*

CAPVT XXXII.

Quantam inueniret pacem, qui erga Deum bonae esset voluntatis, & in illius oculis se stare continue meditaretur, semper compunctus & verecundus, erga proximum cum maturitate morum totus benignus & misericors, in se demique totus humilis, nihil penitus de se boni sentiens, qui peccata & negligentias suas continue lugeret, in confidentia multa & conuersione amorosa ad Deum, sollicitus ne forte ipsius gratiam amicitiamque amitteret. Tu igitur semper esto vigil in Dei timore, ne opera tua Deo adhuc displiceant, diuinae misericordiae soli innitens, te ipsum ex affectu contemnens, malis denique omnibus ac flagellis te dignum credens. Quamdiu ita non senseris, nihil es. Homo de suis viribus, deq; omni industria & ingenio suo, de libris, & de omni proprietate desperare debet, & in solo adiutorio diuinæ gratiae firmiter stare, inhaerere ac niti. Itaque oportet vt conatum omnem, & quicquid potest, faciat pro virtute, pro bono & contra malum (quia sine proprio conatu, nihil accipiet nihilq; efficiet) & nihilominus in nullo labore suo speret: nihil per laborem aut propter laborem suum se recipere credat, sed per solam gratiam ac misericordiam Dei quae gratis omnia

Pacem ve-
ram quomo-
do quis in-
ueniat.

Adiutorio
diuinæ gra-
tiae soli fir-
miter inha-
erendum.

SS

Conat,

Dona sua
cur subinde
subtrahat
Deus homi-
ni.

Resignatio
proprie vo-
luntatis quā
fit necessaria
homini.

Ioannes
Thaulerus.

Nihiliteris
proprie co-
gnitionem
unde accipi-
at homo.

Resignatio
ficta quae fit

donat, facienti tamen quod in se est. Quod ut Deus nos erudiat, & ut sui capiat homo experimentum, videlicet ex se nihil esse, aut posse subtrahit, Deus dona sua, nonnunquam etiam sanitate, ut inter pericula tentationum aut dolores capitis, aut timorem omnino deficiendi, de seipso homo diffidat, ut suum profectum non ex proprijs operibus, sed ex diuina largitate ac bonitate, quae hominem humilem & de seipso diffidentem, in Deo autem fidentem iustificat gratis) metiatur. Ad esse autem debet resignatio propriae voluntatis, qua velit homo fecundum Dei voluntatem & abundare, & pauper esse, permanente nihilominus studio & conatu bonae voluntatis ad proficiendum: qui tamen profectus non debet desiderari, nisi ad placendum Deo. Conatus verò ac studium bonae voluntatis, in exercitium debet poni, quantum discretio, obedientia, & cetera huiusmodi alia prorsus necessaria non prohibent. Neque enim aliquid indiscretum, neque contra honestatem aliquid aut virtutem, aut contra praecipua obedientiae & charitatis Deus exigit, nec talia probat, sed arguit ac damnat. Semper ergo petenda est huiusmodi à Deo directio in beneplacitum suum diuinum, quam resignatio comitetur voluntatis humanae, credentis diuinae prouidentiae cuncta ad meliora gubernanti. Legitur in Ioanne Thaulero, perfectionis maioris esse, hominem (si ei daretur optio petendi, & facultas consequendi quantumcumque vellent virtutum profectum) secundum suam voluntatem nolle eligere, sed hoc Deo potius committere, & rogare tantum sibi dari, quantum illi placeret: nec Deo mensuram, quantum ab eodem habere velit, praescribere, imò ne velle quidem plus habere, quàm illi placeret. Propter hoc tamè nihilominus affectus noster & conatus extendi semper debet, ad perfectionem maiorem, salua (ut dictum est) resignatione voluntatis propriae, qua contentus & pacatus stet ad Deum: etiam si sibi interim videatur ut à Deo ipso, aut à prelato retrahatur, impediaturque à profectu (ut fit) quando scilicet illi exercitia, vel alia in quibus spem habebat tolluntur, aut quando ex infirmitate corporis, alia ve causa urgente (quae non ex desiderio sumitur, nec placet) à bono proposito impeditur. Sciendum tamen à virtute & à profectu, neminem impediri posse, neque per Deum neque per Prelatum, (si alia voluntas bona non deficiat) quin potius per occultam dispensationem in alio genere proficiendi, multo magis promoueri, prouidentia Dei sapientissima id ordinante. Deus erudit hominem bonae voluntatis, diuersis vijs ac medijs, ut veniat ad cognitionem propriae nihiliteris, & stet in solo Deo, seruiens ei sine propria voluntate, quod maximè requirit Deus. Constat namque ex multis Sanctorum aut Sanctarum vitis seu legendis, seruos Dei grauius tentationibus ac ærumnis affectos (cum se resignarent funditus Deo, non potentes liberari, sed diuinae prouidentiae se committentes, & ad finem vsque vitae suae aut ad finem mundi) si Deo ita placeret (offerrent se ad eiusmodi portanda paratos) confestim post huiusmodi resignationem fuisse ab illis molestijs liberatos. Siquidem Deus tunc obtinuit in anima quod quaerebat, & propter quod diu- rum adhuc hominem, aut sibi prudentem, mortificabat, scilicet resignationem propriae voluntatis, & proprii consilij. Claret hoc in sancta virgine Catharina de Senis, & alijs eiusmodi. Nemo tamen propterea ad eiusmodi se debet resignationem exercere, ut à molestijs liberetur, (quia hoc non esset Deum, sed seipsum quaerere) sed idèd se Deo resignet, quo subijciat & conformet se beneplacito Dei, eligens pati quam diu illi placuerit, alioqui esset resignatio ficta. Oportet si profi-

Proficere volueris nunquam quiescere, hoc est nunquam animum & studium proficiendi postponere. Actualia tamen exercitia causa obedientiae, charitatis, discretioris, altioris virtutis, aut magis necessariae (praesertim pro communi bono) occupationis, intermittere aut relaxare, hoc non est quiescere vel deficere, sed bonum pro meliori commutare. Melior est enim perpetuitas parvi boni quam magnus profectus vnius duntaxat diei. Et hoc pro consolatione loquor debiliū, aut alias ex obedientia occupatorum, quibus licet hae occasione dulcedo aut actualis deuotio minuatur quo ad feruorem sentimentī, propterea quod exercitia sua non possunt continuare, non tamen minuitur (si volunt) quo ad bonam voluntatem secundum spiritum siue animum rationalem. Semper enim possunt deuoti debentque habere desiderium & propositū se extendendi in spiritualibus, licet non debeant semper in his se exercere, praesertim si obedientia, si capitis debilitas, si alia ve impedit eos infirmitas, aut etiā necessitas tā erga se, quā erga proximiū, quae est charitas. Haec enim multo est minus omittenda, quam propriae voluntatis, quantumlibet deuota exercitia. Consultum est igitur aegrotis, & obedientia, labore, aut infirmorum obsequijs occupatis per bonae voluntatis feruorem, per intentionisque reuouationem creberrime ad spiritualium exercitiorum desiderium se excitare: per discretionem verò, ne vires grauentur, & ne in potioribus officijs sint inualidiores, actus & exercitia sua spiritualia moderari. Per hoc enim fiet, vt bona in eis voluntas nō pereat, nec careat fructu, quae per negligentiam non omittitur, sed per alia bona magis necessaria impeditur. Saep̄ etiam dixi posse in vno genere proficiendi hominem deficere, vbi tamen propterea in alio genere fortius vberiusque crescit. Deus enim non sibi vult vt homo placeat in eo duntaxat, quod sua sibi voluntate homo elegit, sed in eo quod iniungit, aut vult ipse Deus, puta, quo sibi vult obtinere hominem, vt in ijs quae ad Dei etiam sunt honorem, discat homo non habere electionem propriam, sed in omnibus Deo se relinquat. Vbicunque enim est resignatio voluntatis in homine maior, ibi pietas est etiam perfectior, & deuotio maior. Perfectio tua non est deuotio sensibilis, sed in vera annihilatione tui ipsius, in perfectissima humilitate, in benigna erga proximum dilectione, in compassione, feruentissimaeque charitate, qua nihil praeter Deum cogites, desideres, diligasque in plena tui abnegatione, in perfectissima excellentissimaque obedientia, atque in vera deuotione, hoc est, in promptissima voluntate ad ea quae Dei sunt, sita est. Humilitatē, charitatē, reliquasque virtutes omnes ex alijs discite. Nonne oculatissimus es circa defectus aliorum? Nonne alienos virtutum defectus ilicō vides? Quicquid igitur indecens, illicitum, defectuosum ve videris in altero, tu, noli imitari. Quicquid decorum, virtuti que consentaneum in alijs repereris, hoc in te transforma. Circa singulas igitur actiones tuas meditare quomodo consilium alteri dares amico, si eidem id quod tibi, faciendum inculcaberet. Quod ergo alteri consuleres, consule & tibi, & quod alium doces, in tuiso exerce. Verbi gratia: Tacere ad increpationes, ignorantiam non dissimulare sed fateri, vilia, abiecta que exercitia libenter amplecti, & huiusmodi id genus plura sunt quae tibi & alijs persuadeas.

Quies nunquam admittenda quae.

VI
C

Desiderium proficiendi semper esse habendum. Voluntas bona quando non careat fructu operis.

Perfectio hominis in quo sita sit.

Perfectioni vite quænam tria sint cum primis necessaria: obedientia quam debeat fore velox: quomodo item cogitationes sint spiritualibus patribus nudè detegende.

CAPVT XXXIII.

Virtutes tres
præcipuè re-
spiciendæ
quæ.

Lucæ 9.

Perfectioni
acquirendæ
necessaria
quæ.

Obedientia
quam debeat
esse velox.

VItæ spiritualis quicumque incrementum sumere desideras, tria tibi sunt necessaria, ad quæ præcipuè oportet respicere, scilicet ad humilitatem, puritatem cordis, & charitatem, quæ has serues virtutes intermeratas. His enim neglectis, frustr. inanisque erit omnis labor & conatus tuus. Pro virtute, pro spirituali bono acquirendo noli delinquere, noli peccare. Neque enim faciendæ sunt mala, vt veniant bona. Quamobrem quando timidia, iracundia, vana gloria, aliæque passio vitiosa tenet aut stimulat, tunc neminem reprehendas, nec sub specie ædificationis alicui prædices, doctorisve officium tua ipsius voluntati assumes. Quid enim tibi prodest, si totum lucratum fueris mundum, detrimentum animæ tuæ faciens? Secus tamen est in ijs, quæ non pro arbitrato tuo relinquenda, sed necessario faciendæ sunt. Hæc viro bono, qui ad perfectionem anhelat, sunt necessaria, præcipuè monacho. Solitudinem loci & mentis diligenter querere. Pro peccatis suis, & pro virtutibus indidem crebrò gemere: suspiria multiplicare, & suam negligentiam in se continuo reprehendere. Omnes occupationes, quas obedientia aut charitas nõ requirit inutilis abscindere. Cor ab omnibus visibilibus rebus, aut rerû desiderijs abstrahere, & ad Deû iugiter per exercitiû amoris lenare. Soli Deo per affectû adherere. Seipsû funditus relinquere, & Deû simpliciter ac pure in omnibus querere. Pro nulla re, nisi quæ ad Deû trahit, gaudere: & pro nulla alia re, nisi pro culpa, aut cordis abductione, à Deo tritari. Reliqua omnia vt folia æstimare volatua. Voluntati se diuinæ semper cõfidentissime resignare, ac providentiæ ipsius cõmittere: quicquid acciderit præter peccatû, de manu eius omnia patienter suscipere, & vt in omnibus eiusdem fiat voluntas, semper orare. Ipse enim quid unicuique expedit nouit. Voluntatem propriam nunquam facere, nec proprium sensum sequi. Discretionem patris, atque eius diffinitionem tutissima conscientia tanquam diuino oraculo acquiescere. Quæ ex obligatione status aut ex debito, obedientia, charitate ve sunt faciendæ, alijs omnibus diligentissime semper anteverre. Audito signo aut vocatione quacumque ad obedientiam, illicò accurrere, nec ad tractationem vnius literæ obedientiam differre, nisi quod omni tempore & ante omne opus fieri congruit (commendatione, aut oratione se aliqua ad Deum iaculatoria quis vbi festinandum fuerit se velis præmunire. Paci cordis sc̄per omnia studere & puritati. Nullam penitus discussionem aut disputationem super opera aut defectus aliorum admittere: sed quam cito sentitur cogitatio hæc, eandem tanquam basiliscum quoties redierit cum indignatione projicere, Fratrum vitam & dispositionem soli Deo committere & Prælati, & super cordis sui custodiam vigilare cum simplicitate. Ab omni ioco, leuitate morum

rum, à cachinno, & ab omni verbo infructuoso districtissime abstinere. Dulcedinem charitatis in pectore, & dulcedinem vocis in ore, quando oportet loqui, studiosissime seruire. Cor semper ad humilitatem, ad mititatem, ad abnegationem quoque extremam, diligentissime præparare. Firmissimum pactum sibi constituere ad cauendam omnem contentionem & disputationem, ad extirpandamque quamcumque cordis proprietatem: & ad hæc semper se præparare, violentiamque sibi inferre. Pro nulla re penitus quantumcunque aduersa, querulari, aut aliquo verbo mentionem facere super huiusmodi re, quod sibi onerosa sit (si tamen in huius sufferentia non incidat peccatum) nec ullam pati in se remurmurationem cordis. Omnes cogitationes, non solum malas spiritua-

Cogitationes
spirituali patri
reuelandas.

*Virtutes quoniam sint pacto acquirenda: humilitas, ut sola humili-
atione obtineatur puritas cordis, quam
sit necessaria, quomodo item obti-
neatur.*

CA P V T. XXXIV.

Sancti docuerunt virtutes assequendas à Deo per sui desperationem, hoc est, Virtutes
venihil eorum quis omittat quantum attinet ad se, oret, conetur, proponat, quomodo
propositumque restauret, plangat negligencias, fugiatque malorum occa-
siones. Et cum omnia tamen fecerit, de suis exercitijs, conatibus atque laboribus
fuit.

cunctis desperet: ita tamen, vt nequaquam eadem deferat, aut intermitat, sed que feiat quidem eadem à se requiri, nihil tamen sibi in ijs promittat profuerunt, nisi sua misericordia Deus ipsius misereatur, illique donet hoc pro quo orat, conatur & laborat. Quamobrem, quando correctionem emendationemque morum, instaurationemque propositi tui renouas, non ita proponas quasi iam sciens aut sperans te hoc propositum post hac perfecturum: Nec confidas tibi propterea quod iam hoc aut illud didiceris ante ignoratum, aut quod auxilium hoc illud ve siue donum à Deo incertim susceperis, ante non habitum, ve in eo lateris, confidas, aut super quo innitens propositum tuum nunc solito validius te seruatorum tibi promittas. O pauper & miser, omnia hæc, nisi Deus tibi affuere &que subministrat, parum te iuuabunt, quando ad rem ventum fuerit, vbi pro virtute agendum sit, hoc est, quando tuis viribus nisi coeperis, licet vehementissime diuino sit auxilio intendendum. Nam infirmitas, inopia spiritus, malique consuetudo tua nimis magna sunt, ad id vt ne leuè quidem tentationem superare possis, idque propterea vt vereor maximè, quia nondum plene despecti de te, vt pure in diuina speres misericordia, sed adhuc aliquid de tua confidit industria. Propterea propono quidem, quantum potes, & nihil omittes honorum studiorum, nullam industriam negliges, veruntamen in ijs nihil, sed in solo Deo confide. Non dicas Domino: Domine Iesu parce mihi, ego volo meliùs emendare. Non credas voluntati tuæ, quia fallax, instabilis, mentiens, & infirma est: sed dic humilius quando aliquid boni proponis: Domine Iesu ignosce mihi & miserere mei. Da mihi gratiam tuam, & misericordiã, vt hoc vel illud possim corrigere, aut perficere. Aut ita: Domine, spero in misericordia tua quod iuuabis me, faciesque vt hoc vel illud mali deinceps non agam. Et sic propone bonum in sola confidentia diuinæ protectionis, diuinique auxilij. Triasunt tibi maxime necessaria. Primum & præcipuum est, humilitas. Si enim dona & gratias Dei aut recipere aut retinere desideras, omnino te esse humilem oportet. Totum igitur tuum studium sit, vt te humilies. Certus tamen cito in te haudquaquam venturam humilitatem, nisi præcedat humiliatio, quomodo virga quoque non efficitur curua, nisi præcesserit curuatio. Et idè vndique quaere modum & occasionem erga Deum & homines, te humiliandi. Te ipsum vilifica, nihilitatem & impossibilitatem tuam, instabilitatem, tarditatem proficiendi, negligentiam pronitatem ad malum, infirmitatem pugnandi contra inimicas cogitationes incertitudinem gratiæ præsentis & futuræ considerans, quid denique hodie aut cras futurus sis, & similia, sollicite ante oculos pono. Videbis quam nihil sani, nihil integri, nihil in te veri perfectique sit boni. In omnibus autem semperque te repræhende, nihil indiscussum in te sinens abire, & penitus de te, & de omni industria tua despera, in Domino solo confidentissime sperans. Semper te quoque accusare necesse est, & maximè in principio orationis, antequam, aut quando petere volueris aliquid à Domino, quo cor tuum defixum sit in tua abyssalis vilitatis cognitionem, & hinc secure ad orandum procedat. Ad proximum similiter, occasionem & modum te humiliandi expedit vt quaras, quo cordi tuo introducat humilitas, scilicet venerando, assurgendo, parumque loquendo coram alijs. Ad humilitatem pertinet quoque nullius sermonem interrompere, neminem velle docere, neminem accusare, nulli detrudere, nunquam contendere, nunquam disputare. Contemptum, iniurias, in-

Propositum bonum in sola confidentia diuini auxilij faciendum.

Virutes tres maximè homini necessariae quæ.

Humiliatio quam necessaria humilitati acquirenda. Humiliandi se erga Deum & homines occasio quaerenda vt sit. Pro. 15.

Humilitatis effectus qui.

pationes, iudicia, suspiciones, & huiusmodi, tacendo sustinere: si nocuisti, humiliter veniam petere: si innocens es, omnia praedicta quasi dissimulando, serena facie & tranquillo corde nihil curare, neminemque propter hoc odisse. Quamcumque enim quis inferat, intuleritve iniuriam, cogitatio rancoris, ubi ubi & quam cito senseris tanquam fornicationis est abiicienda & propulsanda. Ergo omnes homines ante & post tui increpationem, aut contumeliam, ac si tu non fuisses, aut non intelligeres quid d. & tu sit, imò quasi nihil tibi factum sit, debes te exhibere. Ad humilitatem pertinet, nullius dicta aut facta discutere, sed simplici oculo transire, ac si non vidisses. Siue enim perfectum hoc, an defectuosum sit, quid ad te? Nihil te huiusmodi negotijs intromittas. Multum praeterea valet ad obtinendam humilitatem continuè seipsum ad displicentiam, atque ad odium sui exercere, nihilque in se irreprensibile sustinere. Item firmissimū pactum cum corde suo facere, nunquam, ut vili hominum placeas, studere. Secundum est, cordis puritas, ad quam per vigilantem custodiam atque sollicitam omnium scilicet affectionum & sensuum peruenitur. Oportet enim sic te super cor tuum vigilare, ut non solum malas, aut noxias, sed etiam quasunque cogitationes inutiles, infructuosas, pro temporeque & loco impertinentes, licet alioqui bonas, tuotamen proposito non congruentes, ex corde à principio radicitus abijcias. Hic autem erit scopus tuus in quem tendas, ut liber, tranquille, cor tuum cum omnibus affectionibus tuis abstractum, ab omni re quae est extra Deum, sursum eleuatum habeas, aut eleuare possis per orationes & desideria ignifera actualiter, quotiescunque libet, ad Deum, ut nihil sit quod te liget, retrahat, aut impediatur à Deo, nihil quod mediet inter te & Deum. Cuicumque rei visibili seu omni creaturae in quantum te non ducit in amorem Dei, omnino renuncies atque valescias. Pro nulla re penitus curam aut sollicitudinem inutiliter geras. Contra vitia, desideria & affectiones illicitas vigilantissime pugnes, & ipsa occidas. Quicquid ab alijs dicitur, aut operatur, quod te non trahit ad meliora, tanquam non dictum aut factum reputa, ut sic veluti iam extra mundum imò extra te ipsum insensibilis, & mortuus, nihilque scias nisi Iesum. Hunc semper inspicias, in exemplum ipsius vitam tibi praeponas, & extra ipsum nil sentire velis. Ad cordis puritatem multum iuuat sollicita sensuum tuorum custodia, ut nihil videre, audire, habereque velis in necessarium, aut vnde spirituale lumen non speraueris, & si quicquam videris siue audieris eiusmodi, mox ab initio cohibeas, ne illius rei species aut phantasia tibi imprimatur. Porro si recepta fuerit, eandem mox iterum eijcias, nec villo modo dicta, facta, visa, audita, atque huiusmodi inutilia (maximè si defectus fuerint alieni, aut cordi tuo molesta (ut sunt contumelias & increpationes) in mente tua recogites. Sed quaeque huiusmodi euenerint, siue Lata sint siue tristia, tanquam folia in vento volantia non aduertas. Tertium, est charitas fraterna, cui nihil praeter Deum antefendum est. Sine hac charitate prorsus nihil habes, quicquid habes, De hac supradictum est factis.

Humilis debet sibi ipsi displicere.

Puritas cordis quomodo obtineatur.

Sensuum custodia puritati cordis necessaria.

*Humilitatem sui que humiliationem vt quis obtinere possit
quenam facienda: humilitas vera que sit:
quantaque sit Dei bonitas erga
homines.*

CAPVT XXXV.

Humilitas
ac humilia-
tio sui quo-
modo exer-
cenda sit.

COgitando accipe duos pannos mundos, vnum conserua mundissimum, vt syndonem albissimum, atque purissimum, in quem nulla venerit macula. Alterum per omnia trahe sterquilinia omnibus immundicijs, omni foetore, omnium cadauerum & stercoreum putredine reple, ad eod vt cuiusque ipsi- sum inspicienti nauseam prouocet, ac vomitum, imò ad illum nemo conuertere possit oculos præ foetore, putredine, & abominatione. Eiusmodi foetidum pannum te esse cogita, alios purissimam æstima homines syndonem. Quia & si alij etiam quædam peccata contraxerint, hæc tamen in comparatione delictorum tuorum sunt iustitiæ: & ipsi sunt quasi purissimus pannus, tu verò pannus & execrabilis. Nam propter innumerabilem grauissimorum peccatorum tuorum enormitatem ac multitudinem, aliorum peccata nullius sunt momenti. Eæ in veritate sic est, siue tu hæc ita, siue aliter senseris, in Dei tamen & hominum oculis, si te cognoscerent, factus es vilior & abominabilior quam pannus ille præfatus, sanie, putredine, & sterquilinijs infectus. Humiliari igitur te in omnibus oportet, ac nouissimum virorum abs te ipso te reputari, ad eod vt neque hominis, sed ne creaturæ quidem nomen tibi audeas vsurpare, quo post hac indignum te æstimes. Si igitur non humiliaris, aut si spiritali luctu non contaris, saltem ex hoc humiliare, quia ad eod durus, ad eod superbus & obstinatus es, vt non possis humiliari. Itaque te inspicias, tanquam cadauer putridissimum, vermibus, foetore, sanie, & omni abominatione plenum, quod sine auersione vultus & nausea cerni nequit. Et hoc modo exerceas te ad humilitatem, vt considerata malorum tuorum infinita multitudine, in contritione, luctuque omnines delectationes, omnes inordinatas aut creaturales affectiones, omnium exteruarum consolationum, atque omnium quæ extra Deum sunt, desideria occidas. Nihil tibi remaneat, præter velle semper vilificari & despici, & non posse obprobrijs saturari, velle ab omnibus cõculcari, vilissimus reputari: omnibus præterea iniurijs, persecutionibus, aduersitatibus, derelictionibus credere te esse dignum, nec super inferentes tibi huiusmodi indignari, sed gaudere & gratias agere, pro inuenta tuæ purgationis occasione: insuper eum plus diligere, qui te persequendo, aut contemnendo, aut increpando, etiam iniuste te durius præmit, hoc est, qui animæ tuæ purgationem (quam tibi in homine illo transmittit Deus) vberius operatur. Neque enim vlli imputare debes homini, quod te persequitur, quâdo quidem omnes creaturæ, non homines tantum, in creatoris vltionem de te deberent sumere supplicium. Itaque hoc modo, etsi non semper in tua mala, & in vilitatem tuâ intendere potes, tamen sæpius id efficias, & præsertim quando complacentia aliqua, propria subrepat, aut motus displicentiæ siue iracundiæ

VI
C

tundix, affurgit in corde contra proximum, in hanc tuipsum considerationem prorumpit, dicendo: Ecce tu talis bestia, & talis, non solum hoc, sed & gehennam, atque omnium damnatorum poenam in oculis Domini iuste meruisti, quanto magis hoc paruum quod ille frater non nisi missus à Domino, tibi facit? Dic tibi: Heu, cur indignor fratri, tot offensionibus Deo obnoxius? An irascendum fratri, pro tam leui culpa in te commissa, quando interim tu tot annis Christum tuis facinoribus blasphemus? Dic tibi: Dominus probat, vel purgat me. Iam habeo occasionem sustinendi, iam gaudeo inuenisse quod semper desiderabam. Nihil tamen penitus possum, quocumque etiam modo, aut vellem cogitare, nisi te auxiliante dulcissime Domine, amantissime Iesu. Considerationem malitiae & vilitatis tuae, agere debes coram Domino, & ibi in contemplatione infinitae bonitatis eius & misericordiae, (ne in confusionem mentis proruas) te accusare & discutere. Oportet enim ut de te, & de omni vita tua funditus desperes, & plenissima rursus atque securissima confidentia totum te Deo committas, maxime eidem confidens. Hic quomodocumque tecum egerit, crede firmiter hoc fore tibi vtilissimum & perfectissimum. Crede etiam Dominum parcere vellet tibi ac misereri, non solum in hoc quod omnes remittat iniquitates tuas, verum etiam si fidelis permaneris, si humiliando te, si accusando te, si se, hoc est. Christum ipsum imitando perseveraueris, ad perfectionem iuxta mensuram tibi congruam eius te benignitas perducatur. Ceterum peccata tua tecum rememorari tantum, aut te ipsum absque diuinae bonitatis respectu intueri, est in mentis obscuritate te ipsum inducere. Coram Deo igitur, & cum illo tua plaga peccata. Ante illum expende, illi narra quantum deliqueris, eidem contra te conquerens, eius misericordiam inuocans, te accusans, ipsi supplicans, atque eidem te resignans ad omnia. Hoc modo de peccatis medians, plus illuminaberis, citiusque ab eisdem liberaberis. Cui enim conquereris, aut cui tua narras peccata? Nonne patri misericordiarum, & totius consolationis? Nonne ei qui te creauit, qui sanguine te suo redemit, qui te pascit ab ineunte aetate, & semper tibi benefecit? Sic autem illi tu narres, ut ex animo quoque simul vehementer doleas tam bonum, pium, amabilem, clementissimumque patrem te offendisse: huic tam crebro te fuisse contumeliosum, rebellem, blasphemum atque ingratum: qui tamen ad eum pius, ad eum clemens, ad eum bonus tibi, tanto scilicet, tanquam vili peccatori, tanto que tempore malitiam continuanti, vltro amantissimoque corde peccata dimisit, suam iniuriam dissimulauit, peccata quoque tibi non imputans, nihilominus beneficia sua in te continuauit. Reddidit enim tibi pro malis bona, pro contumelijs gloriam, abominaciones tuas, quae eas non videret, tolerauit. Vocans, imitansque te, tam beneficijs quam terroribus ad poenitentiam te expectauit. Tot gratias, totque beneficia gratis in te cumulans, ex peccatorum tandem te vortagine extraxit. Quid dicam, quod interim tot ingratitude in tuis pepercit? quod multis à tentationibus te eripuit? à pluribus praeseruauit, quod postremo aeterna bona pollicitus est? Ah adiuua me Domine Deus meus, fortuna mea, spes mea, refugium meum, & misericordia mea. Inter duo eligenda id eligendum est, quod magis humiliat, propter virtutem. Absque enim humilitate nescio quare sit quae aedificet. Et quid tibi accrescit, si multos etiam aedificaueris, tu verò inde nihil propterea proficias? Si enim lucratus quis vniuersum mundum, seipsum autem perdat, ac detrimentum sui faciat, quid illi hoc proderit? Opera quae cunctaque in quan-

Humiliatus & contemptus quid dicere debeat.

Malitiam suam ut eoram Deo considerare debeat homo.

2. Cor. 1.

Bonitas Dei quanta peccatoribus exhibita.

psal. 58. Absque humilitate nihil aedificat.

Lucas. 9.

Humilitas
in externis
moribus nō
semper con-
sistit.

Humilitas
vera quæ sit

Qualem se-
ipsum hu-
milis debeat
reputare.

talibet sint perfectione seu excellentia constituta, sine humilitate, nullæ acim-
pura sunt. Illud igitur crede vtilius quod est humilior, illudque eligendo præ-
fer. Ad humilitatem profectus non modicus est, si te superbissimum, vanissi-
mumque sentias, & pro superbia te indesinenter reprehendas, iudicesque. Ha-
militas in externa morum exhibitione, hoc est, in submissione vocis, in blandi-
cijs, (ne dicam adulationibus) verborum, in verbali sui accusatione, in corpo-
ris humiliatione, & huiusmodi, externis sita non est. Sæpe numero enim contin-
git, vt qui se in prædictis maximè humiliant, impatientissimè, hoc est, super-
bissime ferant, si vel paulò minor quam velint. de se habita fuerit estimatio.
Humilitas vera hæc est, vt optes latere, nesciri, vilis non humilis reputari, vt-
rubeas fugiasque laudari, gaudeas non reputari, atque velis etiam des-
pici. Aliorum sensum & voluntatem tuis præferas. Alijs libenter acquiescas, pa-
tienter cedas, atque de eisdem, quam de te, melius sentias. Fratres & proximos
omnes dilige honoraque eos cum tui ipsius humiliatione, & illorum reuerentia,
quam illis impendas, assurgendo, supportando, cum verecundia coram illis ra-
cendo, dicasque tibi ipsi continue. Tu vile mancipium, ij sunt domini tui, his
debes obedire sicut dominis tuis, hos debes vt patres diligere. Verè dico tibi fra-
ter superbe, non est tanta distantia inter dominum, & seruum quanta inter illos
& te. Vis id manifestius scire? Inspice tu peccata, & abominationes tuas præte-
ritas. Nonne peccator & morti obnoxius coram Deo huc aduenisti? Vide iam
ediuerso eorum innocentiam, qui tamen eum seruiore Deum diligunt, tu verò
post omnia mala tua persistas desidiosus. In corde tuo, semper debet hæc opinio
versari, idque maxime, quando fueris inter homines & etiam ante oculos Dei.
Ego sum omnium peccatorum nouissimus, inter quantoscunq; sceleratissi-
mus. Spuma totius iniquitatis, purgamentum & perispeuma omnis creatura vi-
lissimum in oculis Dei & hominum. Aded enim in anima & corpore vilis sum,
& aded contemptibilis, vt omnibus effem meritò importabilis per iusticiam vi-
væ, vt pote caduere omni foetidior. Ego & asinus vnum sumus. Si aliud videbitur
tibi, quam quod omnes cogantur naves suas præ turpitudine tua obturare, &
omnia, quæ facis aut incipis sint foetor, putredo & abominatio ad nauseam pro-
cantia, nimis superbus es. Dic ided Ego huc veni vt satis obiurgari, despici, huc
illuce pelli, omnibus seruire, omnibus me subijcere, nemini contradicere, sicut
nouissimus & despectissimus seruulorum in curijs principum haberi valeam.
Quicquid igitur in corde aut opere, huic meæ intentioni contrarium inuenere,
non sustinebo, sed vt apostatam me ad propositum reuocah. Pannus, vili
pauperculus, seruulus, inter magnates despicietur, illudatur, tunditur & non aper-
rit os suum, imò gaudet quod non ex toto abijcitur siue excluditur: sic tu inter
fratres aut in congregatione constitutus quantiscunq; afficiaris iniurijs, di-
cas: Libenter tacebo & sustinebo, vt merear supportari, & non ex toto a cetera
dominorum meorum excludi. Item: O quam bene mihi est, quam felix sum,
quod fratres adhuc sustinent me, tanti viri, tam foetidum, laprosam & mon-
drosam. Ego sum sicut lutum putridum, & sicut sanies fetida inter margaritas.
Statue in corde tuo inter eos inter quos vilius, hospitem te esse & alienum, ad
quem nihil de regimine domus pertinet, vt absque vlla turbatione, & damna
& emolumenta, tristia & iucunda videre æquanimitè valeas. Humilia te quan-
tum uales. Nimis enim adhuc superbus es, quantumcumq; te humiliaueris. In-
circa

terro amplectere omnes modos licitos te humiliandi, vt tandem in affectum trahatur ipsa humilitas. Sine illa enim tibi nulla est salus.

Humilitatem quantopere Sancti qui que coluerint: quenam illi aduersentur: vt que correptus quis gerere sese debeat.

CAPVT XXXVI.

Sancti omnes grandem curam super custodia humilitatis suae posuerunt. proinde si quid (quod à ceteris mirari laudariue solet) habebant, aut agebant, illud magnopere curabāt celare, ne per humanam laudem, sibi labor & fructus omnis periret, hoc est, ne ipsi inter eos, quibus noti essent, apud se inaniter gloriarentur: quare non solum carerent merito, sed etiam supplicio fierent digni. Vehementer nocet superbire, aut de Dei donis Deo, non gloriam dare: Dei enim aut amittet dona, qui huiusmodi est, aut in malum suum possidet. Consultissimum igitur est omnia sua abscondere, hominū fugere opinionem, velle nesciri atque vilem reputari. Hi qui praesunt & seniores quorum exemplo viuunt, habent tueri famam propriam: sed iuuenis, & praesertim monachus, potest negligere sapius famam suam, id est, non se excusare, sed innocenter pati pro custodia humilitatis, aut propter virtutem patientiae acquirendam, & hoc in paruis & communibus defectibus, qui non tantum scandalizant, quantum impatientia & excusationes. Esto igitur, quantum vanam gloriam quid attinet, sicut mortuus, vt nihil tua referat, an honor an ignominia tibi fiat. Hæc vt superbissima cogitatio tua coram Deo, vt te vermiculum vilem reputes. Si vis humilitatem habere, sine qua non potes proficere, tunc ama nesciri, simplex & idiota reputari, oburgari sine reuerentia & fauore, vt vilis communisque frater culus tractari. Quando sentis complacentiam aut vanam gloriam tibi subrepere de bono aliquo, statim dicas: *non meum sunt hoc Domine Iesu, sed tua pietatis, qui sola gratuita bonitate miseratus es vilissimum peccatoris, condescendens mee miseria ac duritia, vt beneficij me ad tui amorem allicias.* Etiam statim refundas in Dominum beneficium hoc, dicens: *Domine Iesu, tua hoc commendo, refero, & resigno pietati, hoc tuae custodie committo, quia sentio per superbiam meam spoliari me tuo dono, meque propterea raptorem fieri thesauri tui: conserua me in humilitate, & in tua custodia. Custodia autem has sit misericordissimum rubrum lateris tui Domine Iesu, & ad pedes virginis Mariae benedictissima matris tuae ac meae.* Cum videris alium proficientem plus quam te, noli inde triftari, ita vt inuideas fratri gratiam vel profectum huiusmodi, quem tu ipse habere desideras, licet assequi non possis, quia in curia terreni regis feruentium, aulicorumque magna est differentia. Alij enim consiliarij, alij cancellarij, alij dapiferi, alij coci, alij stabularij sūt. Hoc modo & in curia coelestis regis, nō xq̄ omnes sunt praedestinati. Aliqui summi, alij medij, alij infimi, omnes tamen sunt in gloria Dei. Et ideo cogita si te Deus nō vult habere summū, vel mediū, ad huc tamē gratias agere debes, si sua ex gratia fecerit te de suis amicis minimū. Non tamen propter hoc indiligentior fias, neque à desideriorum bonorum seruire te pescas: sed vt alijs non inuideas, sicut stabularius aut coquus regis nō inuidet gloriam eorū, nec principi fauorem apud regē, maiorē scilicet

Humilitate
quanta cura
sancti qui
que serua-
riat.

Superbia quā-
tum noceat.

Famam in
paruis negli-
gere, quam
excusare quā-
do praestet.

Humilitas
quomodo
obtinenda.

Quid dicen-
dum cum a-
liquam in
nobis com-
placentiam
sentimus.

Inuidia aut
triftitiam nō
esse habendam
de profectu
aliorum.

cer quam ipse habet, utpote suæ personæ vilitatis, suæque conscius ignobilitatis sibi. Eam obrem non præsumit eandem gratiam regis ipse stabularius, quam habet consiliarius regis, aut princeps. Et quamuis etiam maiorem gratiam regis quam habet, habere stabularius desideraret, tamen ut dixi, quia suam conditionem agnoscit, ideo collatam principi à rege gratiam non affectat, nec quod illi sibi præfertur, tristatur, aut invidet. Sub increpatione hominum statim incidit tibi Domine Iesu, grauiora merui. Non excuses, recognosce, pete veniam. Si stimulus fueris iracundia, comprime dentes, aut morde labia seu linguam occulte, ut possis tacere. Si astimaueris te innocentem, non crede opinioni tuæ, imputa hoc superbia tuæ, quæ recusat humiliari ad increpationem, & inde magis reum te astima, quia præter culpam cuius argueris etiam superbus es. (*Legem vitam sancti Siluani*). Quando fratrem transis, dic in corde: Huius me miserum, festidamque cloacam. Utinam in conspectu tuo Domine essem talis. Et intellige eum in immensum coram Domino stare in perfectiori & maiori gratia, quam te. Consolare te ipsum, simulque humiliare, quando aliorum profectum cernis. dic. Non omnes sunt in conspectu regis cubicularij aut consiliarij. Utinam Domine saltem in domo tua stabularius essem. Et hoc dic, non ex incuria & negligentia, seu acedia proficiendi, sed studio te humiliandi & congaudendi de alterius profectu. Crede omnibus hominibus, imò omnibus creaturis strictissimo altissimi iudicio præceptum esse, ut te continue despiciant, increpent, contemnant, vexent, corrigan & conculcent. Quicquid igitur tibi fit, adhuc considera magnâ creaturarum aut fratrum pietatem. Time aliquid grauius tibi accidere, ob præcepti erga te nõ seruati negligentiam. Si inueneris consolationem, aut si senseris te non contempitum à fratribus, astima Deo & tibi fieri iniuriã. Ut neq; mouearis laude, neq; vituperatione, seu increpatione turberis, astima te sicut umbrã, quæ seminivtilis est, nihil agere fructuosã, sed tempus dumtaxat consumendo viuere. Magis autem humiliabis te si non solũ nemini vtilis, sed etiã onerosum omnibus te astimabis, proinde ut stercus foetidissimum ac importabile te contemnant, aliorum defectus præ tui turpitudine non ponderes. Cor tentatum, aut diffractum, per contritionem aut sanctam tristitiam humilia. Ad omnia, quæ tibi incidunt viciosa tam de fratribus quam aliunde, hoc dicas ex affectu: Ego sum asinus. Aut: Ego & asinus vnum sumus. In veritate quoque studeas te inter fratres exhibere animo omnino, quantum sine peccato & aliorum scandalo fieri potest, hoc est, ut sic tacens obedias, seruias, ad laudem quoque & confusionem æque eodemque modo ut asinum te habeas, nihil simules, nihil ostentes, sed vbi que in oculis hominum, & in sensu tuo asinum te facias. Iterum præmonito te, si rectè Dei viam ingredi cœperis, Christumque imitari, ut asinus sis necessè est. Inuenies enim homines qui te deridebunt, propterea quoque quod non sis de sorte eorum, alij calumniabuntur, & stultum te dicent, horum loquutiones ut prætereas, audiensque non audias necesse est factus suædus & mutus, imò & asinus propter Christum. Cur turbaris, irasceris, aut tristis es, quod hoc illud ve iniuriosum de te dicitur? Nũ bona de te tantũ dicenda sunt? Si nunquã peccaueris, iustum foret ut sola bona de te dicerentur. At quia peccasti, et si non es quæ homines criminatur admisisisti, alia tamẽ egisti delicta: ideo quo te agnoscas peccator, peccata de te prædicantur. Verũm vnde tibi hæc oritur turbatio, tristitia, aut flex superbia tua immortalificata? Si quis de te bona errans narrauerit, cur tunc

Increpatus
quomodo
se habere de-
beat.

Apid Suriũ
4. Maij.

Afinus in
quibus imi-
tandus sit.

propter errorē non irascaris: Parimodo, nec iam irascere, si quis de te male sentiat, perperam ve loquutus fuerit, sed tace. Haud existimes tibi fieri iniuriam, si quis de te male loquatur, aut perperam sentiat: grauiora deterioraque (dic) ego merui. Nisi enim alios finas de te (vt volunt) sentire nunquā Christi eris imitator, nunquā obtinebis humilitatem. Contēptibilia vbiq; decet te audire. Neque ipsu te opponas, neq; te, nisi grauius tua laederetur fama, excuses. Nihilominus tamē obserua, ne alijs mala de te dicendi, delinquendi ve occasio ē praebes. Tacendo, portando, te ipsumq; humiliando ac patiēdo, quā reluctando disputando, aut excusando plus alios aedificabis. Esto humilis, & causam tuā Christo committe. Sentiat & loquantur de te quod volunt homines. Tuum erit nō propterea turbari, nec respondere. Christus nonne permisit, vt quicquid vellent de se cogitare, loquerentur que homines? Non tamen cum id absque vitio potuisset eos arguit. Quanto magis tu contradicere tibi obloquentibus, neque potes, neque debes: vt pote qui aliorum corda scrutari haud potes, quippe qui te ipsum non agnoscis. Nemo molestiam onus ve sentit pressus, nisi quod nolit sentiat. Adhibe ergo animum, & ad volendum te coge, & molestia deficiet.

Humilitas non modo, verum ceterae quoque virtutes quoniam famulati pacto obtineri possunt: obrectationes, vituperia, laudesque aliorum vti humilis reuera nil curabit.

CAPVT XXXVII.

Non venitur de vno extremo ad medium, siue ad rectum, nisi conatus fiat, & labor vsque ad aliud oppositum extremum. Exemplum habes in erectione, vel refectione crux virga, quae si fieri debeat recta, non ille trahi sufficit ad medium, sed vltra medium etiam trahatur necesse est propter naturae repugnantiam. Simile est de vitio. Si transire volueris ad virtutem, oportet vt conatus se extendat (si licet) etiam vltra medium, in quo est virtus, quia nihilominus vix aliquando venies ad medium, vt si habere humilitatem velis, non solum sufficit, vt non queras, aut etiam fugias superbiam, vanam gloriam, & earundem occasiones, sed vt te etiam extendas ad vltiora oportet, vt scilicet desideres, velis & gaudeas te confundi, increpati, ignorari, ignarus reputari, aliasque tibi tribui imperfectionum aut defectuum vilitates qui non sunt scandalosi. Oportet inquam, vt vbi que studeas & quando venerit occasio, etiam gaudeas te ipsum abnegare, proprium sensum & voluntatem relinquere, alterius sequi, nihil in te despicabile dissimulare, in crepationem & confusionem non subterfugere, sed desiderare, humilationem semper appetere, defectus non excusare, & quicquid in te reprehensibile est, maxime si palam est, vel non scandalosum, neque celare, neque palliare. Obserua tamen, quod nihil horum, hoc est, neque increpationes neque opprobria seu confusiones tibi debes procurare, sed in desiderio habere, & dum euenerint, desideranter expectare, patienterque suscipere, salua tamen sem-

Virtutes quomodo acquirantur.

Humilitas quomodo obtineatur.

Quomodo
erga oblo-
quentes no-
bis habere
nos debe-
mus.

Displicentia
sui vicini-
que habenda
quæ.

Lachrymæ
amoris hu-
mili corde
effundenda
quæ sint.

per (vt dixi) conscientia propria, & aliorum: vt propter illa non des tibi inter-
ve occasionem peccati. Quapropter defectus tuos occultos, qui occulti sunt, & a-
lia secreta tua nulli vnquam propterea debes reuelare, nisi quando oportet, se-
licet priori, confessori & magistro vel directori tuo. Si quis aduersum te lo-
quitur, vel tibi detrahit, aut quid scandalosum tibi imputat, si verum est quod
dicit, patienter fereto, ipsum plura, prostratus ante eum, & emendationem pro-
mitte. Si falsum est quod dicitur, maximè si fuerit lethale peccatum, crimen,
aut scandalosum quid, eum qui tibi obloquitur, benignus instrue (ne illi occa-
sionem detrahendi & peccandi tribuas) veritatemque illi ostende. Si autem per-
sisterit, tu satis fecisti, tace & fereto patienter. Cæne ne in aliâ quid illi in voce, co-
de vel opere retribuas aut faueas: sed obsequia nihilo minus humanitatis, boni
verba, & benignitatem illi exhibe, & ex charitate pro eodè ad Dominum ora. Nul-
lo etiam modo eum iudices, sed Deo committe: neque alios de ipso malè loqui
quantum in te fuerit scias, nec illi detrahentes audias. Hæc tibi fit ex animo
humilitas, vt ex toto corde tuo tibi ipsi displiceas, & nihil in te penitus laudabi-
le credas, te ipsum tanquam grauissimum inimicum Dei, & propriæ salutis, oras,
& nullam tibi consolationem, etiam vbi necessitatibus tuis seruire cogeris tantum
malens (si liceret) te ipsum affligere, quam consolari. Itaque in omni consola-
tione, vexatione, contumelia & flagello, gaudeas. & illis qui huiusmodi humilia-
tiones tibi inferunt, gratiam in corde habeas, propterea, quod hostem tuum,
hoc est, vilissimam te creaturam, Deoque ingratiissimam & inobedienssi-
mam, pro te ipsi vlciscuntur, impelluntque, vt te in conspectu Dei cum summa
erubescencia, tanquam nihilum omnino deprimas, de tua vilitate, peccatorum-
que tuorum enormitate ac turpitudine vehementius in oculis Dei erubescas,
diuinæ bonitatis offensam indefinenter lugeas, & cordialiter pro hac, plus quàm
pro omnibus corporalibus incommodis quæ tibi euenire possint in tempore,
vel æternitate doleas, hoc est, magis desceas gratiam Dei amissam, innumerabiliter
infinitiesque neglectam, contemptam, offensam, & tui separationem à Deo
commeritam, quam pro quacunque æternitatis poena sensibili. Rursum non
pauciores charitatis & amoris lachrymas humillimo corde effundas, quod
Deum tuum qui ad eodè misericorditer te sustinuit, charitate tanta redemit,
tanta pietate vocauit, tanta benignitate à peccatis liberauit, tanta benevo-
lencia te suscepit, tanta diligentia custodiuit, enutrit, pavit, infinita vsque
in præsens tibi impendit, & se totum si illi fidelis fueris tibi possidendum
promittit (cum tamen de tua fidelitate nihil sibi accrescat, nihilque inde ha-
beat, gratis & ex charitate sua immensa omnia faciens) contemnis quotidie,
quam feres ex seruilis timore in tartarum igneam conijciendus. Plora, inquam,
quod illum spernis, cui si modico tempore obediens & seruieris, ille rursum
tempore sempiterno sine fine tuis desiderijs omnibus satisfaciet, & amplius
quam desiderare possis tribuet: & quamuis vt dixi, ne vnâ quidem micam
panis ab eo merueris nec pro minimo fueris beneficio eidem gratus, nihilo mi-
nus tamen talia tantaque tibi facit. Itaque maximè humiliare & deprimere te
debet propria malicia, ingraticudo, vilitas simul ac Dei bonitas. Item, ita humi-
lis esse debes, vt omnia mala quæ mundo eueniunt, propter te euenire credas, &
doleas. Omnino enim haud congruit vt maiorem, vel tam magnum æsumus pec-
torem in mundo, qui cuiusmodi tu, deliquerit grauius. Postremo, quan-
tumcum-

tuncunque alios etiam inexcusabiliter excedere videris, adhuc tamen omnia peccata aliena parua & incomparabilia tibi sunt aestimanda in comparatione tuorum peccatorum, tuarq; ingratiitudinis. Proinde in omnibus quae facis, cum maximo timore reuerentiali & verecundia te in oculis Dei semper habeas. Quid tibi prodest, si magna de te sentiant homines? Quid iterum nocet, si te vilem credant? Vtrumq; instabile, caducūque est, quod corā Deo neque accusat neque excusat. Non igitur ad praesens respicias tempus, nec ad hominū qui nunc viuunt iudicia. Scis quā saepe numero in te erauerint te laudantes, vbi profus nullā habebas, vnde laus tibi accederet, rationē. Quandocunque igitur laudaris ab alijs, aut aestimaris, nihil horū tibi arroges, nihil tibi vindices, nihil ad te sumas. Pari modo, si (vbi mali conscius tibi non es) vituperaris, non trahas ad cor, nec propterea turberis, sed cogita, & vt rem certissimam tene, alios te latentes in te esse defectus, quamobrem vituperationem hanc, & humiliationem tibi euenire sinunt Deus. Porro, si reus fueris, & vituperatione dignus (quando enim indignus es) suscipe humiliter, & geme, non propterea quod vituperaris, sed quod Deū offenderis. O despiciant te homines, despiciant. Contemptus ille via ad salutē, virtutum custodia, & gratiae perseverantia est. Nihil in via proficies humilitatis, quam diu anxiaris, metuis, sollicitus es, quid de te cogitent homines. Si malum est quod facis coram Deo, quare nō dimittis, et. Am hominibus renitentibus. Si bonum est, quid vereris homines? Abijce igitur fantasias, curas & inuestigationes has, an placeas, & quid placeat hominibus, & ne displiceas. Inuestiga quid placeat Deo, & illud, quomodo in eius honorem ac beneplacitum perficias, expende: deinde non propter charitatem proximi stude ab ijs quae proximo sunt molesta abstinere.

Abnegatio voluntatis propriae, vt in omnibus tutò eligenda: quomodo ea exercenda. Iudicium item proprii intellectus, vt Prae-latorum iudicio subternendum.

CAPVT XXXVIII.

IN omni re licita loquoque tuam sic abnegato voluntatem, vt semper (vbi alius contradixerit) alienam magis, quam tuam facias voluntatem. Nam & si id quod tua suadet voluntas videatur perfectius, atque virtuti vicinius, quā id quod alius suadet, tamen quia tua est voluntate electum, ipsa proprietat facit, vt iam ea re quae ab alio praecipitur vilis sit. Ex propria namque electione opus factum habet quidem fructum suum, quantumscunque is est. At verò quod propter alienam voluntatem subis, fructum quae suum habet, nec fortasse minorem quam id quod ex propria factum fuisset voluntate. Habet praeterea abnegationem tui, cuius fructus, si verè haec propter Christum fuerit abnegatio, hoc est, si propter pacem & charitatem obseruandam cum proximo te abnegaueris, non est modicus. Vnde constat: nunquā re posse spiritualis profectus damna pati, sed lucrari etiam maxima, si relicta propria voluntate per abnegationis studium alienam, in rebus tamen licitis, & propter Christum sequutus fueris.

Itaque

VI
6

Peccatorem totius mundi maximū vt se quisque aestimare debeat. Laudes & vituperia hominum quomodo toleranda.

Humilitatis profectum quid impediat.

Voluntas aliorum quomodo preferenda sit voluntati propriae.

Abnegatio
in quibus ex
eterna.

Itaque hoc studium abnegationis, à te seruari debet tam in spiritualibus, quam temporalibus, si is qui tunc contradicit voluntati, fuerit vir sapiens, spiritualis & alicuius iudicij. Sin autem in temporalibus duntaxat prudens fuerit, in spiritualibus ignauus, (quod non ita tamen conuenit te iudicare aut sentire, sed formidare) in temporalibus tantum (quæ nullius sunt momenti ad fructum abnegationis comparata) te abnegabis. In spiritualibus verò non ita indifferenter cuiusvis necessarium est te sequi iudicium. (Multi enim reperiuntur, qui in eiusmodi nihil habent iudicij, sed Prælati, confessoris, institutoris tui, aut viri alicuius boni, de quo haudquaquam suspicatur, vt extra vitam salutis si dirigere veller, iudicium est sequendum. Omni tempore vitæ tunc abique ulla cessatione debes in te persequi, calcare & cum indignatione ac violentia frangere voluntatē propriam, sensumque proprium, idque non solum coram hominibus, sed etiam quando solus es, vt non quæ tu vis cogites, legas, aut facias, sed quæ conscientia & timor Dei distant. Quamdiu in te est aliqua electio qua magis vis hoc, quam illud, &c. tamdiu non habebis pacem, sed oportere habere ad omnia indifferenciam, vt si debeas hoc facere, dicas Bene in nomine Iesu. Si dimittere iterum, bene, & in nomine Iesu, & non sit tibi voluntas, nisi aliena, nulla optio, nulla inclinatio propria erga te ipsum, aut qua te ipsum, tibiua propriū quid quæras. Tenendū est in spirituali vita hoc certissimū & seruandū pro quodam paradoxo. In omni re dubia secure, & cum magno merito dimittitur voluntas propria, aut sensus proprius, & superioris voluntati obediunt, quia etiam si superior errauerit, non imputabitur tamen hic error discipulo.

Paradoxum
infallibile in
propria vo-
luntatis ab-
negatione.

Tunc autem est res dubia, quando in vtraque partem quis est serupulosus, vel anxius, licet ad alteram partem magis declinet. Debet igitur illud quod Prælati eligendum iudicauerit eligere, quamuis ad altam fortasse partem plus ipse trahatur, quia quod propterea illuc plus trahitur, est causa, quia vehementia tentationis aut timoris eo illum impellit, vt pars hæc sanior videatur. Porro alteri (quamuis in sua causa sibi hoc modo videatur) & in aliena causa, vt potest tunc tranquillior corde, sanius dabit iudicium. Amantissime Iesu, quæ

Precatio pro
abnegatione
proprie vo-
luntatis.

neque velle, neque scire, nec etiam posse aut perficere, bonum habeo mecum, nisi in id tu grauita boni te & dederis & seruaueris. Adiuua igitur robora & confirma hanc vilitatē, vt quod dedisti nunc velle, des, faciasque vt etiā perficiam. Fac benignissime Iesu, vt cum displicentia, sanctoque odio meipsum, cum profundissima humilitate, tuoque seruentissimo amore, funditus me vbique & in omnibus abnegem, pro sancta obedientia, idque faciam erga te, & erga omnes creaturas propter te, ne vlla profus in me proprietatis inueniatur vitiosa, siue externa, siue interna. Si quid desideraueris, quo felicitas sit carere, Christum huius loco pone, teque interroga, Christus ne sit, an aliarum quam optabas dignior seu charior? Vide autem quo in veritate ac ex animo respondeas: Mihi melior, mihi optatior est Dominus meus Iesu Christus. Ego ipsum eligo dominum meum pro hac re veli. In consilia tractatusve congregationum, si vocatus fueris, nō esto tu proprii sensus, vt contendas aut pro tua pugnes opinione. Sed hoc quod tibi videtur potissimum ac rationabile pronuncia libere, sine cuiuscunque respectu. Ibi enim iuxta tuam conscientiam, non iuxta aliorum iudicia interrogaris. Si recipitur, bene quidem. Si spernitur quod dixisti, superbissima foret res te velle tuam opinionem tueri. Itaque satis fit animæ tuæ quod interrogatus, quæ sentias dixisti. Sentium igitur tuum & consilium nunquam defendas.

In consilijs
congrega-
tionum quo
modo sit
proprius sen-
sus abnegan-
dus.

defendas. Neminem quoque in tuam opinionem aut sententiam, ante aut postquam consultatio sit, trahere seu illicere coneris, sed tacens roga Deum ut suam alij voluntate ad inspiret. Ceterum, si aliorum consilium in malum abiit finem, aut inde sequatur, ignominia damnumve, tu tace, nec villo modo, quod tuum non sic sequutus consilium, cuiquam impropera.

Obedientia quibusnam, & quanto studio prestanda: utque omnibus alijs exercitijs ea sit anteferenda.

CAPVT. XXXIX.

V Bicumque Praesidentis aut Praelati tui tibi innoteseit voluntas, quocumque id fiat modo, iussionem non expectes, sed parata voluntate mox ad illius offer te exequendam voluntatem: & hoc fiat vultu hilari, corde simplici, intentione deuota, strenue, diligenter, veraciter & integre. Similiter ad charitatem fratribus paratum te offer exhibendam, vbi superioris voluntas non contradicit. O frater, non frater, quare tibi obedientia est onerosa, nisi quia adhuc in te regnat superbia tua, & propria voluntas? Frange superbiam cordis tui, & propriam in te occide voluntatem, iam tibi quod prius videbatur onerosam, valde erit iucundum. Si enim felicitas est vlla in terris, aut in tentationibus securitas, hanc possidet verus & hilariter obediens. Ratio huius est, quia vere obediens non a se, sed a vicario Christi regitur: imò a Christo anima custoditur obedientis, ut ambulet simpliciter, ambulet confidenter, ambulet secure denique ac feciliter. Nullius enim ipse habet rei curam, nisi ut obediat. Quod si fecerit, nihil restat quin tam pace fruatur, quam securitate perpetua. Veh misero & infelici inobediens! Eius enim in terris nunc incipit gehenna ignis, & durat in eternum. Est enim inobediens omnis semper sine requie, semper sine charitate, tentationibus plenus, & daemionibus vndique circumdatus. *Aduua me Domine Deus meus. Occide in me omnem cordis proprietatem. Fac me vera obedientia filium, ut me funditus tibi, & omnibus creaturis propter te subijciam in profundissima humilitate.* Trahe me in te quocumque tibi placuit modo, per aduersa aut prospera, saltem ut perpetua charitate inuertibiliter tibi semper adhereram, & nihil nisi tuam in omnibus desiderem voluntatem. Si in re dubia, timorata conscientia trepidat obedire, dicas in corde: Domine Iesu Christe, quanquam conscientia mihi in hac re mea contradicit, possibilia est tamen hoc ex timore, suspitione, aut a passione euenire. Me enim possum regnare, & peccare rebellando. Quid enim si fortasse alius (quod puto) abud, aliter, meliusque, atque ego, hanc rem, quod me laet, videri? Ideo proprium sensum meum possideo & contemno, & obedio. Si iuxta tuam voluntatem piissime Iesu, Praelatus iq ueret, quomodo credo & accipio, libenter faciens, facio qua iubet. Porro si contrarium tibi id esset voluntati quod iubeor, etiam faciens non facio, quia te offendere intendo. Hoc modo deposito scrupulo inter ambigua securus obedi. Hoc fundamentum tibi necesse est, ut constituas. Voluntatem propriam nunquam facias Alteri: nunquam facias, quod tibi oderis fieri. Alteri facias, quod tibi fieri desiderares.

VV

Quic-

Tobi. 4.
Mat. 7.
Viliora quæ
quæ eligenda.

Obediendū
vbi sit etiam
inferioribus

Obedientiā
omnibus a
lijs præferē
dam.

Mat. 26.

Insuperiorum
superiorum
nunquam
expectandā

Voluntas
propria vt
coram Deo
sordet.

Cogitationi
bus contra
obediētiā
qui respon
deandum.

Quicquid minus vis, & quod sensualitati grauius est hoc (si reliqua paria sunt) elige, hunc laborem diligentius amplectere, qui ab alijs propter vilitatem aut difficultatem contemnitur. Attentus esto, ne aliquādo propriam sequaris voluntatem, vbi aliena te non scandalizat. Magnum detrimētum humilitatis te passum esse cognoscas, si tibi alius obediērit, aut sensui tuo acquieuerit. Idēd oportet te funditus propriam voluntatem eradicare, si pacem desideras: vt non solum maioribus & æqualibus, sed etiam iunioribus & nouitijs te subicias, & propter Deum obediās. Et in hac obediētia tua etiam nouitij plus ædificentur, quam qualicūque verborum instructione. Hac tamē fiat obediētia, semper ex humilitate & proprio contemptu, non ex hypocriti & inani gloria. Obediētiā etiam simplicis aut vili operis discite præferre operibus alijs, quibuslibet, etiam perfectissimis, deinde opus charitatis. Hac præferri oportet omnia pari modo cunctis operibus priuatis, licet necessarij: necessitate tamen cōgruenti, nō ijs quæ extremē sunt necessaria. Nullū labor laber fugias, sed in omni labore, in omni grauamine & timore superuenturæ aliquid tentationis, tribulationis, confusionis, aut cuiuscūque euentus quē horret, aut cui repugnat sensualitas, dic: *Non mea voluntas Domine sed tua fiat. Sicut tu vis, non sicut ego volo. Saltem rogo, adiuues infirmitatem meam & paupertatem, vt hoc vobis illud persiciam aut sustineam. sibi placet, & secundum quod optime tibi & persiciam me placet.* Deinde Deo securus confide, atque quicquid super te venerit, de eius accipe bonitate, tanquam de manu ipsius. Nō timeat super te venire, nisi quod bonum tibi vtileque præuiderit. Quod si inuitus receperis, de eius manu quis teceperit, aut quæ gratia erit tibi? Insuperiorum vel petitionem superioris nunquam expectes, vbi de voluntate ipsius confiterit. Similiter fratres ac proximos, si tacendo desiderant obsequia charitatis, præuenias. Vbi autem de ipsorum voluntate nihil tibi constat, non te ingeras, sed Domino te committas, qui cuncta ordinabit, sicut placet. Nullam tristitiam in facie ostendas tempore obediētiæ, vel obsequij huiusmodi, nec tristitiam in cor admittas, sed hilariter & fideliter ad alterius voluntatem sine vlla contradictione aut disputatione obediās. Gratissimum Domino atque excellentissimum sacrificium est, perfecta voluntatis propriæ mortificatio. Hac est vera obediētia de corde puro. Quantumcūque feceris si obediētia defuit, modicum & propemodum nihil est opus tuum, ad obediētiā displicet & sordet coram Deo propria voluntas. Hoc tamen de ijs est intelligendum operibus, quæ fieri aut non fieri fas est: hæc enim ornat vehementer obediētia. Melius est ad sustentationem naturæ cum obediētia comedere, quam ex propria voluntate antiquorū Eremitarū abstinentiam imitari, quia quicquid operi licito deest, totū & plus obediētia supplet, ita tamē si verē opus id fiat ex obediētia id est, non pro vana gloria, cōsolatione propria, aut aliquo eiusmodi. Homo enim sæpe querit seipsum, & non Deum. De hoc vide *cap. vicesimum tertium quartæ Revelationum Brigittæ Maria ad Brigittā.* Cogitationes illæ diabolicæ sunt, quæ homini frequenter incidunt contra obseruantiam charitatis, aut obediētiæ, vt si requisitus aut postulatus fueris ad hoc vel illud faciendum, tunc cogitationes internæ respondeant, quare ipsemet non facit? quare mihi, quare non alteri hoc imposuit? Illas oportet te cogitationes cum violentia abigere, & impelleres cum hilaritate ad faciendum hoc quod iustum est, quia non homo iussit, sed Deus ita tibi disposuit, & tibi mortificandi te, ac propterea etiam merendi, tanquam

VI
6

quam sibi dilecto occasione procuravit. Dicat ergo ratio cogitationi tuae. *Quid ad te? Tu me sequere. Vnum est necessarium, scilicet Deo obedire hominique propter Deum. Prepara cor tuum ad obedientiam: & ad charitatis opera, ut hilariter & libenter omnia facias propter Deum. Necesse est enim ut quae tibi imposituerit, aut feras aut perficias vel inuitus. Verum tunc si inuitus feceris, nullum inde meritum habebis coram Deo. Frustra quoque affligeris, nec unquam pacem inuenies, idem semper dicentibus aut te rogantibus: Libere. Hoc verbum libere, fit etiam in corde tuo, expellendo tristitiam, & melancholica phantasmata. Sit praeterea hilaritas in facie, abijciendo turbulentiam, & cum serenitate vultus, ostendas bonam voluntatem internam. Non contristes fratrem tuum, ea quae praestare poteris, illi negando, reculendo, aut cum tristitia & turbulentia impendendo, eumve quasi gravate adiuuando: quia forte praeter alios maiorem in te confidentiam habuit, ut rogaret te. *Adiuua & perfice in me omnipotens Deus, voluntatem tuam, ut quod ducis, humiliter & strenue faciam, & quaecumque fecero, ad tui solius honorem referam.* O frater nullius operis tibi discutienda est utilitas, sed ne utilitas quidem tibi sit quod hoc faciendo obedis. Neque enim maior esse potest fructus, quam ille quem obedientia adfert. Quid tua refert, proficuum ne sit quod iubetur, an otiosum? Obedientia tua fructu non caret, nec illam operis iuxta praefinitionem estimationem ve, sed iuxta animum magis feruentem, & ad sui abnegationem paratum, simplicemque recipies. Nullo igitur modo interroges, quare hoc ita iustum sit, quare tibi sic iniunctum, quis fructus sit huius rei. Hoc inquam, ne cogites quidem, quanto minus loqui verba haec non congruit. Sufficienter tibi obedientiae (qua nil melius) utilitas. Vade igitur sicut bonus asinus simpliciter, quicquid iubetur (quamdiu certum non est id displicere Deo) perficiendo, quocumque duceris, non refragando, quicquid denique tibi impositum fuerit, de eadem re non querulando. Si proposuisti operis boni quid facere, & illo tempore interueniente obedientia, vel charitatis opere cogas id quod proposueras intermittere, noli tristari propter euentum obedientiae, vel propter importunitatem operis ex charitate faciendi: quia obedientia & charitas nunquam non suppleant & superimpendant plus meriti, quam opus factum ex propria voluntate habuisset. Tristitia in huiusmodi venit saepe ex immortificatione proprii amoris. Quo denique plus homo diligit, ad hoc plus inclinatur, & plus afficitur. Itaque illud quod agere statuit, plus amat, quam quod sibi charitas vel obediencia iniungit. Tristabitur igitur saepe numerum magis quod non propriam voluntatem agere sinitur, quam quod intermittere cogitur opus bonum, quamuis haudquaquam intermitteret, sed in melius commutet. Noli tristari (ubi gaudendum est) si tibi plura quam caeteris, aut frequentius obedientiae opera, & charitatisque iniunguntur, aut si ad laborandum saepe voceris ad communia, vel in adiutorium sacrilia, aut si tu ad aliqua, ad quae non alij, voceris: quia multas gratias agere teneris Deo, quod tantam occasionem mortificandi, merendi, & proficiendi tibi disponit. Tu enim ex voluntate propria boni volebas aliquid agere: Ille te mittit ad opera obedientiae & charitatis, quibus agas meliora. Tu pro argento volebas operari: Ille te mittit ubi interim laborans audentiorem sis receptorus. Singularis (crede mihi) est gratia, a Deo multas accipere occasiones necessitatesve bene operandi.*

IOAN. 21.
LUC. 10.
Opera obedientiae ac charitatis hilariter perficienda.

Cum hilaritate iuuandus proximus.

Obedientiae operis utilitas neque utilitas discutienda.

Opus bonum propter obedientiam vel charitatem intermissum quomodo suppleatur.

Occasiones bene operandi cum gaudio esse suscipiendas.

Reuerentiam quantam teneamur nostris exhibere Prælati.

CAPVT XL.

In simplicitate ambulatis, quam sic securus.

Nemo securius ambulat, quam qui in simplicitate cordis ambulat, qui simplici omnia oculo intuetur, qui de superioribus suis sublimiter sentit, illisque affectum reuerentiæ, dilectionis atque obedientiæ, sincerum ac castum semper exhibet. Qui verò aliter agit in tentationes varias à Deo aut labi, aut etiam deficere finitur. Transeundo patrem, quando ei inclinans, in corde tuo dic: O sancte pater, ora pro me. Item: Faciat me Deus participem sanctarum orationum tuarum. Item: Ego commendo me tibi, & per te Deo in visceribus charitatis Christi.

Resignatio sui omnigena quam sit cuique necessaria: pertinacia proprii sensus quam sit detestanda atque Dei providentiæ omnia committere nebeamus.

CAPVT XLI.

Providentiæ quomodo sint omnia committenda diuinæ.

Pertinaciam in propria opinione petitione esse cauendam.

De manu Domini omnia patienter accipienda Occurrentia omnia ut de manu Domini sint accipienda.

Cuncta providentiæ diuinæ, eiusque beneplacito committenda sunt, præsertim ea quæ humanæ non subiacent industriæ, & quæ futura, aut incerta sunt. De illis enim nihil est homini aliud tractandum, quam ut ea beneplacito diuino eiusque committat providentiæ, extra quam nihil est appetendum. Quapropter si in consultatione es multorum, & cogaris tuam sententiam dicere, aut si aliqua te necessitas, siue propria, siue aliena urgeat petere aliquid seu procurare, non sis in tua petitione, sententia, opinioneve pertinax, aut importunus, sed semel bisve dixisse sufficiat. Rem deinceps omnem committe Deo, credens, si quam desideras rem, placuerit Deo, fiet: & verbi studijque tui erit fructus. Sin minus, tu quis es qui procurare auderes rem quæ Deo displiceat? Aut quomodo contra Domini voluntatem auderes moliri quicquam? Quam diu igitur Dei ignoras voluntatem, Deo, vbi semel bisve quod tuum erat pro tuo officio nifus es, totum committe. Peccato itaque quoniam excluso, alienam magis opinionem sequere. Disce re cupita, aut etiam necessaria carere, vbi semel bisve rogaueris hominẽ (nisi obliuio ei qui rogatur & dare velit, intercessisset) donec Dominus ordinauerit, aut prouiderit tibi. De manu Domini omnia accipito, ac si Dominum audires in singulis tibi loquentem. Fili, hoc ferto propter me, aut hoc facito propter me, quia maiora ego tuli propter te. Itaque cuncta quæ tibi occurrunt, siue tristia sint, siue læta, peccato solo excludo, per quem curaque tibi euenerint, à Domino arbitrare eadem tibi missa, nec aliter fieri debuisse aut potuisse. Proinde haudquaquam ad eum respicias per quem tibi sit iniuria

in iuria aut molestia. Hunc enim Dominus sinit labi, pauld post rursus erigendum, propter te, ut in pati habeas. Respice potius ad Dominum, hoc est, ad eum qui hanc tibi ut ferres, molestiam, misit. Non iussit proximum tuum tibi molestum esse, sed te iubet proximi molestiam æquanimiter ferre, ipsumque non prohibet, hoc est, non arceat, ne molestus tibi sit, & hoc (ut dixi) propter te, ne tibi exercitium sanctæ virtutis desit. Atque ideo quem in tuam vides utilitatem peccasse, videlicet ne tibi desit patientiæ exercitium, pro eodem debes orare, ne tui causa illum Dominus puniat, sed ignoscat, atque conuertat. Hoc etiam de eius benignitate maximopere sperare debes. Esto igitur ut qui non habet propriam voluntatem, aut electionem. Hoc tibi videatur magis perfectum, quod proximorum placet voluntatibus, idque nõ studio placendi hominibus, sed Dei contemplatione, qua diligimus etiam proximum. In dubijs, & quæ non sunt necessaria ad salutem aut profectum animæ, noli esse fixus, hoc illud de desiderando, aut optando, quantum minus procurare tibi ea præfertim liceat quæ habent aliquid mundanum, vel carnale, id est, honoris vel consolationis vanæ annexum. Horum desideria non admittas: sed in principio quam primum senties, ut serpentes ea abicias. Resigna autem te Domino Deo tuo, & pete ut ipse te dirigat in omne beneplacitum, & tecum disponat, quomodo ipse melius tibi expedire noverit. Si esses mortuus, ad omnia quæ extra Deum sunt, neque vituperia, neque iniurias, neque quæcunque alia quæ te in Deum non ducunt sentires, imò tanquam folia volantia non adverteres. Vide igitur quid in te vivat. Nempe illud propter quod inquietudo seu pœna in corde tuo generatur. Tu nihil vis pati pro Christo? Nihil enim fers æquanimiter pro eius amore, & cum silentio cordis & oris, eorum præfertim quæ ab hominibus tibi permittit evenire. Quare non dicis: Bone Iesu, hoc tu mihi misisti? Ego quoque tui id amore suscipis, aut amore per gratiam tuam cur non sustinebo? Tacebo igitur. Adiuva tu piissime infirmitatem meam. Quare non gaudes etiam te pro Christi amore quod sustineas non nihil habere? Itaque quicquid pateris, ita accipias, ita toleres, ut per intentionem ordines ac referas in Deum. Hunc igitur animum patiendi assumes, ut pro Christo, aut propter Christum velis omnia pati: & ita patiaris, ut fructum aut lucrum patientiæ habeas, scilicet charitatis & gratiæ maioris, apud Deum. Intentio inferentis molestiam non facit ut pro Christo aut pro temetipso patiaris. Pro eo enim quod ille in eum dederit, tu neque laudaberis neque vituperaberis, sed in quem finem tu ordinaveris, & cuius amore ac intuitu voluntatem tu patiendi adhibueris, hoc est illud, propter quod pateris. Si pateris ut hominis habeas favorem, aut aliquid eiusmodi illud (sive homo sit, sive quodcunque aliud quod amas) est hoc, propter quod, aut pro quo pateris. Si vero pateris ut Christi iuvenias gratiam, Christus est pro quo pateris.

(:)

Omnia quæcunque patimur ad Deum sunt referenda.

Extra diuinam nihil est voluntatem
appetendum.

CAPVT XLII.

Prælati
quomodo
consultan-
dus atque
rogandus sit

Resignare ut
se debeat ho-
mo in diui-
nam volun-
tatem.
Mat. 6.

Diuinum beneplacitum, omnium sit viarum tuarum regula & directio, ut neque consentias neque dissentias in quamcunque rem, nisi iuxta hanc regulam. In rebus etiam necessarijs esto patiens Deo & resignatus, ut non leuiter, nisi urgeat necessitas, quid à Prælato petas. Quod tamen antequam petieris, resignate Deo, eadem de re, quam cupis libenter diuiniusque velle carere, si Deo placuerit, hoc est, si prælati rem ipsam negauerit. Voluntatem enim Domini ex eius intelliges voluntate. Hæc itaque intentione, hoc pacto accedendus, consultandus, rogandusque est Prælati, non ut succipias, quod cupis, sed ut ex eo, quæ sit Dei voluntas, discas, eademque consentias. Si multum de futuris cogitaueris, si timueris vehementer, nihilominus quod eueniet, eueniet, ideo te committe Deo, dicens: *Miserere domine Iesu, optime Domine, fiat voluntas tua, non potest quod tu vis esse malum, sed ordinatissimum sit necesse est, quicquid de te procedat. Non aliud aliter ve desidero tecum fieri, quam tu ordinasti, aut quæ tibi placet. Si me vis habere infirmum, sit nomen tuum benedictum, & fiat voluntas tua. Si vis me habere sanum, sit æque nomen tuum benedictum, & fiat voluntas tua. Si vis me mori, sit nomen tuum benedictum & fiat voluntas tua. Si viuere, sit nomen tuum benedictum & fiat voluntas tua. Hoc tantum obsecro, fac in tua semper gratia sim ac maneam. Nihil desiderem, nihil optem, nihil velim, nihil agam aut possim aliud præter illud quod tibi placet. Itaque in omnibus sic inuentar, sic me habeam, quomodo perfectissime tibi placet.*

Patientia ac mititas in quibus, ad quos, & propter
quid seruari debeant.

CAPVT XLIII.

Turbari nõ
debet ho-
minem pro-
pter aduersi-
tates.

Mat. 6.

Propter aduersitatem quamcunque homo non debet perturbari. Quid enim iuuat turbatio, nisi quod consilij inopem, distractum, amarum reddat, & ad omnia ineptum? Consultare tamen super aduersis imminentibus licet, quomodo si licet, aut patienter toleretur sapienter amoueat, idque propter & iuxta Dei beneplacitum. Huic nanque in omnibus Dei seruum esse maxime oportet subiectum. Circa ea igitur quæ diuinæ tantum dispensationi ac prouidentie subiacent anxie prorsus omnes cogitationes sunt abijciendæ. Porro de futuris malis, atque an eueniant ambiguis, ne cogitandum quidem. Sufficit enim *dies malitia sua*. Noli igitur tu miser esse ante tempus. Noli præterea in ijs quæ præsto sunt, calamitatibus animo incertum molestiam que conduplicare, ut simul præsentem feram molestiam patiendo, & futuram timendo. Solutum est propter tempestatem, auræque variationes turbari. Hæc enim semper nobis fuisse incerta: Deo verò ab æterno cognitum est hæc horam hocque

momentum (quomodo nunc sentimus) sic futurum. Esto igitur semper patiens esto tranquillus, & Deo omnia committe, quæ tua nequis industria mutare. Quomodo te neminem decet iudicare aut contemnere: ita eundem etiam causam alijs te contemnendi, iudicandi ve (quantum in te est) noli præbere, ne simul quoque des delinquendi occasionem. Porro si ob demerita tua tibi euenerit contemptus, gaudens hunc suscipe, quia meruisti, qui si etiam occurrerit innocenti, non ad eò sumas ad cor, ut pro illo digneris cogitare, vel tantum quantum cogitares si canis in te latrasset. Nemo laudando corripiendo ve facit ut alius iam sis, quam esses, si tacuisset. Prodest quoque magis ad futuram vitæ correctionem vituperari quam laudari. Si aliud tibi quam oportebat aut quam sperabas, factum fuerit, ad hoc, & ad omnem iniuriam tacès dissimula. O quam bonū & saluterū est, ad iniurias tacendo, hoc est patiendo dissimulare. Quando tibi aduersitatis aliquid acciderit, etiā quando solus es, ut quando te laferis &c. primū tibi incidat, si que in corde & ore tuo: Deo gratias, vel benedictus Deus. Si fuerit magna aduersitas, statim lege: *Te Deū laudamus*, vel *Benedicite omnia opera Domini*. *D. n. v. o* &c. exemplo S. Elisabeth ducissæ Lantgrauiz, & pro eo qui te verbo aut facto laedit, flexis genibus lege Orationem Dominicam. Cæterum vbi inter alios fueris constitutus, dic vnam Salutationem Angelicam in silentio. Si vis Deum & homines reconciliare, aut placatos habere, si cor tuum in pace seruare volueris, quicquid tibi iniungitur, semper in corde, & nihil aliud in ore respondeas quam, bene, aut libenter. De quibuscunque item defectibus accusaris (nisi essent multum scandalosū & falsū) semper dicas humiliter, & ex corde. Est mea culpa. Certum est neque monachos, neque eos qui in congregatione sunt constituti vnquam possit proficere, vel pacem habere, si contendere cœperint mutuo aut corrixari, hoc est, si noluerint sese inuicem humiliare. Nam si defectus suos defendere maluerint & excusare, non inuenient pacem. Itaque vnum hoc verbum seruat eos in pace & obseruantia, si accusati vel increpati, statim dicant humiliter. Mea culpa. Superbia quidem hæc recusat ex animo dicere. At necesse est ut tibi principio facias violentiam & hic, & circa quamuis aliam virtutem. Increpatio pro re aliqua, cuius tamen contrarium agere tibi non licet, propterea quod sis obedientiæ obnoxius, quamuis alioqui vtrunque, & quod magis, & quod ille qui te increpauit vult, licitum sit, benigne correctionem accipis absque murmure. Porro vbi offert se occasio qua illi loqui possis, redde eundem rationem, quare sic & non aliter tibi facere incumbat: utpote sub obedientia aut cuiuspiam magisterio constituto, idque dicas breuiter sereno vultu, & humiliter. Si non receperit, noli vltra contendere, disputare ve cum eo (huiusmodi enim colloquia contentiosa, aut disputatiua, pacem turbant, & ad nihil conducunt) sed ipso sic informato quæ obedientiæ sunt, facito. Defectus aliorum, aut peccata quæ tu non potes emendare, charitate cooperias, committe hæc Deo. Nec animum tuum huiusmodi velis occupare cogitationibus aut tentationibus: quin potius huiusmodi à corde proice, & ac si non vidisses, aut non essent hæc clausis oculis trāsi. Ad defectus aliorū patiens esto, hoc est, nō murmurare, non discutere, videns nō considera, audiens nō intellige: quia ipsi fortasse aliter agēdū ignorāt, aut ex necessitate, aut bona in eiuone coguntur ea, propter que turbantur, vel inuiti admittere, quāobis ē sūū excusabiles. Potest quoq; fieri ut ipsis necessarij sint modici defectus, hoc est, qui illis proficiendi præstet occasionem.

Cre-

Vituperari interdū melius est quā laudari. Aduersitatibus occurrentibus, quid faciendum.

Quomodo Deus & homines sint reconciliandi

Pax per quid in congregatione seruetur.

Increpatio benigne accipienda.

Colloquia disputatiua pacem turbant.

Patientia ad aliorum defectus seruanda.

Credis præterea hæc ipsis plus displicere quàm tibi, sed ob aliquid grauius tamen non posse eos vitare hæc minora. non tamen propterea periuadeas hoc tibi, quod ipsis putare debes hac occasione licitum, permissum esse tibi eos imitari. Tu enim hoc modo non esses constitutus, vt fores excusabilis coram Deo. Denique hæc defectuosa (crede) Dominus in ipsis permittit (quæ conscientia ipsorum non lædunt) vt tibi hæc cedant in exercitium virtutis, scilicet patientiæ. Recordare superbe & impatiens, detractorum, obloquutorum, contumeliosorum &c. quas passus est Dominus Iesus, dum tamen innocentissime & irreprehensibiliter vixit, & noli mirari, nec turbari, contra te vas iniquitatis, homines murmurent, querulantur, detrahant &c. Ipsi liberum habent cor, quare non potes tu prohibere, quin sentiant de te homines, iudicent & loquantur vt volunt. Stultum igitur esset contra talia niti. Patientiam oppone pro clipeo, dissimula, noli te vindicare, noli turbulentiam in te indignationemve habere seu ostendere. Noli timere, nemo quicquam valet nisi quod sit pro te: imò hoc etiam nolentes tibi efficiunt, quod impedire volunt. Non possunt homines impedire prouidentiam & prædestinationem Dei: quia non est consilium, non est sapientia contra Deum. Si est ordinatum à Deo vt hoc fiat vel illud, omnes machinationes hominum diuinæ prouidentie aduersantium erunt inanes. Si non placet Deo vt fiat ipsi efficiantur, tanquam instrumentum quod circa te debet fieri: & si ipsi non essent, nihilominus, completeretur circa te prouidentia Dei. Nemo igitur potest tibi nocere, nemo te potest impedire, tantum ne te ipsum delectas, nec hominibus resistas, sed totum committe te Deo, qui per mala bonaque, imò qui non minus per contraria quam per idonea perficit voluntatem suam, tibi que salutaria prouidet. Horum exempla multa legisti, & etiam vidisti. Quæcumque fuerit molestia aut onus quod tu portas (quamdiu tu illud abique peccato ferre potes) noli abijcere illud ex impatientia, aut alia causa leui, nisi Deum ita credideris velle vt molestia hac careas, propterea quod ad meliora hæc sit impedimentum, alioquin molestiam omnem malueris sustinere, quam increpare contristarive proximum tuum, aut contra eundem querulari. Satius foret indigentiam aut necessitatem aliquam licitam sustinere, quàm singulare quid insuetumque, siue statui tuo illicitum, aut etiam reliquis inter quos visis scandalosum, procurare seu introducere. Memèto quia nō tibi ipsi soli, sed alijs quoque viuendum est. Si tibi probrosum, laboriosumve quid fuerit iniunctū, noli contradicere, noli aspernari, noli querulari, noli denique insufficientiam tuam excusare ad onus subeundum, sed experire vires tuas, & Dei gratiam inuoca. Post quod vbi verè illud implere nō potueris, humiliter ei qui tibi iniunxit id insinua. In rebus tamen arduis, potest quis in principio suam incongruentiam narrare, ita tamen vt prælato informato, si in sententia idem persistit, obediat, vires suas experiendo. Si aliquid emendandum fuerit, & charitas fraterna hoc à te obtinuit poposcerit vt fratrem proximumve tuum admoneas, non facias illud in calore passionis, dum passio zeli feruet, sed dum tranquillus fueris. Aut generalibus verbis circumloquaris, querens occasionem qua instruar, caue etiā quantum potes, ne ipsius grauetur vrecundia, ne, si fieri potest sentiat propter se hæc dici.

**Detractiones
patientes
sustinet.**

**Prouidentia
& prædesti-
nationem
Dei, non po-
te impediri
ab homini-
bus.**

Benignitas quanta erga cunctos seruanda sit: utque leto hilarique vultu omnia molesta excipienda sint à quolibet homine.

CAPVT XLIV.

SAepe monitus, sæpius es admonendus, ut omni qua potes violentia caueas, Opera obedientia & tristitia vllum signum in te appareat unde alius contristetur, aut quare peniteat quod te vocauerit. Cogita quod quicquid proximo facis, Christo facis. Noli ergo perdere meritum tuum, sed alacriter perfice cepta, nullam admittens discussionem vel tristitiã, ut in conscientia tua tu quoque possis consolari, quod hoc feceris, & alius non doleat (ut dixi) quod te in obsequium auxiliumve vocauerit. Quicquid enim tristis facis, aut turbulentus, atque inuitus, laborem quidem habes & grauamen, sed gratiam neque habes apud Deum, neque apud homines, quia inuitus facis. Secus tamen foret, si licet te sentias tristem atque inuitum, cogas tamen te ipsum ad faciendum quæ facienda sunt propter Deum, hoc est, ne pecces aut minus Deo placeas. Coge te semper ab intra ad dulcedinem & inuitatam erga fratres. Quomodo tu non libenter haberes, quod aliquis tibi cum tristitia seruiret, imò pœniteret te quempiam huiusmodi vocasse, timeresque posthac in simili negotio ad eundem redire: ita tu quoque te alijs non inuoluntarium tristem ve exhibeas: sed eum interna sancta tristitia, id est, compunctione, recollectione, humilitate & sine leuitate. Ab extra hilaris, maturus & taciturnus esto, teque libenter impende cunctis fratribus, non tamen ingeras non vocatum.

Solicitudo animi, erga res quas cuique siue infirmitates corporis, siue aliorum suspitiones aut timorem vanum, ut sit maximopere fugienda.

CAPVT XLV.

STude ut inter Deum & cor tuum nihil mediet. Cogita quod tu solus sis, & Dominus. Quando aliud incidit, tunc dic in corde: Nihil est eiusmodi. Solus Dominus est in cuius conspectu sto, qui me videt, amat, & seruat. Item: Non est seculum. Non est hoc vel illud &c. Cum nulla re disputare expedit aut contendere, sed simpliciter abijcere, ne curæ, phantasiæ, suspitionesque incidant. Pro nulla re penitus sollicitudo, anxiae cura est viro perfecto habenda. Pro nullo item corporali est defectu tristandum, sed curam tuam omnem in Dominum iactes, & ipse te entriet. Ipse tibi necessaria, ipse salutaria providebit, tantum credas confidasque tu illi & in pace eidem seruias. Porro si conscientia te

vrgeat postulare aliquid, quod ex statutis non debetur (quamdiu enim sanus es, aliud præ cæteris in congregatione constitutis petere non debes) semel bisve (vt supra monui) petas. Si datur, cum gratiarum actione in Dei suscipias nomine. Si verò negatur, dissimulatur ve, haudquaquam indigentiam carentiamve tuam alijs dicas, ne in ignominiam incidat, aut fratrum detractionem is qui negauit. Nullo enim modo te contristari propterea oportet, sed Deo te committere. Tuum fit de quocunque homine in simplicitate cordis bene sentire, atque quod factum est, ex Dei crede prouidentia id tibi accidere, propterea quod aliud fortasse non expediret tibi. Deoque magis acceptum fit vt hac te careas quàm vt habeas, atque idèd ipse, non homo petitionem tuam impediuit. Quando cogitatio aut timor incidit, quod oporteat te deserere conuentum propter infirmitatem, cogita in corde respondendo. *Quamdiu vn. cascintilla fortitudinis seu valetudinis est in corpore meo, non desinam seruire Domino meo. Si sanus, sanus si infirmus, infirmus eidem seruiam. Bone Iesu, tu scis quod ego nihil possum. Quomocunque mecum feceris, totum bonum est: saltem ex culpa mea in seruitio tuo non deficiam. Quomocunque, quocunq; modo mihi euenire permiseris, mihi eueniat, tantùm vt tibi fideliter seruiam, hocq; pacto tibi placeam. In oculis quoq; tuis ita existam, qualè me esse secundùm perfectissimùm tu sanctissimùm cordis beneplacitùm velles. In choro aut alio labore fatigatus, dic in corde. Ecce in hoc loco aut in hoc labore permanebo, & moriar propter Dominum meum, qui pro me in cruce affixus sine vlla sustentatione, aut consolatione stetit. Non egrediar nec recedam, donec præ lassitudine ad terram cadam. Adiuua me possim. Domine Iesu Christe Grandis superbia est, si in aliqua vel pro aliqua re hominem timeas, vbi Deum non times. Fortasse enim idèd Deum non times, quia induruit cor tuum ad suscipiendam verecundiam. Au: idcirco fortasse homines, vbi Deum non times, metuis, quia opus quod fecisti bona conscientia & intentione recta putas factum, quam vtique in abscondito nouit Deus. Homo verò secundùm exteriora tantum iudicat, vnde times scilicet ne is hoc factum tuum male interpretetur, ne de te malè sentiat, ne se tibi comparet vel præponat, ne reuerentiam solitam subtrahat, & in alijs quoque quibus antea de te edificatur, iam dubitare incipiat. Oh superbia multas tibi generat cogitationes, quia non vis modicum confundi, nec vilis sed gloriosus reputari. Si aliquid feceris, vel dixeris, vel aliquid tibi acciderit coram alijs, quod in oculis duntaxat est hominum reprehensibile, si times inde fratrem tuum scandalizari, discute cogitationem tuam, & conscientiam tuam examina: quia ferè semper eiusmodi oritur cogitatio ex superbia, aut pro vana gloria. Cogita quod hoc idem quod tu fecisti vel dixisti, alius fecerit, & interroga te, an etiam tunc doleres, adeoque timeres ne fortasse fratrum intuentiumve quispiam scandalizetur. Si enim ex charitate, ne frater scandalum patiat, formidas, & que in alienis, atque in tuis negotijs id times. Sed vereor, vt rarò id tunc timeres, aut doleres; imò nihil curares. Verbi enim gratia: Si fortè falso aut vero tibi in conspectu alterius vel aliorum impropere tur quod sub psalmo vel aliquo versu, vel lectione obdormisses, prima cogitatio tua esset, quod hoc nõ deberent mēiri, vel iudicare false, aut coram alijs id tibi verecundo non deberet obijci. Ecce superbiã, quando eorū verba coram Deo nihil tibi nocere, sed prodesse vehementer possunt, siue innocens, siue reus fueris. Dolens quod ille alius, qui tibi obiectum hoc vicium audierit, inde sit*

Infirmi quos se solati debeant.

Fatigato in opere Dei quid cogitandum.

Timere homines & non Deum quare fit superbia.

Scandali timorem ferè nascitur ex superbia.

scanda-

scandalizandus. At reuera hoc tantum lædit te, quia non vis te iudicari, vel negligens reputari, vel despici & cætera. Aut fortè si reus es, putas tamen quod non debeat in conspectu aliorum tibi hoc obijci, quia scandalizantur: quanto magis si innocens es, non deberet dici, unde scandalum times? O iterum superbiam, non times scandalizari alios, sed metuis te confundi, minorarique in reputatione aliorum. Tunc enim alium scandalizasti, quando ex te sumptit occasionem peccandi. Ecce dicatur, quia dormierit alius ille vel ille frater in choro. Nunquid cogitas vel times intra te dicens, heu, heu, alij fratres hoc audientes scandalizabuntur? Ex hoc igitur intelligis, quòd non aliorum scandalum, sed tuam confusionem superbissimè times. Post hac amplius non timebis cogitationes, suspitiones, vel iudicia aliorum: sed nec cogitabis quòd de te alij sic vel sic cogitent. Secundum quòd tibi faciendum iuxta Deum videtur, ita facito. Recurre semper ad testimonium conscientia, siue malè siue benè feceris, & secundum hoc doleas, vel gratias agas Deo. Omnem confusionem, hominum quemururationem super te venientem, quæ non ex culpa tua accidit & cuius occasio præter tuam accidit voluntatem, puta quia tu causa siue autor non fuisti, vt turbatio murmuratiove fieret; illam inquam confusionem, murmurationemque debes tacendo simpliciter, aut modestissimè parcissimèque excusando libenter ac patienter portare. Quicquid homines fratresve tui de te dixerint, modo conscientia tua non reprehendat te, nec tu illis scandalum dederis, imperturbatus audias. Interpretentur ipsi sicut homines, & quomodo volunt. Humilitatem tu non debes perdere per superfluas excusationes. Nam si scandalum aliunde non ex te venerit, puta vel ex eorum displicentia, vel suspitione indebita in rebus modicis, non occupes animum tuum, quomodo illud sedetur. Suapte enim facilitate qua nascuntur, peribunt quoque huiusmodi scandala seu turbationes alienæ, idque maximè per dissimulationem, patientiam & silentium. Verbi gratia: Silentium temperandum est cum serenitate in vultu, & benignitate in verbo, sicubi necesse fuerit loqui, quo tollas suspitionem, ne in te seruetur silentium indignationis aut rancoris. Itaque si silentij studiosum atque nihilominus serenum atque benignum quis te mutum appellauerit, aut aliquo cognomine alio probroso te spreuerit, nihili æstimes. Perseuera in tuo proposito bono, quasi non intelligens tui contemptum. Vide tamen ne verba (vbi fas est loqui) necessaria neges, aut respondere recuses: quin potius quæ dicenda sunt, quam breuiter quamque humiliter ac dulciter potueris, proferas. Quid stulte sollicitaris & times de futuris, de gelu, deque defectu? &c. Quando dicit tibi cogitatio, quòd gelu & frigore offuses, & pedes intumescant &c. Responde: Sicut Domino placet, ita fiat. Siue sani simus, Domini sumus, siue infirmi fuerimus, Domini sumus. Suspitiones fratrum proximorumve quorumcunque non timeas, si à malo, si à specie quoque mali abstinueris. Non habes proximorum tuorum corda in manibus. Erras vehementissimè, si putas posse omnes aut excusationibus placari, (quamuis in rebus sic fieri debeat grauibus, quo conscientia tua excusetur, vt scandali lapidem amoueas, hoc est, vt ei qui fortasse pusillus, scandalizatur, rationem reddas (aut blanditijs persuaderi, vt non suspicentur obloquenturve contra te mala. Proinde quicquid tibi faciendum est, facito: quicquid omittendum omite.

Confusiones aut murmuraciones quomodo portandæ.

suspitiones alicui quando non sint timendæ.

Palliendo non debemus nos vel le excusare.

Sentiât vnusquisque quod velit, iudicet quomodo velit, modo quod facis non sit malum, nec mali speciem habeat. Itaque timore suspitionum istarum haud quaquam vtaris simulationibus, palliationibus colorationibus-sophisticisque responfionibus (vt solent quidam non absque ignominia) sed quod sincere factum est, sincere confitearis. Maior etiam laus sequitur culpam (preferim si non est scandalosa,) quamuis secreta sit, humiliter confiteri, quam palliationibus, quibus eandem excuses, vti.

Puritas cordis quibus modis acquiratur, custodiaturque: quenam illam maculent, cogitationibus item ingruentibus nociuis quomodo obfistendum.

CAPVT XLVL

Cordis custodia diligentissime obseruanda quæ.

COr tuum nulla re studeas occupare, nulla inquinare, quæ tuo proposito non conducit. Vigila quæm diligentissimè pœces super custodia cordis tui. In illa enim tibi erit salus. Quamobrem nihil exeat cor tuum, nihil intret nisi diligenter ante discussum, an ex Deo veniat, & an in Deum promoveat illum enim ames, quæras intendasque. Illum solum in corde tuo possideas, illum teneas intra te clausum, colligatis atque retētis sensibus tuis ac viribus. Tu quoque cogitationes tuas immergas clausasque teneas in vulnere lateris Iesu Christi. Ibi te immerge, ibi quiesce, ipsumq; in te quiescere cupientē deuotns recipe. Carnalibus obscenistis tā imaginationibus quā cogitationibus incidentibus, curre ad piissimam virginem Mariam, dicens: *Aue Maria castissima, adiuua me.* Initio mox vbi senseris occurrere obscenas imagines & cogitationes, ostia cordis præclude, & cum detestatione ad aliud, maximè ad Deum, te conuerte. Quæcunque obscena illicita, occiosave ad cordis tui ostium pulsauerint, & ingressum cupientes, cum indignatione contemne hocque contemptu, antequam locum in corde recipiant, eas reprime. Noli etiam postea reuocare ad memoriam ea quæ inciderunt, aut quæ incidere atque cogitari voluerunt, ne in pace perdas, quod bello tenuisti. Ah nihil in cellam tecum introducas non sanctum, sed omnia antequam cellam intraueris, foris remoue, vt non tam in corporis quam cordis solitudinem, cella introiens, te recipias. Homo stans in aliqua cogitatione, si inopinato tunc accidat aliquid, scilicet rumor, strepitus, sonusve insolitus, statim dimittit vel obliuiscitur illius quod in corde tractabat, & arrigens aures, aiculizat ad hoc quod foris accidit, & cætera. Sic quando in corde tuo sentis cogitationes falsas, vel aliquid quo velis carere, tunc subito propone tibi aliud licitum sanctūve (vt sunt vulnera Christi passioque eiusdē & huiusmodi) in quo te figas, & verte prioribus dorsū, quasi eorundē penitus oblitus. Illud verò quod tibi proposuisti, fortiter aspice, donec primum euanescat. Si vere velis proficere, tunc deberes te totum ab omnibus tibi non necessarijs, & ad quæ conscientia te non ligat, abstrahere, totumque te ad Deum conuertere, & studiosè in omnibus inuestigare quæ sit voluntas eius beneplacens & perfecta. Quam vbi cunque cognoueris

Rom. 12.

gnoueris, facias feruenter, semper tamē cum humilitate, vt de te non plus quam
 de alijs, sed semper minus sentias, alioquin Dominus tibi gratiam & auxilium
 subtrahet. Ego semper compunctus, & in hac compunctiōe cor tuum ab inuti-
 libus euagationibus abstrahas, & per bonas affectiōes & aspiratiōes in Deo
 cessabilis, illi soli per voluntatis vnitatem & amorem adhaereas, cum silentio
 tam cordis quam oris. Si cogitationibus volueris malis respondere, hoc tantum
 respondeas: Non estis digna, vt vobis respondeam, aut vos audiam. Si volueris
 cum cogitationibus pugnare (praesertim vbi eas principio admiseris) tunc saepe
 oportet te succumbere. Atque ideo quam primum ipsas aduertis accedere, vel
 incidisse, illico easdem reijcias, despicias, teque ab illis ad aliquod aliud bonum
 conuertas. Fac quasi illas non videris, aut quasi non fuerint tecum. Cor homi-
 nis non potest esse vacuū, ideo nō potes malas otiosasque cogitationes exclude-
 re nisi bonas in earundem locum supponas. Quādo igitur vana senseris incidere,
 tunc fortiter attendas ad aliquid quod cantatur vel legitur, quasi nihil incidisset
 aut aliquid boni quo te figas mox apprehende. Custodi silentium cordis, & noli
 ex aduerso auscultare, vel inspicere incidentes cogitationes à Deo alienas. Noli
 imaginari de illicitis, sed simpliciter vel non curando, vel non respondendo hoc
 tibi, despiciendo eas, à te cum iucunditate projicias, & quasi cum violentia cor-
 tuum claudens, in silentio illud custodias, ne quicquam introeat illud, nisi cum
 quo tractare habes, scilicet Deus Iesus. Ille solus sit habitator cordis tui, ille cor
 tuū nunquā deserat. Omnis cogitatio quae non est ad Deum, vel de Deo, vel alias
 vtilis & fructuosa, in principio cum indignatione abijcienda est, & contra hu-
 iusmodi habeto generale propositum, pactumque cum Deo, quod nullam velis
 admittere eiusmodi, & maximē illas quae incidunt de seculo, vel aliorum statu.
 Si lectatur aduersus te cogitatio, quando eandem sentis, dic ita conscientiae
 tuae. Ecce tu scis te iniquum cogitare, scis illicitam tibi rem incidisse, iam est in
 optione tua seruare vel eijcere, admittere vel repugnare. Nisi ergo abieceris cum
 violentia & indignatione, inexcusabilis es de peccato, quia scis & aduertis peri-
 tudum. Si ergo admiseris, si sustinueris cogitationem hanc, voluntariē sustines.
 Non enim contradicens, non repugnans, consentis. Et hoc habet maximē lo-
 cum contra cogitationes, quibus annexa est aliqua vitiosa delectatio. *O benignis-
 sime Iesu, per omnia vniuersa tua obsecro te, custodi cor meum, vt nullam cogitationem,
 nullam affectionem, nullam denique malitiam cuiuscunque machinationem noxiam, in
 corde meo scienter admittam, nec aliquid mihi eorum placeat, quod tibi displicet. Vixime
 Iesu, per mortem tuam amarissimam te obsecro fac ne vli horum ad delectandum susti-
 nendumve consentiam: sed meam tutene voluntatem, tua vt semper maneat vniuersa ro-
 tunda: Iesu benedicite, fac ne dem locum iniquitati, nec tentationi succumbam.* Hanc ora-
 tiōem fundas tempore tentationis in spiritu, seu mentaliter. Ad hoc semper nite-
 re, & omni studio super hoc vigila, vt obtineas, seruesq; puritatē cordis & Domi-
 ni prouidebit tibi deuotionē, & cetera. Oportet vt incētio tua sit simplex, & re-
 cta, affectio pura, & cogitatio sancta & fructuosa, neque sit vitiosa neq; vana, ne-
 que otiosa. Puritati cordis oportet iungi humilitatem & charitatem. Oh non
 permittas in te cogitationes, affectionesque malas & inutiles crescere, sed statim
 in momento quo sentis, elide. Tunc enim eijcere eas potes facilius, quam vbi
 conualuerint ex mora. Si enim easdem propulsare distuleris, ex mora robur ac-
 tiores in te recipiet inimicus, vt deinceps etiam cum volueris, non poteris eas

Cogitatio-
nibus quo-
modo solum
cipi adca-
dam.

Silentium
cordis custo-
diendum
quod.

Cogitatio-
nibus mala homi-
nem oppug-
nante, quid
sibi dicat.

Obsecratio
contra ma-
las cogitatio-
nes.

Cordis puri-
tati quanto
studio inui-
gilandum.

Cogitatio-
nes illicitas
statim in
principio e-
lidentur.

Hiero.
Cogitatio-
nes noxiæ
fortiter im-
pugnantes
quomodo
repellendæ.

Cogitatio-
nes quænam
cum detesta-
tione sint
abijciendæ.

plene eijcere, maxime si illis in affectum introeundi licentiam dederis. Nihil est enim tunc cum illis periculose alterari, utpote quæ cum etiam fuerint eiecitæ tantas reliquias post se dimittunt, ut mox repuluent, atque de nouo exurgant. Relinquant etiam post se fœtorem hoc est, inclinationem, corruptionem, afflictionemque malam ac onerosam. Candela recenter extincta, & adhuc fumigans, illico attrahit ignem, antequam plene tacta fuerit: sic cor hominis semel infectum, si paululum quod eiecitum inde est, accedens redierit, de nouo inficitur. Ideo principijs obsta. Et ut dicit sanctus Hieronymus, dum paruus est hostis, interfice, nequitia elidatur in femine. Si cogitationes fortiter te impugnant, tunc mentaliter & fixo corde lege: *Aue Maria*, vel aliquam deuotam orationem de passione Domini mentaliter dicito: *Precor te amantissime Iesu, propter illam excellentiam charitatem &c.* ut mentaliter te in tali oratione imaginante, priores cogitationes transeant. Neque enim diuersa potest homo mentaliter cogitare, quamuis diuersa possit, id est, vnum cogitare & aliud legere. O si ad hoc peruenires, ut omnino æstimares te esse in toto mundo solum, nihil de aliquo homine, aut quauis mundana re sciens, imò omnia iam æstimans transisset, finemque iam olim habuisse, & te iam solum omni momento finem tuum expectare, quando à iudice voceris. Si inutilibus otiosisque cogitationibus liberum dederis ingressum, præbebis etiam ansam tibi labendi in vanas & malas cogitationes, & desideria mala. Si cogitatio tibi incidit de seculo, non discutienda est, siue bona sit siue mala, sed simpliciter abijcienda. Vadat & nequa audiatur, neque respondeatur ei, sed omnino contempta recedat. Ad hoc autem valet amorosa vigorosaque conuersio mentis ad Deum exercitiue boni cuiuspiam fortissima apprehensio seu imaginatio, donec cogitatio mala atque noxia euanescat. Solent quidam contra importunas cogitationes, quarum haud sibi, quin redeant semper, possunt inducere obliuionem, studium assidue peruestigandæ intelligendæque cuiuspiam difficillimæ questionis, cuiusmodi in libris perulxæ habentur sententiarum, quæ intellectum sua fatigat obliuione, & hoc labore aliarum fantasiarum noxiam memoriam repellere. Elige quod magis securum est, non potes errare in abijciendis cogitationibus, præsertim tempore orationis, etiam si bonas reieceris, & quasi necessarias, pro studio puritatis illo tempore, quo ad alia cogitanda obligaris. Hoc nanque modo facis, quod tibi faciendum est, & quemadmodum facere debes. Omni tunc tempore nullas, hoc est, neque malas, neque eas quæ bonæ alioqui videntur sustineas, quæ pro tunc otiosæ & infructuosæ sunt, ad id quod proponere debes, aut agere intendis, scilicet ad perfectionem charitatis & puritatis, & simplicitatis in solitaria vita. Istas cogitationes precipue ab initio occultas & magis periculosas, debes tanquam cogitationes fornicationis cum detestatione eijcere, quæ hoc modo tibi incidunt: Si essem in seculo vel alio statu aut domo, quid aut quomodo facerem? &c. Item, quare hoc vel illud ab illo fratre sit dictum aut factum. Item quare tibi hoc iniunctum sit. Item cogitationes de perpetratis iniurijs vel molestijs. Et omnes cogitationes de seculo. Omnes suspitiones & iudicia cordis. Item explorationes, quis ibi sit &c. Item, amaricationes contra alios propter ipsorum defectus, & cætera huiusmodi. Nihilominus tamen cogitationes quoque alias quascunquæ, quæ sunt infructuosæ, vel impertinentes, abige. Tam firmum propositum tuum esse debet bonum, ut irruentibus cogita-

cogitationibus possis dicere: *Pissime Iesu per tuam gratiam & si deberem mori, non velim hoc facere, aut ita cogitare, &c.* Quando irruunt cogitationes malae, si non praualueris penitus abijcere, nec ad aliquod spirituale stabiliter & attente quiescas cum indignatione tibi ipsi: Ecce non cogitabis hoc belua. Neque enim admittam tibi delectationem huiusmodi etiam si deberes mori, tu bestia. O Domine Deus, propitius esto mihi peccatori. Adiuua me, ne admittam. Item licet sis sterilis & aridus in affectu ad diuina, nihilominus tamen cogas te ad sustinendam illam praesuram, vt nullam interea cogitationem alienam, aut vanam consolationem admittas. Fac ita & persevera modicum, & Dominus illuminabit tibi abscondita tenebrarum. Pro remedio contra delectationes cogitationum valet, vt aliquid amarum, cuiusmodi est absinthium in os ponas; illudque quoties tentatio te inuadir, & quamdiu te impugnat teneas, & dicas tibi cum indignatione aut derisione: Ecce, si vis tenere quod delectat, comede etiam quod cruciat. Item: Vexantem te vexabo, donec vexatio tibi det intellectum tu bestia. Pro talibus delectationibus etiam, aut alijs peccatis, facias poenitentiam tibi huiusmodi, vt quando multum esuris vel sitis tempore licito, ponas cibum vel potum ante oculos, & non sumas inde donec aliquamdiu appetitum tuum vexaueris, & dicas cordi tuo: Ecce bestia pessima, semper mihi & rebellis atque inobediens, sumendo & tenendo ea quae nolo, iam tibi quoque quae licite desideras, non concedo. Veruntamen quando diu sic cruciatus es, expectando, tunc oportet etiam necessaria discretè sumere.

VI
6

Quam firmum habendum propositum.

Remedium contra delectationes cogitationum

Egregium mortificationis studium

Pax cordis ac quietus mentis quomodo acquirantur, conseruenturque, & quanam illis aduersentur.

CAPVT XLVII.

Noli occupare cum dictis, factis, moribusque aliorum. Noli quicquam tractare de ijs quae ante sensu percepisti, nec patiaris de eiusmodi cogitationibus quicquam mediare inter te & Deum. Postremo propter quaeunque dicta, facta, aut alia quae accidere possunt haudquaquam alium admittas affectum in te erga proximum, quam humilem, dulcem, pacificum, charitativum, ac in omnibus compassiuum. Quid iuuat te cogitationibus turbari multum, super defectibus aliorum, qui nec proprios curare potes? Relinque eos Domino, vt ipsos discutere & curare dignetur. Tu serua pacem in corde tuo, & huiusmodi cogitationes super conuersatione aliena mox vbi inciderint, projice. Sufficit tibi defectibus aliorum aut peccatis comapti, non fauere, nullam ijs occasionem praeberere, nec relinquere malum exemplum. Hoc enim modo omnia si volueris possunt tibi ad profectum seruire. Si pacificus & quietus esse volueris, necesse est vt tibi persuadeas, sic te habeas, in corde quoque id sentias, quasi in toto sis mundo solus, & praeter te ac Deum (vt supra dixi) sit nemo: tuque de nulla re nisi de te & de Deo aliquid scias.

Pax cordis quomodo acquirenda.

Quies mentis sanctae quomodo obtinenda.

Aut

Aut (si alius placuerit modus) oportet vt te habeas, sicutque quasi ante tres annos mortuus, vt quantum potes salua conscientia, pro nulla re habeas sollicitudinem, curam, occupationemve cordis: sed quasi iam à mundo separatus nulli nisi Deo intendas. Et si alicui rei alteri te intendere oporteat, hoc ipsum tamen non aliter atque in Deum referas. Si agnoveris fratrem habentem tentationem contra te occultam, dissimula quasi nescires. Subtrahe quantum potes occasiones, ne ex te illi molestia sit. & quasi non intelligas sis ei eo blandior, amabilior atque affabilior. Hoc tamen maximè intelligendū est, de tentationibus quæ ex suspicionibus fantasijsq; naturalibus, atq; ex infirmitate passionumve subita oriuntur. Nā eas tentationes quas quis portat ex culpa tua, seu negligentia, quæ illi aut fratri accidit ex errore, quia putat te culpabilem, expedit, vt in fratre tuo studeas sedare, eidem te humiliando, atque rationem reddendo benigne. Molestias præteritas non in memoriā reducas, ne simul impatientia quoque rofricetur, aut antiqui vulneris cicatrix cruentet. Si olim quid sustinuisse, iam non velles te non sustinuisse. Si enim nihil sustinuisse Dei contemplatione, careres quoque patientia illa, patientiæque merito. Ad tuam igitur utilitatem scito hunc tibi esse hominem missum, qui te exerceat. Minister Dei est tibi in bono. Gaude igitur si passus es, quia molestia transijt. Dei autē gratia & meritum non transijt. Ille quoque à quo passus es, iam factus propterea est melior. Neque enim Dominus id permisisset fieri, vt ille frater tuus, Deique æquè ac tu filius perperam ageret, nisi propter patientiam in te (quæ necessaria tibi erat) exercendam. Aut quomodo patientiæ tu meritum obtinuisse, si nemo qui te præmeret, nemo qui tibi foret molestus esset? Si vis veram pacem habere, necesse est, vt in omnibus te habeas inter fratres, ac si esses inter oues, vel omnino solitarius in sylua, vt scilicet quamdiu passionum viciorum in te sunt, cum nulla re te intromittas, sed te exhibeas quasi nemo sit tecum, quo animum serues liberum atque pacatum, scilicet pro nulla re contendendo, aut disputando, neminem instruendo docendo ve, (puta, ex præsumptione, vel vbi hoc alteri, non tibi est commissum) pro nulla re interrogando, loquendo nihil, nihil quod non est ædificatorium audiendo, neminem corripiendo, nihil de aliorum actus dispositionibusve in corde tuo te intromittendo, cum nullo denique singularem familiaritatem contrahendo: sed omnes vna communi charitate diligas, omnibus obediās & seruias, & offendere studeas neminem. Quando ad aliquid dicendum, monendum, procurandum, tamen si bonum valdè videatur, intus instigaris, tamen si adhuc dubium incertumque, an placeat Deo fuerit (nisi super hoc esset tibi commissio facta) nihil agas, sed Domino hoc committens, dicas: *Pie Iesu, ordina & dispone tu hoc illud ve secundum quod perfectissima tue placuerit voluntati.* Quæ admodum non debes obseruare alios, nec eorundem statum dispositionemve scrutari: sic etiam non admittas cogitationes vel suspensiones, quod alij te obseruent, aut quod hoc alio ve modo de te sentiant: sed semper cum simplicitate omnia dissimules, quæ te turbare possent, fugiendo, tacendo, & nesciendo. Ita vt vt sit homo tuus interior in continuo exercitio propriæ cognitionis, & humiliationis ac charitatis: Exterior verò (quoties occurrit occasio) se debet humiliare, proximisque charitatem impendere, seruiendo, obediendo, obsequendo, auscultando, non contendendo vel disputando cum eis, & huiusmodi. Semper fuge singularitatem in publico, propriamque voluntatem, & habebis pacem

Molestia
præterita
cur obliuio
nisi sit tra-
denda.

Pacem verā
quomodo
quis obti-
neat.

Alii non ob-
seruandi.

Exercitium
interioris &
exterioris
hominis
quale adsu-
mendum.

cem. Nihil est stultius, & quod magis hominem inquietat, quam alios observa-
re, percunctari ve quis hic ambulat, quid fecerit, quid portet, quo eat, & huius-
modi quod multas generant suspitiones, & vulnerant charitatē. Ideo tu non mi-
norem facito diligentiam, ut hæc nescias, imò si etiam videris non attendas, sed
pro nihilo transire permittas, quam alius faceret, ut hæc & similia exploret.
Propter alienos defectus nunquam perturbabis, potissimè officialium quo-
rum opera sæpissimè iniquè iudicantur, nec murmures. Committe omnia Deo.
Spera intentionem proximi tui fuisse sinceram. Crede illum deceptum, modo
refigurasse. Quid enim pro alienis indignaris, quorum tibi haudquaquam cura
est commissa, defectibus? Si igitur cordis optas pacem, si tranquillitatem, neces-
se est hac in re stultum te fieri ac mortuum, ut multa neque intelligas neque
sentias.

VI
6
Observare
alios quam
sit stultum.

*Quies libertasque mentis per quamam media redin-
tegetur, servetur.*

CAPVT XLVIII.

Serua munditiam cordis, ut nihil cogites vel concupiscas, nisi quod te ducat
in Deum. Serua pacem cordis, ut nihil quod videris aut audieris, nihil-
que factum ab alijs quod non ædificat, cogitando retractes. Serua quietem,
ut ab omni inutili occupatione te abstrahas, de nulla re quæ tibi non est com-
missa, & quam potes cum bona conscientia dimittere, te intromittas, sed Deo
inque ad quos spectat huiusmodi curare, committe. Omnem verò tuam soli-
tudinem & coram in Deum projice, ipsum rogans, ut non secundum tuum de-
siderium, sed secundum suum beneplacitum tecum disponat, & voluntati suæ,
tuam in omnibus misericordissime vniat &c. Serua libertatem cordis, & affe-
ctum tuum ab omni creatura abstrahas, nulli rei nisi soli Deo per affectum in-
hæreas, ad ipsum libere, & iugiter aspices, & spiritum tuum per amorem illi v-
nias. Quantum fieri potest delectationes & affectiones ad creaturas mortifices,
naturales inclinationes vincas & exuas, quò purè Deum quæras in omnibus.
Vigila tota mentis intentione, caueasque à superbia, ne vel tibi complaceas, aut
alios iudices, aut contempnas, neve alicui displicentia erga proximum consen-
tias. Fuge, omnem occasionem peccati, declinando & remouendo. Tace, silen-
tium ori & cordi imponendo, ut nihil nisi interrogatus, aut ex necessitate lo-
quaris, & nihil visum vel auditum cogitando in mentem (si mane id fuerit) re-
ducas. Quiesce, soli Deo per affectum inherendo. Discenunc mori, vide cōditio-
nes mortui. Hic enim non videt, non loquitur, non sentit, non audit, non infla-
tur, non irascitur &c. Sic & tu non loquaris, non audias, non cogites, non concu-
piscas quæ sunt mundi, & mundo mortuus es. Hoc in te vivit, quod cor-
tuum sollicitat, quod affectum trahit, quod concupiscis, quod diligis.

Munditia &
pax cordis
seruanda
quæ sit.

Quies cordis
custodienda
quomodo

Libertas cor-
dis quomodo
seruanda

Cōditio nes
mortui imi-
tandæ quæ

Moriatur mundus, ut vivat in te
Christus.

YY

Gra.

Gratiæ Deo semper agenda, tam in aduersis, quàm prosperis, quomodo sint.

CA P V T. XLIX.

Gratiæ vti
Deo semper
agenda sint

INter quæcunque tibi occurrentia, siue læta sint, siue aduersa, semper affuecas, & que Deo gratias agere. Vtraque enim de corde eius paterno, & mantissimo ac fidelissimo, procedunt. Quotiescunque igitur tibi quippiam mittitur, aut datur boni, quotiescunque beneficium aut ab homine, aut per hominem recipis, mox ante omnia Deo gratias agas, quia ille est, qui vt hoc reciperes, ordinauit. Si etiam triste, aut molestum quid venturum instat, nihilo secius gratias age Deo, quia salutem tuam querit, ideo expecta & de manu eius illud suscipe libenter. Age gratias Deo non minus pro ijs donis, quæ alteri contulit, quam pro ijs quæ tibi impartitus est. Et quæ tibi contulit dona Deus, non propterea tantum vt tibi, sed vt etiam alijs profis, ea intellige tibi collata. Quicquid enim tibi contulit, alijs simul collatum scito, quia quæ contulit tibi, in tuum & aliorum vsum contulit. Libenter igitur communa quicquid ad proximi vtilitatem potes. Simili modo studet quoque aliorum bonis participare, gratulando, fauendo, pro illis Deo gratias agendo, instructionem, subsidium, & prouocationem ad meliora, à proximo recipiendo. Pro quacunque re, quam à Deo acceperis (licet per homines) gratias age Deo, quamuis hæc minima videatur: reuera tamen haudquaquam est parua, vtpote à tanto Domino (qui tui recordatus, hanc tibi misit) donata.

Dona nostra proximi libenter communi-canda.

Nihil paruum existimandum quod à Deo nobis donatur.

Quandocunque igitur rem aliquam acceperis, dic in corde tuo: Ecce hoc misit mihi Dominus meus, imperator cæli, rex angelorum, Iesus meus dulcissimus. Vide tu nunc ingrata bestia, quantum te diligit Deus, quamuis vilem miseramque creaturam, & ingratisimum peccatorem. Heu me miserum, quomodo tua Deus gratuita pietate mihi benefacit, qui offensus à meretricis, qui damnare me potius debuit quam consolari. O quam multum ingratus es beneficij Dei. Ecce ventus & pluuia, & tempestas foris, ecce gelu, nix & frigus, quomodo pauperes neque habentes hospitium, neque victum, neque vestitum in his omnibus affliguntur, & tibi donauit Deus sedere & quiescere in cella tua, vbi nihil illorum te tangere inquietare possit, esque sine cura, solitudine & timore, manens in tuo loco, & de tua præbenda semper certus, vt nihil tibi deficiat. Oh redi sæpe ad cor, & vide quantum sit discrimen inter te & omnes alios homines, quantumque tu præ omnibus alijs Deum offenderis, & solus à Deo nihil vti quam boni merueris, & tamen omnipotens Deus ex gratuita sua bonitate, postquam te ex peccatis & inferno liberauit, & infinites retraxit, non tibi grauem imposuit pœnitentiam, sed in hoc loco & statu animæ tuæ custodiam, & corpori tuo omnem sufficientiam, plus quam habere potuisses iuxta seculum viuens, benignissime prouidit, omnemque indigentiam & curam à te abstulit. Oh ingratus, time, quia recepisti beneficia & dona plura, melioraque ad salutandam animam tuam, quam aliquis hominum in seculo viuens (generatim loquendo) accepit: & positus es hoc in statu, atque in hoc viuendi genere, quod

Ingratitudo quam sit religiosi de-actanda.

præ omnibus statibus mundi te magis reddit expeditum ad seruiendum Deo. Tu habes in ordine Carthusiano vitam, tum eremiticam, tum Carthusien-
 coro videlicet, & vtraque ita à Spiritu sancto temperatam, vt quæ in vtraque sis ordo tam
 esse possunt vita periculo, sint tibi adempta, quæ profectui & perfectioni ser- anachoreti-
 uant vtrique coaceruata. Solitudo namque ea quæ Carthusiana est, omni ca- cam quam
 ret indiscretione omnique periculo, propterea, quod professoribus huius iuxta canonicam
 obedientiam & Prælatorum regimen, non prorsus suo arbitratu viuere liceat. exerceat vicã.
 Deinde, quod ita non sunt soli, quin auxilio, ministerio, obsequio ve, vbi necesse Solitudo.
 fuerit gaudeant oportuno. Est tamen solitudo eorum reuera anachoretica, Carthusiana
 tantique propter silentium perfecta, vt si volueris, in ea non aliter atque in se- quam sit dis-
 cretissimis habitibus penetrabilibus absconditus. Quid enim officit, an multi pecculo.
 civis que in solitudine tecum habitent? Quid inquam refert, an prorsus sis so-
 litarius tu vnus, an tecum multi? Quid denique solitudini detrahatur additur-
 ve, siue in nemore, siue in claustro solus habites, modo solus & in silentio perse-
 ueres? Itaque solitudo hæc, ad quam vocatus es, Carthusiana, non inferior, Obsecratio.
 tuorumque est, quam priscorum illorum anachoritarum, (si tamen) quod dixi (tu
 ipsi, sicut illi, ad hoc vt sis solus laboraueris). Illos enim oportebat sibi coque-
 re, omere, vendere, & reliqua huiusmodi alia curare, à quibus omnibus sola
 gratia Dei es gratia præseruatus. Si igitur ingratus, superbus, negligensque
 fueris inuentus, grauius sane profundiusque ijs qui hanc gratiam non recepe-
 runt, in infernum demergeris. Ecce testimonium hic habes contra teipsum, &
 ignorantiam iuxta quam iudicaberis, si superbe aut male vixeris. O misericor-
 diissime Iesu, quoniam tua misericordissima bonitate sola, me de inferni faucibus extraxi-
 sti, yipote peccatis iam, absorptum, obsecro te per omnia vulnera tua, perque cunctas
 miserationes tuas, aufer à me omnem superbiam, malitiam & negligentiam, vt post-
 hac ne in modico quidem te offendam, præsertim sciens aut sponte: sed omne tempus
 vna meæ, omnesque vires anime ac corporis mei, fac non solum bene, sed iuxta bene-
 placitissimam tuam voluntatem, in tui laudem honoremque expendam. Da mihi quo-
 que vi dilectissimam matrem tuam, Virginem sanctissimam Mariam, dominam ac ma-
 trem meam misericordissimam seruentissimo, castissimoque amore, pure ac simplici
 corde diligam, eidem quoque reuerentier, deuote,
 humillime, fidelissimeque
 seruiam.

(*)

II 2

Bea-

*Beatissima Virgo Maria quomodo veneranda sit inuocandaque
in cunctis necessitatibus & periculis: quibus item ex-
ercitijs, studijs, quibusue temporibus sit
potissimum honoranda ac
amanda.*

CAPVT L.

¶ Maria
quid à serui-
lis suis re-
quirit.

De mulieri-
bus nunquā
cogitandum

Imploratio
auxilij Iesu
& Mariæ.

Quinque ad
honorem B.
Mariæ obser-
uanda quæ.

SI vis seruuus esse beatæ Mariæ, audi versum hunc, & quid à te velit beata Maria, ex hoc intellige: *Compunctus, taceas, humilis, mitis, serenus.* Esto semper *compunctus*, hoc est, in exercitio aliquo sancto verferis ad Deum, nihil tibi leue, terrenumque libeat. *Taceas*, De silentio satis supra intellexisti, prorsus de humilitate. Esto *mitis*, vt iræ motus cohibeas, & nemini quid impropres, neque ignominia, verecundiæve quenquam afficias, sed a quo tranquilloque animo accipias omnia. Esto *serenus* in exteriori homine, ita tamen vt leuitatem declines, maturitatem serues, & compunctioni studeas. Postremo mei amore (inquit gloriosissima Dei mater Maria) nullam de seculo, vel de statibus aliorum cogitationem, præsertim nullius mulieris memoriam admittas, (nisi illarum quæ in cælo sunt virginum sanctarum & sponсарum filij mei,) sed cor tuum mihi purum tineas, vt ego illud sola inhabitem cum filio & possideam. Et omnia debita tua diligenter & attente persoluas. *O Domine mea sanctissima virgo Maria, ego hæc omnia libenter facere decreui & intendo: sed scio quia sine filij tui gratia, & tuo adiutorio nihil proualebo.* Adiuua igitur infirmitatem meam, reprime uanitatem meam, & dele superbiam meam: & fac vt quicquid virgineo tuo cordi pudicissimo & castissimo, quicquid prae dilectissimo filio tuo placuerit, deuotissime faciam, voluntatem & beneplacitum vestrum in nullo præteream: sed iuxta delectabilissimum cor illius vestrumque impendā. Ab date mihi propter vosmetipsos verā & profundissimā humilitatē, seruentissimā charitatē, promptissimā, & perfectissimā obedientiā, simplicitatem, castitatem, patientiam ac perseuerantiam. Ad honorem beatissimæ semper Virginis, quinque tibi sunt stabiliter obseruanda. *Primum* est, nullam cogitationem de seculo, de secularibus personis, statibusve alienis, neque bonam neque malam, scienter in cor tuum intromittere, sed quasi non sit seculum cuncta præterire & nescire, & deo vt cogitatio tua extra cellam, imo extra teipsum non eat, sed inter Deū, & te solū versetur. *Secundum* est, nunquā de aliorū defectibus vel negligētis cogitare, quod scilicet hoc vel illud faciāt, & huiusmodi, sed mox huiusmodi cogitationes reijcere, & te ad aliud conuertere, antequā cogitatio te ad iudicandum abducatur. *Tertium*, de nullis rebus aut factis, quæ tibi commissæ non sunt, vel quæ ad te non spectant, cogitare, loqui cum alijs, aut tractare, sed ribijosi intendere. *Quartum*, nunquam, loqui nisi necessaria, vel interrogatus. *Quintum*, horas de tempore & de beatâ Maria deuotius, quam hucusque fecisti, persolueres, vt quid legis attendas, & occupationem cordis tui in hoc solo exerças, sæpiusque quomodo ab-

huc deuotius possis legere inuestiges, proponas, & studeas. Ad honorem sanctissime Dei genericis virginis Mariæ nullus sit dies, quo non singulare quid obsequi illi insendas. Sabbato autem maxime, in quo aliquid semper fit, quo eius amore abstineas, vel à vino, vel à cœna, vel ab albo aut recenti pane, aut re alia huiusmodi, quæ tibi quidem etsi delectabilis foret, ea tamen absque periculo cœtere potes. Itaque illa tibi subtraha, quamdiu sanus fueris, ob illius amorem. Pro amore & veneratione huius Virginis interdum saltem, si non valueris quotidie, elemosynam præbe. Si non est tibi res temporalis, quia aut ipse pauper, aut religiosus es, non habens proprium, da elemosynam spiritualem: ora pro contristatis, ora pro defunctis tribus vicibus. *Aue Maria*, &c. aut succurre proximo in auxilio, obsequio, consolatione, aliove officio charitatis. Ut verò ad hoc tempus habeas constitutum, post cœnam, aut collationem lege eam, quæ cani solet, antiphoniam: *Media vita, in morte sumus, quem quærimus adiutorem, nisi te Domine, qui pro peccatis nostris iuste irasceris. Sancte Deus, sancte fortis, sancte immortalis & misericors, amare morti ne tradas nos, cum oratione: Pietate tua quæsumus omnipotens Deus. Et. Fidelium.* Aut aliud, quod volueris. Sabbatis præcipue post vespèras vacandam est deuotioni erga beatissimam virginem Mariam, vel rosaria, vel psalterium (vt vocant deuoti) legendo, aut meditando. Habes autem meditationes & exercitia multa ad hoc conuenientia, in Pharetra diuini amoris & alijs. Nihil animo tuo inhæreat firmius, quam vt beatissimæ virgini Mariæ quotidie cultum aliquem aut venerationem exhibeas. Post Deum non sit ad quem tanto ferueas amore, atque ad hanc Virginem eximiam, pulcherrimam piissimam, misericordissimam ac gloriosissimam. Eius sanctitati, eius excellentiæ, eius denique gloriæ totus largabundus gratulare. Hanc in matrem tibi elige, atque vt te filium accipiat, agnoscat, teque dignum efficiat, votis omnibus pete. Nulla sit dies, qua singulare quid illi in obsequium ac venerationem ipsius non offeras. Duodecim recole gaudia beatae Mariæ, siue duodecim eius consolationes, siue priuilegia, quæ habuit in præsentis vitæ: Rogans vt in solo Deo obtineat tibi verum gaudium, mortificata omni affectione vitiosa, & vt post hanc vitam mortalem immediate ingressum tibi ad beatam vitam impetret, absque medio, omnique impedimento. Sunt autem eius gaudia hæc: *Primum*, quod ab æterno inter omnes creaturas vna electa est, quæ Dei creatoris sui fieret mater & cooperatrix redemptionis nostræ. *Secundum*, quod ab omni peccato, ab omni vitio, ab omni denique macula præseruata est, tota semper pulchra, vtpote quæ nunquam Deo displicuit, nunquam in se habens quod Deo displiceret. *Terrium*, quod virtutum, gratiarum, honorumque omnium plenitudine, quantum pura capere potuit creatura, excellentissime post Christum decorata fuit. *Quartum*, quod virgo Deum de Spiritu Sancto concepit. *Quintum*, quod eundem nouem mensibus in vtero, non grauatam, sed miris consolationibus diuinis plena portauit. *Sextum*, quod eundem sine dolore intacta & integra virgo peperit. *Septimum*, quod lacte suo virgineo eundem aluit. *Octauum*, quod triginta tribus annis eundem cohabitantem secum habuit, vbi creberrimis consolationibus ex eius aspectu, præsentia, & colloquijs recreata est. *Nonum*, quod eundem obedientem & sibi subditum vidit. *Decimum*, quod eius prædicationes audiens, dum illum sequeretur, non absque miro cordis gaudio videbat quæ gloriose fiebant ab eo. *Vndecimum*, quod sub cruce sola in fide perfecta,

YY 3

& in re-

VI
6

B Maria quod
tidie aliquo
obsequio ho
noranda.

Elemosy
na duplex
ad honore
B Mariæ da
da quæ.

Sabbatis de
uotioni ad
B Mariam
vacandum
cuiusm odi
fit.

Maria virgo
quanto amo
re prosequenda.

Gaudia B.
Mariæ duo
decim quo
modo reco
lenda.

et in redemptione nostra eidem cooperans, pro nobis patienti afficit. *Undecim* *num.* Quod modo super omnes angelorum choros exaltata, coronata est imperatrix cœli, sedens à dextris, hoc est, in potioribus bonis cœlestibus, filij sui. Hæc gaudia quotidie recolat, & pro singulis Christo, quod patri hæc eadem suę contulerit, gratias agat. Vbi si tantum habueris temporis, singulis gaudijs angelicam adijcias salutationem. Sunt item alix quinque petitiones à beata Virgine petende. *Prima*, Pro vera poenitentia, vt lugeas perfectè contritus, & vitæ possis omnia peccata. *Aue Maria. Secunda*, Vt amor mundanus, atque omnialius à Deo extraneus in te moriatur, charitate vera sempiterna ac inextinguibili replearis. Ipsaque Maria magnis suis meritis magnum tibi hoc donum impetret. *Aue Maria. Tertia*, Vt perfectissimam tu ipsius abnegatione voluntatem Dei ames atque perficias. *Aue Maria. Quarta*, Vt in præsentia vita à peccatis totus merearis expiari. *Aue Maria. Quinta*, Vt tandem passio Christi, & sui, hoc est, beate Mariæ virginis castissimus, feruentissimus atque fidelissimus amor patri tuo indelebiter imprimatur. *Aue Maria.*

Petitiones
quinque à B.
Virgine pe-
tendæ, quæ

*Passionem Iesu vti quotidie meditari, exercereque in ea quisque
debeat sese: vulnera quinque Christi quibus modis
veneranda sint: vtque Sancto-
rum vita ob oculos con-
stituenda.*

CAPVT LI.

Passio Chri-
sti quomodo
facile potest
exercenda
sit quotidie.

EXercitium nullo die tibi non sit de passione Domini, quo Christo pro eius charitate gratias agas, quo eius passionem & vulnera pro tuis, atque vniuersi mundi peccatis, offeras: ipsum pro virtutibus, atque vt ad sui terrarum imitationem roges. Debes autem eius passionem non solum orando, gratias agendo, aut meditando venerari, sed etiam operando atque bene viuendo, vt in illius honorem quidem hæc facias, nunc verò illa intermittas, aut abstineas. Si in capite, si in pectore doleas, hunc tuum dolorem Christi dolori, quem in eodem corporis pretulit membro, vnias, atque ex eiusdem Christi dolore virtutem tibi patiendi donari roges: & sic tandem in vnione amoris Christi, quo pro te multa præterea sustinuit grauiora, eidem dolores tuos in gloriam & beneplacitum ipsius offeras. Si inter eos habitas, vbi virum perfectum, quem imiteris, non inuenieris, (quod tamen non facile credideris ita esse, sed à te præparâ proximos tuos crede iudicari) tu ipse statuas tibi effigiem perfecti viri aut perfecti monachi in cor tuum, aut etiam ob oculos hanc scribe, & iuxta eius vitam tu illum imitando, viue. Imaginare igitur aliquem fratrem aut sanctum virum qui ita disciplinam seruet in moribus, vt nusquam excedat: ita in membris sit compositus, vt ad nihil in necessarium se moueat: ita in sensibus custoditus, vt ad nulla inutilia se effundat: ita in lingua circumcisus, vt nisi interrogatus, & ad necessaria vix respondeat: ita verecundus, vt inter omnes fratres nunquam rideat: in dno vix residere audeat: ita humilis & simplex, vt omnes recte agere, & se solum in multis errare, esseque defectuosum credat: ita feruens, vt quasi vno die omnia

Perfectus a
lingua imi-
tandus.

Perfecti ho-
mims defectus
pno.

nia complere & perficere studeat: ita obediens, vt nunquam verbum expectet, sed vbi praesidentis cognouerit voluntate, simpliciter obediat: ita mansuetus, vt exasperari non valeat: ita patiens, vt quaecunque libenter sustineat aduersa: ita mitis, vt pro quibuscunque sibi euenientibus Deo gratias agat: ita sit timoratus, vt ne minimum quidem quod sciret Deo displicere, aut fratres offendere, facere cupiat: ita benignus, vt omnibus se amabilem faciat: ita compatiens, vt omnibus seruire gaudeat. Nihil cum amore possidens, nihil cum timore vel dolore, amittens. Qui quod habet desiderate resignet, aut alijs comunicet: & quod non habet non desideret. Qui semper sit sobrius, vt praeter necessitate cibi, potus, aut somni nihil sumat. Ita castus, vt vix irritatione carnis non absque nausea sentiat modicam: ita internus, vt ab omnibus creaturis affectum abstractum, quasi semper & continue teneat: ita purus & ad Deum amorosus, vt inter se & Deum nullam cogitationem, nihilque medium admittat aut sustineat. In labore & vigilia strenuus, in agendis prudens & circumspectus, sibi ipsi displicens, licet ab alijs honoratus, feruentissime cum Christo esse & dissolui desiderans, nec minus tamen ad miseriae huius vitae sustinendas, quamdiu Deo placet, resignatus. In factis & in disciplina Ordinis, & in horis persolueudis adeo attentus, vt praeter id quod agit, nil aliud interim sciat. Adeo deuotus, vt illum nihil in hoc mundo nisi Deum, & suam pijsimam matrem amare d'lectet, nihilque desideret feruentius quam Christum in carne imitari, & pro eius amore confundi, despici, vexari, affligi, cruciari & mori. Qui nihilominus inter omnia haec, eorum quae retro sunt, praesentiaque oblitus, ad anteriora se extendat, nihil se esse aut profecisse adhuc credens, sed iustitiam & charitatem impatientissimo amore esuriens, feruentissime charitatis perfectionem quarens, incessanter, pro illa obtinenda orans, infatigabiliterque pro illa laborans. Huiusmodi tibi fratrem pone in exemplum, & pro studio imitandi, vt ere eo tanquam regula: quem si non inuenieris, saltem animo tuo huiusmodi exemplar, quod imiteris praescribe. Ad honorem quinque vulnerum Christi, haec quinque adeo obseruabis, vt eisdem contraria scienter non admittas. *Primo*, abstinere ab omni cachinno, inordinato risu, & alijs leuitatibus. *Secundo*, nulli dicere tabulosa, iocosa, vel nunciare noua inutilia, & huiusmodi: quia & te, & ipsum in talibus narrandis decipis. *Tertio*, nulli dure loqui vel indignanter: sed cum omni violentia te cogere ad mititatem cordis, lenitatem oris, & benignitatem conuersationis in omnibus moribus. *Quarto*, omnia facienda tam in solitudine, quam erga fratres, ordinare diligenter per intentionem, ac si faceres Christo Iesu, semper eidem dicendo: O bone Iesu, iam tibi lauabo, iam tibi scopabo, feram aquam, cum punctis etiam passionis eius, scilicet in illius virtutis, aut patris onis tuae honorem, propter illud verbum: *quod vni ex minimis meis feceritis*, &c. *Quinto*, generaliter obseruare, vt discutias te in omnibus faciendis proximo, verum tibi hoc ipsum quoque ita velis fieri, nec ne, si tibi iam, quomodo illi, euuissit. Hinc tibi respondeas: Volo igitur simili modo tacere proximo. Dic: O pijsime Iesu, propter vulnerum tuorum honorem, adiuua me hac humiliter, seruentem, fideliter, perseueranter, perfectiusque quam proposui implere. Noli nisi ea optare tantum, quae inueniuntur in CHRISTO. Si aliud quid te sollicitauerit, tentaueritve, aut allexerit, expende inuestigando an CHRISTVS id in se habuerit, & an pro se suaque matre id eligerit aut

Philip. 2.

Philip. 3.

Quinque ad honorem quinque vulnerum Christi obseruanda quae.

Matt. 25.

aut si charioribus id amicis suis in hoc mundo reliquerit: Si ita non inuenieris, alienum tibi sit & peregrinum. Aliquem sanctum virum tibi propone, quem imiteris, & secundum ipsum vitam tuam ordina. Ecce proposuisti tibi illum virum, Deo dilectum, qui in triplici meditatione, sicut legisti, seipsum exercuit. Fac tu similiter quia fructus multus est in meditationibus huiusmodi. Item sanctum Bernardum, quem totus mundus non potuit erigere, quantum ipse superum solebat deprimere. Magis autem sicut dudum proposuisti, beatissimam imitare Magdalenam, ut continue vacationi sancta studeas in exercitio contritionis, & diuini amoris. Super omnia autem vitam Domini nostri Iesu Christi,

Precatio perfecta imitatio Iesu & Mariæ.

Rom. 5.

& beatissimæ virginis Mariæ matris eius. Dic igitur. *O pijsima mater misericordissima, impetra mihi & dona, ut vitam filij tui, & tuam, vel alicuius perfecti sancti, ego miserissimus peccator pro modulo aliquo possim imitari: quia tanto plus deberem tui & filio tuo placere, quanto gratius & plus omnibus offendi. Ah superabundet ô pijsima mater, filij tui gratia in me, in quo superabundauit iniquitas.*

*Missæ sacrificio quàm sit deuotè reueter què seruiendum:
vti quotidie communicandum
aû minus spiritua-
liter.*

CAPVT LIJ.

Missæ ministrare quàm sit subtile officium.

Communio spiritualis nunquam omitterenda.

AD seruiendum Missis, toties in die paratissimum cum desiderio te offeras, quoties potueris: non tamen te ingeras, sed Deo hoc committe, qui si ei placuerit, ut ministres curabit. Neque enim longè distant celebrare & ministrare, seu seruire. Sacerdos enim ipse aliud non agit quàm ministrum Christi. (Nihil enim sua virtute aut nomine agit, sed personam Christi exprimens, cuncta agit.) Cui proxime accedit in hoc officio is qui eidem in Christi nomine seruire habet. Quapropter ad Missam ministrare, post sacrosanctum sacrificium seu celebrandi officium, proximum atque maximè Christo vicinum est ministerium. Quando non celebras, nihilo minus ad spiritualiter manducandum & offerendam Dominum, te per gratiam misericordissimi Iesu propterea, & in cella vnum officium Missæ nudum, deuotione qua potes exolve, aut aliud exercitium quoduis pium, ut sic Deus misericordissimus tibi alijsque fidelibus id largiatur, quod præbet digne celebranti. Dominus dixit ad quandam sanctam virginem, maximè sibi placere in homine mundiciam cordis, & opera vere charitatis. Quando non celebras, nihilominus peccata tua quotidie confitere (Domino adiuuante) propter fructum & gratiam sacramenti, id est, quæ datur in sacramento confessionis.

(:)

Exercitium ad cor Iesu quotidie seruandum quod.

CAPVT LIII.

Exercitium mentale prebreue ad cor Iesu serua quotidie, atque eiusdem figuram circa ostium cellae, ut primum sit, quod ingredienti exeunti, ve occurrat, teneas. Nunquam illud absque reuerenti & deuoto osculo praeceas. Osculans illud, benedicas, dicendo: *Benedicta sis pissime Iesu sanctissima uoluntas, cordis tui, fac ut mei cordis nunquam ab ea discordec uoluntas.* Item: *O Iesu benignissime, aufer à me cor pessimum meum, & da mihi pro illo aut cor tuum, aut cor nouum secundum cor tuum, cor amantissimum, fidelissimum, purissimum, compatientissimum, misericordissimumque, quod tu simplices, in te absorbeas ac vnias.* Item: *Salue cor amantissimum, misericordissimum & fidelissimum, Domini mei Iesu Christi, trahere cor meum intrate, & gratia tua, inde emanet in me, ut perpetuo inseparabiliterque tibi agglutines ac vnias in.* Vide Pharetram diuini amoris, & libros Infuuationum diuini amoris, hoc est, S. Getrudis è Saxonia, & plura inuenies exercitia.

Cauenda ut sit praesumptio omnis, & quod in Dei sola sit misericordia sperandum.

CAPVT LIV.

Periculosa est tentatio religiosorum, si quando se gratiam aliquam accepisse putant à Deo quam non habent, vel maiorem existimant hanc esse, quam est. Inde enim incipiunt alios despiciere, & de se nimium sentire. Propterea homo quando se à Domino aliquid accepisse cognouerit, debet quidem gratias esse: sed non praesumat quod tam magnum sit, sicut ipse putat, quin potius seipsum ignoret: imo semper se de superbia & ingratitude, & negligentia suspectum habeat & iudicet, timeatque quod minus humilis sit quam debet, & indeo minus gratus & acceptus Deo, quam si haec non haberet: cum tamen debet tunc è contrario esse magis gratus. Putet se quidem à Deo multa recepisse, uerum eadem Dei dona, sua quoque accedia malitiaque in se destructa gemat. *De donis Dei superbi-ge, quam sit stultum & vanum.* Vide inter te & ea quae Dei sunt, & vide quae tua sunt, & quid ex te sis, num occasionem inuenire queas aliquam superbiendi, aliosve despiciendi: praesertim nullam. Illa enim in quibus uelis gloriari, uel praesumere, tua non sunt, sed solum accommodata, & reuerenda à te etiam cum uisuris, quando is qui tibi accommodauit ea, uoluerit. Si pauper & mendicus, pretiosa uerimenta à diuite accepit, non est propter illa ditior, gloriosior, uel melior, quia ipse non sunt: sed est ille idem mendicus, etiam si purpura & serico alieno uestiretur. Vanissimus igitur esset, si propterea ceteris pauperibus insultaret, si se praeferreret, quia cras cum

cū voluerit is, qui vestes illi accommodauit, repetet easdē, & ille miser nudus vt ante remanebit & miserabilis: Sic etiā tu, si omnium sanctorū dona & virtutes suscepisses, omnia Deo hæc tibi solū sunt accommodabit & ta nec ex istis es melior, sed idē ipse es, qui es. Si ergo nūctū nōnulla bona faceres quæ cæteri nō facerent, aut ea melius quā cæteri faceres, nunquid propterea esses melior, vel honoratior? Minimè. Ideo facis, quia hoc Dominus tibi dedit vt faceres. Si dedit, ergo nō est ex te, Dei sunt dona, nō tua. Aliū autē puta quod propterea non faciat, quia illi Dominus hæc nō dedit. Auferantur gratiæ & dona à te, & dētur alij, & quid tunc facias tu, quid ille, perspice. Noli in aliqua virtute, nec in aliquo exercitio, nec in dono Dei, nec in bona consuetudine sed in sola Dei misericordia & gratia confidere. Cū senseris in te cogitationem huiusmodi: Iam volo me bene contempere, aut iam volo malæ cogitationi resistere, quia hoc vel illud facio, & similia cogitationem hanc confestim abijce, atque de superbia ac præsumptione te argua. Cogita cum timore ad singula quæ facis, aut de quibus præsumis, quam sint multi, qui talia melioratq; facientes vel habentes ceciderunt. Nunquam ad id te fortis, nunquā ad eodē recollectus, vt non leuissimæ tentationis te aura concutiat, & sæpe euertat. Potest te tentatio quæcūq; de summo ad infima præcipitare, nisi Dei sola gratuitaq; misericordia hoc prohiberet, te præseruando, confortando, & tentationes amouendo. Exempla huius non solum legisti, sed oculis etiam vidisti creberrima. Time igitur tibi, & aliena te faciant pericula cautum. Nihil enim tu facis boni, quod illi non fecerunt, (ij scilicet quos vidisti, qui videbantur magna agere, & putabantur illuminati, nihilominus tamen desperabiliter corruerunt.) Nihil tu habes quod illi non habuerunt. Nihil es illis maior aut fortior. Quamobrem, si tu non grauius, aut saltem æque vt illi cecideris, nequaquam per te id fit, sed Dei sola benignitate & misericordia te præseruante. Noli igitur melius quam de alijs de te sentire, aut quod sis diligentior, deuotior vel feruentior, &c. quocūque alio, quia quomodo sit quomodo ve stabis in iudicio & præsentia Dei, hodie ignoras. Cogita quoq; quod vno puncto, vel vna breuissima hora, potes omnem gratiam & dispositionem, & omne propositum tuum, & voluntatem proficiendi amittere, & per tentationes in infinita pericula, atque in amentiam vel obstinationem incidere. Ideo semper time, ne sis (sicuti hucusque fuisti) nimis ingratus Deo, superbus, & erga fratrum infirmitates amaricatus. Nescis enim quæ sint iudicia Dei. Si non humilis fueris, aut si alios despexeris, hæc omnia quæ sancte proposuisti non inuabunt te, nisi ad maiorem tuam damnationem, propterea quod scis, & eadem facienda non facis.

Statuta quindecim à Deo, deuoto necessario obseruanda quæ sint.

CAPVT LV.

HÆc sequētia nisi obserues, neq; nomē neq; habitus tibi prodest religionis. Examina igitur quotidie te, quantū in illis profeceris, & quotidie spiritum tuum exhortare, te reprehende, vrge, coege, propositumq; tuum in dies renouandum obserua. Primum est, vt peccata tua semper ante oculos habeas, & vehementi contritionis dolores faciem Dei erubescat, nihil sentiens de te aliter, quam omnium te esse vilissimum, negligentissim-

Peccata commissa semper ante oculos habenda.

tissimum, omnium etiã consortio & aspectu indignũ. Quare de te ipso desperans in sola misericordia Dei firmiter cõfidat. *Secundũ*, vt de omnibus alijs bene sentias, ita vt non solum nõ iudices vel obloquaris illis, verum etiã ad eos sis simplex vt neq; cogites, neque intelligas alicuius defectum, tantum occupatus circa proprios defectus. *Tertium*, nulli vnquam irascens vultum, nulli indignantis animum, nulli denique tristitiz aut malevolentiz affectum exhibeas, sed cor quietum, pacificum, humile, vultumq; serenum, silentio, maturitate, atque honesta verecundia ornatum. *Quartum*, omnibus te ad seruiendum humilem & hilarem, promptumq; exhibeas. *Quintum*, vt à loquutione otiosa, à iocis, à leuitatibus (salua tamen charitate fraterna) perfectam tibi indicas abstinentiam. *Sextum*, vt obloquutiones, vituperia, obiurgationes, & alias id genus molestias, non tam patienter, quam gaudenter sustineas: sciens à Deo in virtutis exercitiũ hæc tibi missa. Itaque suscipito ea cum desiderio, resignata ad hæc voluntate nihil animo contradicens. *Septimum*, vt omnem curiositatem, puta sciendi, experiendi, sentiendi, & ea quæ necessaria non sunt habendi in te mortifices, hoc vnũ fatigēs, quo modo proficias. *Octauũ*, vt cogitationes quasq; extra Deũ ducenes, in ortu ipsarũ repellas. Nullũ itaq; patiaris mediũ inter te & Deũ, semper aut pro beneficijs gratias agens Deo, aut pro delictis, gemens & veniã petens. *Nonum*, vt pro nulla re sollicitus, præsertim dubia, vbi ignoras vtrũ Deo placeat, nec ne. *Decimũ*, vt in omnibus euentibus nõ mireris, aut dicas, quare hoc euenerit: sed omnia de diuinæ prouidentiz manu suscipias cũ gratiarũ actione, indubitanter sperans, quoniam ipsi est cura de te & omnibus, nec aliquid euenire permittet, nisi propter bonum nostrum, licet nos non intelligamus. *Vndecimũ*, vt præter cibum communem qui omnibus fratribus ministratur, nihil vnquam desideres, quamdiu sanus es, nihil requiras: & si illum non potes comedere, gratias age Deo, quia dedit tibi licitam occasionem abstinenti. Nihil igitur aliud proques, nisi ex iussu præsentis: neque quamdiu sanus es admittas aliud. Medicinalia, præsertim dubia (nisi aliter fuerit iussum à persidente) ex toto sint tibi interdita: sed quoscunq; defectus & molestias corporis elige portare propter Deum, & salutem animæ tuæ, & propter obseruantiam Ordinis, & cauendum scandalum. Gratias age Deo quia ipse tibi imposuit disciplinam, quam tu (licet desideres) imponere non auderis, quia tui iuris non es. *Duodecimũ*, vt de nulla re ad te non pertinente ex necessitate, te intromittas, neque loquaris, neque interrogas, maxime de factis officialium, & defectibus fratrum. De absente nihil omnino loquaris. *Tertiumdecimũ*, obedientiam, reuerentiam & dilectionem ex sincero corde semper impendas superioribus tuis, bene sentiens de eis, nec alio modo patiens coram te dici aliquid sinistri aut mali de illis. Similiter nec de alio trare & proximo. *Quartumdecimũ*, vt vbique requiras & mentis & corporis solitudinem, nunquam otiosus: studeq; vt mundana cuncta tibi videntur. *Quintumdecimũ*, statuta & quæ spectant ad statum tuum diligentissime obserua, loco, tempore, modo, cæterisq; circumstantijs, sicut oportet. Consuetudines etiam alias peculiare bonas nisi magna necessitate haud postponas. Eas nanque intermittere, aut leuiter sæpius mutare, vbi non vrgeat necessitas, inconstans & rapacitatisq; est signum, & ruinæ proximum. Oportet igitur necessaria vt arma tua non abijcias, si non vis periclitari in tentationibus.

Simplicitas habenda quæ

Curiositas mortificanda quæ.

Omnia de manu Domini suscipienda 1 Pet. 5.

Cibi communis singularibus præferendi.

Prælati quæ impendenda.

Consuetudines bonæ nõ leuiter postponendæ.

ZZ :

Quæ

Quatuor alia pio homini necessaria,
quæ sunt.

CAPVT. LVI.

Resignatio
vera quæ.

Mat. 6.

Laudes & vi-
tuperia ho-
minum non
curandæ.

Vnum neco-
sarium senti-
perque cogi-
tandū quod.
Luc. 10.

Primum est (quod alioqui sæpius præmonui, nunquamque satis incolesti potest) vt omnia quæ tibi eueniunt, quomodocunque aut vndeunque fiant, de manu Domini accipias sine hæbitatione aliqua: quia Dominus sic ordinauit, sic iussit, eritque ad salutem animæ tuæ, quanquam id nescias. Secundum, sic eidem omnia resignes & commendes. tam præsentia quàm futura, vt quicquid fiat, aliud non velis, credens quod hoc velit Dominus, vt sine hæbitatione, sine cura dicas: *Fiat voluntas tua Domine: siue hoc siue aliud fiat, quid ad me ita volo sicut tu vis, & non aliud.* Tertium, cogita hoc verbum: Dominus pugnabit pro nobis, & vos tacebitis. Ideo quicquid alij de te sentiant, quicquid tibi faciant aut dicant, sit tibi indifferens, quo minus grauare feras omnia absq; fantasia aut recogitatione tacens in silentio cordis, siue videaris vtilis, bonus aut malus. Dic igitur tibi ipsi. Nihil hoc ad me, sum qui sum, is sum qui ante oculos Domini sum. Scio antè quod vilissimus & ingratus sum atq; cõtinuo facinorosus in Dei conspectu sum. Hoc neq; laudes neq; vituperia hominũ mutare possit. Cur igitur reputari õ stulte velis, cũ iniuria veritatis? Nihil igitur aliorũ estimatione cura. Laudantes te, non te faciũt meliorũ; vituperantes non te efficiunt (quam es) deteriorem. Tace igitur, & voluntate Deo vnitus in simplicitate cordis confite. Non etiã cogites quod de te hoc illudve ab alijs cogitetur, neque enim opiniones cogitationesque hominum scire aut prohibere potes, quod quidem huiusmodi tibi nihil conferunt, nihil tollunt. Arbitrari potest quod benè de te sentiant omnes, quamuis in hoc quod benè sentiunt nimis errent, de quo tu vehementer doleas. Aestimare alium quod malè sentiat de proximo, est malè sentire de proximo, aut iudicare illum, propterea caue, ne tam fratres aestimes huiusmodi. Quartum, ad omnia quæ extra Deum sunt, sic te habe sicut te habuisti nondũ natus, puer triennis, aut iam dudum mortuus. De omnibus nihil ad te. Vnũ est necessariũ, de quo semper cogitare oportet, & illi omnia committere, vt neque audire neque sentire aliquo sensũ, vel cogitare extra te ipsum aliquid velis. Ex omnibus autem quæ audis, aut quæ legis, erigere studeas mentem tuam in Deum, & ea trahas in affectum secundũ propõsitum tuum ad Deum. Nunquam res tam secularis, vel tam absurda dici vel sentiri possit, in qua non inuenias aliquid ex quo eleuare queas mentem ad Deum, applicando ad ipsum quæ audis; vt vel gratias agas, quia bonum prouidit; aut depreceris malum, quod sustines. Nullum eni in verbum tam est carnale, quod non habeat, vel applicari possit ad spirituale.

*Mors vti iugiter ob oculos constituenda: quae nos quotidie
præparare ad eam debeamus: qualem item fructum
eiusmodi præparatio in nobis
efficiat.*

CAPVT LVII.

Memento mori. Veniet enim dies & nescis quis futurus sit, aut quando, in quo non possis dicere, cras moriar, sed hodie migrandum est. In morte hæc omnia quæ nunc vides, quæ tractas, quæ diligis, & cum quibus conuerfari, oportet vt post te relinquant. Nam tu solus ibis ad locum tibi ignotum & nemo comitabitur te nisi opera tua, & pro illis recipies remunerationem: & tunc primo cognosces, si amore vel odio dignus sis. Ecce de omni tempore præterito & futuro, non habes aliquid nisi præsens aut instans nunc, & hoc etiam in puncto transit. Dic mihi nunc quid est, vel vbi est quod vixisti? Ecce præterierunt multi anni, & sunt tibi quasi non fuissent, quia de illis nihil habes. Quid modo iuuat te, quid tibi prodest, aut quid consolatur te de omnibus peccatis tuis? Quid durat, aut quid habes de aliqua transacta voluptate? Quid remanet tibi de aliqua mala delectatione? Ecce pro breuissima delectatione, quæ in vno momento deficit & finita est, incidisti in gehennâ ignis, quæ nunquã terminabitur. Quomodo nõ poenitebit te tanta malitiæ & stultitiæ, quæ te decipis? adeoq; desipis, vt nõ cogites quemadmodũ tibi iam est de tempore præterito, sic erit tibi in morte, de omni tempore etiam quod modo tibi restat futurũ: quia tũc omnia sine sumentia sine habent, & incipit tibi æternũ, quod nunquã finietur. Oh quomodo tunc oprabis, quod nullã delectationẽ vel consolationẽ vnquã in mundo habuisses, sed semper laborem, humiliationem & tribulationem. Cogita ergo nunc, sicut cogitaturus es in morte: & iudica de tempore futuro, si quod restat, sicut iam iudicas de tempore præterito, quod scilicet etiam sic futurum transibit sine vestigio, & de nulla delectatione peccati tibi quicquam remanebit, nisi merces durissima. Cogita igitur & consimiliter quid tibi iam noceret aut noceret si pro vitæ salute aliquid laborasti, si aliquid pro peccatis, aut propter Deum ex charitate sustinuisti, si contra vitia viriliter pugnasti, si delectationi nulli consentisti, si superflua abiecti, si propria voluntate contempsisti, &c. Ecce quid nocet tibi labor, afflictio, pressura & omnia quæ videntur graua & importabilia, si vlt que ad præsens ea tolerasti? Iã præterita transferunt, & nihil eorũ de præteritis iam te potest cõrristare, sed conscientia tuã magis lætificat. Pari modo etiã de futuris iudica, quæ licet modo sint futura vel præsentia, & ideo times, ideoq; tædet te laborare, vel sustinere, tamẽ paulò post erunt præterita, tũc gaudebis, quia transferunt, quia superasti, quia passus es & iterũ euasisti. Ecce quod te grauat hodie, cras erit præteritũ. Similiter & quod te delectat non stabit, & quæ cras euenient non erunt perendie. Cogita quod hodie sit remuneratio, finisque laborum & operum tuorum. Ilud verò hodie, cogita quotidie, & quid nunc opes te fecisse, tunc interroga. Quicquid igitur optas, nunc facito, quia sic tibi eueniet in morte, vt scili-

ut scilicet retribuat tibi tam pro bono quam pro malo. O frater, quid propo-
nis & quid cogitas? Nocte, imò hoc ipso die tibi moriendum est. Quid cogitas de
crastino, crastinum non visurus? Quid proponis in longum, hodie moriturus, ut
Oportet quod homo ita peccata & occasiones fugiat, quasi hodie moriturus, ut
se hodie in ultima contritione & pœnitentia (qua se velit inuenire) disponat. Et
iterum oportet quod tam instanter ac vigilanter pro virtutibus laboret, quasi iam
à nouo vel ab initio incipiat, in anteriora sese extensurus. In omnibus quoque
eam discretionem & modum teneat, quasi semper victurus, hoc est, ita se habeat,
ut si etiam per plurimos annos ipsum viuere contingeret, adhuc ad seruendum
Deo illi vires sufficerent.

*Excessus negligentieque, quibus remedijs curande, quanto-
que studio verbis nostris inuigilare
debeamus.*

CAPVT LVIII.

Iuat pro defectuum negligentiarumq; vbi deliqueris contra propo-
situm, remedio. (Nam si contra Dei præcepta delinqueris, grauior esset etiam
extorquenda pœnitentia) ut pœnitentiam, hoc est, aliquid afflictiuum in vi-
tionem delicti ex zelo Dei, quem offendisti, tibi imponas. Singulis igitur excessi-
bus, singula adhibeas remedia atq; punitiones. Verbi gratia: quia non licet tibi
post hac loqui de mundanis rebus aut iocis, nec vana, sed edificatoria iatum, et
que ideo quoties excolleris, ages pœnitentiam. Custodi oculos tuos circa intui-
tum cuiuscunque hominis in faciem, ibi tamen magis vbi natura proclinet
est ad recipiendum scandalum. Si excolleris, pro pœnitentia aliquid licet tibi
subtrahere. Familiaritatem nimiam circa quoscunque homines in iocis, in blan-
ditijs, &c. abscinde penitus, quia sensualitas & carnalitas clam se admiscunt. Id-
circo quando soltes, vbi deliquisti in aliquo horum, cadens in terram, pete ve-
niam. Pro superfluis verbis, pro leuitatibus, iocis, cachinnis, & huiusmodi, si nõ
ex proposito fuerint admissa, quamprimum aduerteris, te ipsum ad cordiam
gemitu, per tunctione pectoris excitandus es. Veni quoque & gratia emendandi
simul à Deo postulanda sunt. Si verd scienter aut deliberate admissa sunt, in cel-
la ad terram cadere, & à Deo veniam petere necesse erit. Si notabilis excessus
fuerit, aut si detractoria verba, carnalia, inuidia, iactantia, & huiusmodi int-
derint, idq; scienter, disciplinam, hoc est, virgarum castionem accipe. Si sponte
de seculo, aut alio statuto, aut de rebus seculi cogitationes recinueris aut susce-
peris propter curiositatem aut delectationem cogitandi, toties accipies discipli-
nam, aut in terram cadens, dices: *AHC MALA*. In hyeme, quando molesta tem-
poris consumptio foret vestimentis deponendis, debes prostratus in faciem, vel
in modum crucis expansis brachijs orationem dominicam dicere, & veniam
petere pro eiusmodi defectibus. Quoties in refectorio curiose oculos leuaueris
ad id videndum quod te possit turbare, toties à comedendo tantisper te conti-
ne, donec ter angelicam legeris salutationem. In choro pro simili delicto sumes
veniam,

Familiaritas
abscinde da-
que.

Verba illicita
ta quomodo
relicanda.

Valde pro-
fuit hæ vo-
luntate pœ-
nitentia ex-
citacione

veniam, aut post finem horæ legas salutationem angelicam. Hoc modo subtraheo, aut dilatio cibi ad moram ante oculos positi, & non gustati, donec torquetur satis edendi concupiscentia, pœnitentia erit tibi quando esuris, pro corrigendis defectibus. Duo sunt contra pronitatem delinquendi atque recidivandi opportuna remedia. Primum est, quam cito te deliquisse senseris, doleas, atque propositum emendandi, atque post hac cauendi restaures. idq; tam devota mente firmoq; proposito, ac si nunquam cecidisses. Itaque hoc facias toties, quoties cecideris. Alterum est, vt delictum commissum absque pœnitentia inultum non finas, sed disciplinam cum virgis, aut afflicturam aliam, quam absque periculo natura ferre potest, tibi impone: aut iuxta discretionem aliqua tibi delectabilia subtrahe: aut saltem (si ijs carere non potes, vt sunt cibus potusve) ad tempus illa differ atque suspende: & hoc ad concupiscentiæ puniti-

Remedia
duo contra
recidivandi
pronitatem.

Propositum emendationis vitæ, vt subinde instaurandum sit.

CAPVT LIX.

CAue ne propter humanæ fragilitatis toties iteratæ, toties lapsæ, experientiam, sias pusillanimis, & quasi desperando à bonis cceptis deficias. Quoties cadis resurge: quoties deficias, toties animuin resume, & propositum restaura, imò toties à nouo iam tibi (quasi nunc primum incipias) leges statue. Solet enim diabolus quos tentatione non vincit, importunitate, molestia atque pugnandi tædio plerunque vincere, vt quos delectationibus, concupiscentiisq; illicere non potest, pugnandi atque resistendi frequentia fatiget. Tu igitur constans mane, & quotiescunque etiam victus fueris, arma & vires resume. Nunquam victus iudicabitur quisquis ex prælio non recessit, quisquis pugnandi animo perseverat, quamuis fortasse hostem nunquam prosternat. Et tu si pugnando etiam mortuus fueris, pugna diutina ipsa (quam Dei amore ac propter Deum sustinueris) tibi pro victoria atque corona imputabitur. Quia verò multa sunt quæ cuiusmodi tuum propositum sit aut esse debeat, iam dicta sunt, eadem ad modum epilogi recensabo.

Victus in spiritali prælio censendus quis.

EXER-

EXERCITIA TRIA CHRISTI
FIDELIBVS CVNCTIS LONGE VTISSIMA:
ex quibus, velut radicibus, omnia alia pullulant
exercitia.

QVICVNQVE AVTEM TRIA ISTA EXERCITIA
studiose serauerit, citò à peccatis & vitijs omnibus mundabi-
tur, gratijs & donis maximis illustrabitur, perfecta & charitate
& amicitia Deo vnietur, & felici morte consumabitur.

*Vti quisque iuxta suam vocationem viuere, diuinasque laudes, re-
liquaque sua debita, ad quæ ex suo statu obligatur,
pendere debeat.*

CAPVT LX.

EXercitium primum vocatur debitum, vt videlicet, diligenter medi-
tis die ac nocte, quid pro loco & tempore, & hora qualibet debeas fa-
cere, iuxta legem Dei, siue ordinis, siue status tui. Quia ingratum est
Spiritu sancto quicquid feceris, neglecto eo, ad quod teneris. Satage er-
go facere quod debes, nõ quod libet, sed secũdũ sensualitatẽ delectat.
Et libros ad hoc necessarios diligẽter perquire atq; reuolue. Ercuriosos, aliosque
omnes tuo proposito nõ seruientes tibi, non necessarios libros relinque. Deuo-
tos homines de diuinis loquentes, libenter consule, & audi: vagos verò & cu-
riosos fuge, aut ex charitate corripe, & pro ipsis ora. Inter omnia autem debita,
præcipua cura studeas, laudes & officia diuina in templo & cella cum omni dili-
gentia & reuerentia soluere: ne aliqua ex tua parte negligentia contingat, ter-
ritus exemplo Saulis, qui quando intumuit, & neglecta obedientia, quod sibi
bonum videbatur obtulit, à Domino abiectus est. Ad *Gloria Patri*, opta summo
desiderio Deũ ab omnibus creaturis perfectissimè laudari, pro his quæ in *Plal-
mo* commemorata sunt, videlicet pro quolibet beneficio nobis præstito, vel
tormento per ipsum pro nostri redemptione perpeffo, & pro singulis vitijs &
periculis, à quibus te liberauit, cum maximo desiderio eadem vitia de cætero vi-
tandi vsque ad mortem, secundũ quod hæc omnia, vel eorum aliqua, in *Plal-
mo* illo præuio à te fuerunt lecta, cantata, vel audita. Simili deuotione omnia,
quæ tibi ex debito incumbunt exequere & age, tam in spiritualibus, quam tem-
poralibus, omnia illa pura intentione singularitim Deo offerendo, ad gloriam
suam, & tuam voluntatem & cupiditatem funditus abnegando, in omnibus
operibus & exercitijs tuis.

Bernar.

Officia diui-
na qui sol-
uenda.

1. Reg 15.

*Vti, & quando quisque suam conscientiam discutere, atque
cum Deo denuo in gratiam redire
debeat.*

CAPVT. LXI.

Exercitium iustum deinde secundo loco hoc modo exercebis. Nam quoti-
die examinando teipsum, quodlibet operam tuorum in se valde defe-
ctuosum, & te in multis offendisse conspicias, teq; cum tali offensa & cor-
dis immundicia, ad deuotum exercitium & Dei aspectum non posse peruenire
cognosces, sicq; tibi necesse videbis, vt Deum sic offensum primò per pœnitenti-
am places, secundo cor ab omni immundicia purges. Nocturno agitur siue
serotino, aut alio tempore apto, quantum tibi possibile fuerit (vt possis deuo-
tum exercitium digne peragere) solus in cubiculo exercias te, scopando spiri-
tum tuum & mundando, cum magna cordis contritione pro multiplici Dei of-
fensione, lauando per singulas noctes lectum tuum, & lachrymis tuis stratum psal. 6.
Hicr. 6.
tuum rigando, & pro singulis peccatis quasi luctu suuigeniti faciendo, & tibi ip-
si pœnam aliquam imponendo, quod tam multipliciter & grauiter peccasti, &
Deum tuum offendisti. De quo & humiliter confitearis, de secretis in secreto, &
de publicis in publico, paratus ad flagella, ad verbera, & ad omnia aduersa, quæ
Deus vel homines imposuerint, vel ipse assumpseris, pro satisfactione imple-
nda: Orans Deum, vt ipse dignetur, quod tu minus facis supplere, & te in isto se-
culo punire, suscipiens omnia aduersa de manu eius, tibi missa ex amore, cum
maxima gratitudine: & habens firmum propositum plangenda vltèrius non
committre, cum bona spe & fiducia de Dei misericordia. Nihilominus tua pec-
cata semper grauisima iudica, & omnium aliorum hominum peccata alleuia,
propter diuersos respectus & circumstantias ad hoc concurrentes. Et ideo teip-
sum plus quam aliquam creaturam odias, velut indignum qui à terra porte-
ris, eo quod tam bonum Dominum sic offenderis. Et omnes homines plusquam
seipsum diligas, æstimans te omnibus illis propter certos respectus, in veritate
peiores: quia non tam grauiter peccauerunt vt tu, neque tot & tanta beneficia,
gratias & occasiones mala dimittendi, & bona faciendi à Deo receperunt vt tu,
si bene illis vti voluisses.

*Deuotio vera in quibus consistat, quibusque ea
modis sit fouenda.*

CAPVT LXII.

Exercitium tertium, id est, deuotum, consistit præcipuè in prompta vo-
luntate ad Dei obsequia, & ad cuncta Deo beneplacita, quo peruenitur ad
contemplanda bona supercœlestia. Ad quod nulla est securior via, quàm vt
mundis

Aaa

mundis

Ioan. 1.

mundis oculis cordis inspicias & mediteris vitam & passionem Domini nostri Iesu Christi, tam secundum eius diuinitatem, quam humanitatem, tam ante seculum, quam in seculo, & post finem seculorum, tam in creaturis, quam scripturis expressam. Ad quod etiam exercitium Psalterium Davidicum non parum confert, utpote mysterijs Christi refertissimum, sicut & cetera scriptura. Quia Iesus Christus est lux vera, quae illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum: maximè tamè illū, qui simplici fide, puro ac mundo corde, pijs ac deuota meditatione accedit ad ipsum: non solum intimè compatiendo, sed etiam ipsum pro tali exemplo, & pro tanto beneficio omnibus medullis cordis sui benedicendo, laudando & amando, & in Psalmis & alijs scripturis ipsi gratias agendo & iubilando, & omnes homines & angelos & creaturas ad ipsum laudandum inuocando: sed etiam verbis, factis & exemplis, feruida charitate, perfectaq; uoluntate, pro toto posse suo & conatu maximo, ipsum in hac uia, ueritate & uita, pro uiribus suis sequendo & imitando, & vitam suam & mores illi conformando. Qui hæc tria præscripta exercitia fideliter custodierunt, & in eis perseverauerunt, faciliter & mirabiliter ad magnam sanctitatem summamq; perfectionem peruenerunt, dum totam vitam suam his tribus exercitijs impendunt: ita ut sæpe exterius & interius maximo charitatis ardore, eos in meditatione eorum exardescens ignis diuinæ charitatis, inflammauit. Qui Deo per hæc valde chari & accepti facti sunt: aded ut propter eos etiam multis alijs opererentur & benefecerit in Ecclesia sua, cum uiuis tum defunctis.

Psal. 142.

Quemadmodum etiam nuper contigit cuidam Dei amico, qui pro exercitio deuoto meditabatur, & aspexit vitam & passionem Iesu, primo in antiquis Patribus in ueteri testamento multipliciter præfiguratum: secundo per ipsum Dominum Iesum mirabilibus operibus personaliter exhibitam: tertio in operibus & passionibus sanctorum membrorum suorum, eidem adherentium, multipliciter exercitam, & nobis utiliter exemplificatam. Et sic omnia traxit ad vitam & passionem Domini, quemadmodum scriptum est: *Memor suorum antiquorum.* (quo ad primum) *Meditatus sum in omnibus operibus tuis* (quo ad secundum) *In factis manuum tuarum meditabar* (quo ad tertium) Qui tandem recepit in isto seculo ex meditatione uel ex exercitio debito, magnam cum Deo familiaritatem, & familiarem de multis informationem. Et ex meditatione ista perfectam in hac uita peccatorum purgationem. Et ex meditatione deuota mirabiles illuminationes mentis, & rapta etiam usque ad tertium cælum, & secretorum Dei cognitionem limpidissimam, & cum summo Deo amicitiam

1 Cor. 2.

& unionem in vno spiritu: præter ea, quæ in futuro seculo illi reposita sunt, quæ nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendunt, quæ præparauit Deus diligentijs s.

De duodecim defectibus, homini pio valde perniciosis.

CAPVT LXIII.

Primo quod nimium est externus, idè & interna consolatio merito ei subtrahitur. *Secundò*, quod nimium socialis & affabilis, quare fit vt Deo minus placeat. *Tertio*, quod nimis audax & temerarius, idè spiritualement quoque verecundiam amittit. *Quarto*, quod impetu quodam ad omnia fertur, quare animi tranquillitatem perdit. *Quinto*, quod in virtutibus, reuera tamen non suis nimium extollitur, idè vera humilitate fraudatur. *Sextò*, quod pronior est, ad alios dijudicandos: quare fraternam in se charitatem iugulat. *Septimò*, quod transitoria ista nimium amat, idè diuinus amor ei subtrahitur. *Octauò*, quod superius nimium est in orationibus, idè interno quoque adfectu priuatur. *Nonò*, quod desidiò est, ad ea peragenda quibus vitia sua edomare possit, quare fit, vt gratiam quoque Dei amittat. *Decimò*, quod externis operibus nimium est adiectus, quare fit, vt ipse sibi perfectè non innotescat, & diuina insuper dulcedine destituatur. *Vndecimò*, quod nimium philautus est, idè ad germanam naturæ mortificationem nunquam perueniet. *Duodecimò*, quod in defectibus suis expiandis negligentior fit, idè puritatis animi iacturam facit non modicam.

Decem puncta perfectionis.

CAPVT LXIII.

Multa sanè præclara dicta in diuersis continentur libellis, atqui ex decern hisce punctis, in decem manu digitis locandis totius boni seges excrefcit. *Primo*, vigilanti sedulitate ante diuinam præsentiam semper confitens, solus apud te manebis ac internus. *Secundò*, assidue perpendes omnia verba, operatq; tua, & ea ad Dei honorem diriges. *Tertio*, quæcunque supra te vel contra te venerint, ijs vicissim cum vera misericordia, & patienti mansuetudine obuiare studebis. *Quarto*, proprios defectus, non alienos inspicias & agnoscas, cum vera humilitate. *Quinto*, non solum corpore, sed etiam mente & amore ab vniuersis rebus temporalibus te segregabis. *Sextò*, Deo semper adhaerebis cum æstuantis desiderio, & amorosa coniunctione. *Septimò*, Christi inculpam vitam amarissimam passionem, placidissimos mores frequenter habebis ob oculos, vt ea pro tua virili imiteris. *Octauò*, voluntatem tuam semper abnegatam, cum amabilissima Domini tui voluntate vnies, in tristibus, in lætis, in dulcibus & amarissimis, in habendis & carendis, in vita pariter & in morte. *Nonò*, omnes sollicitudines, omnia negocia tua Deo committendo, de manu Domini nude omnia accipies. *Decimò*, in omnibus & pro omnibus tam minusculis, quàm maiusculis Deo grauas ages & laudabis.

Aaa 2

De

De sex sedulitatibus seu diligentijs.

CAPVT LXV.

Sex diligentia
adhibenda.

VT autem homo in vita spirituali proficiat, ac perseueret, sex diligentias facere debet. *Primò*, cor suum frequenter ad Deum eleuet, eiusque gratiam & patrocinium feruenter semper imploret, quoniam à seipso planè potest nihil. *Secundò*, sibi forte deliquerit, protinus cum magna diligentia ad mentem rediens, per veram pœnitentiam & confessionem ad Deum studio iterum se conuertat, cum firmo proposito omnia peccata, omnesque peccatorum occasiones euitandi. *Tertiò*, rei diuinæ audiendæ quotidie operam det, idque ex mera gratiarum actione: quotidie enim renouatur nobis amor ille, quo suavissimus Dominus seipsum nobis reliquit in terris. *Quartò*, sæpius, maxime autem festis diebus se ad sumptionem sacramenti Eucharistiæ præparet. Quod & si semper non accipiat, aut si alioqui parum ad hoc sit dispositus, nihil secus tamen ad hoc se præparabit, quam si verè illud esset accepturus: vt inexhauste illi Seruatoris dilectioni aliquatenus saltem occurrat, faciens quod in se est. *Quintò*, magna diligentia, magnoque adfectu ad verbum Dei audiendum, legendum (sicut ad verum animæ cibum) properet, quod auditum vel lectum, studiosè reuoluens, ita apud sese aliquantisper maneat, perinde ac si Christi corpus verè manducasset, verbum Dei intra se operari sinens. Verùm enim uero errores istos neotericos, qui sub verbi Dei pretextu nunc passim inualescunt, idque contra fidem & instituta Ecclesiæ Catholicæ, quæ sponsa Christi est & basis veritatis, maiori studio cauebit, quam ipsum cacodæmonè, si modo salutis sue curam aliquam habeat. Non est enim nisi vna Ecclesia Catholica, vna fides, per vniuersas mundi nationes dispersa, ab exordio mundi ad finem vsque duratura, in cuius vnitate seruandi sumus omnes. *Sextò*, omnes societates & familiaritates omnium hominum, quantumuis etiam sancti aut religiosi sint, qui ei alicubi occasio esse possunt, boni alicuius omittendi, aut sceleris cuiuspiam admittendi, studiosè deuitet.

Verbū Dei
quā studiose
auscultandum
sit.

Ecclesiæ vnitas.

Familiaritas
fugienda quæ.

Clarum Speculum & amabile exemplar, quod nobis præmonstrauit Dominus noster Iesus Christus, quodque à nobis vicissim exigit.

CAPVT LXVI

Quisquis in virum spirituale euadere desiderat, ante omnia maximā interioris hominis sui curā agere & tacere debet, vt audiat quid in eo loquatur Deus. Omnem etiam occupationem, cordisque distractionem deuitet, ac Deo in solitudine vacet. Sensus suos ab omni vanitate arceat, Deique præsen-

presentiam in omni loco, in omni tempore contemplari studeat. Secum habi-
 ter, zelum habeat manendi semper in veritate & sinceritate cordis & tranquilli-
 tate conscientiar. Mitis semper & humilis sit corde, & deiformis in tota conuer-
 satione. Omnia de manu Domini accipiat, Deum in omnibus operibus semper
 prae oculis habeat. In humili quadam sui ipsius abnegatione erga Deum semper
 consistat, cui etiam subijciat se & omni homini propter Deum. Homo deiformis
 sine intermissione bonitatem, perfectionemque Dei, ac è diuerso vilitatem im-
 perfectionemque suam perpendat, reputans se omnibus hominibus longè infe-
 riorum Summo opere à sui vana complacentia, naturaque suae latente nequitia se-
 metipsum custodiat, nec maiora de se sentiat aut sentiri velit, quam à seip-
 so habet, hoc est nil nisi peccatum. Nouum quendam viuendi modum,
 noua exercitia ad mortificandum seipsum, semper quaerat, & quasi iam pri-
 mum incipiat, ad nouas semper virtutes seipsum extendat. Verbis parcus, vir-
 tutibus locuples sit. Derelinqui & aspernari cupiat ab omnibus hominibus. Mi-
 nimos defectus maximi ponderet. Praecipuum illius studium sit vt Deum intus
 in anima sua semper praesentem inueniat, & foris omnem hominem honestis
 vitae exemplis edificet. Omnia opera sua in absolutissima sua perfectione ad
 Dei honorem perficiat. Verus Dei cultor nil faciat in hoc tempore, cuius illum
 poeniteat in aeternitate. In tribulationibus quibusuis spiritualem tolerantiam,
 in multiplicitate magna recollectam mentem habeat. Nil proprium in hoc
 tempore, nullum delectum in rebus possideat, nil praeter Deum in mente sua
 concipiat, vnde etiam nil praeter Deum solum pariat, hoc est, nihil mentem su-
 am intrare, nihil exire permittat, nisi Deum. Abstractum se ab omnibus homi-
 nibus, vacuum ab irruentibus imaginibus teneat. Mentem asserat, liberamque
 faciat ab omnibus accidentibus. Inspirationem patris sui caelestis assidue in a-
 nima suscipiat. Frequens se in veneranda imagine Domini nostri Iesu Christi
 cernat, & contempletur, num forte in aliquo huic similis dissimilisve sit. Om-
 nibus seipsum exemplar probitatis exhibeat. Verax sit in verbis, maturus
 in tota conuersatione. Assidue originem suam vnde sine medio processit,
 contempletur, & illuc omni cum diligentia repedare studeat. Perpendat e-
 tiam quid sit, vbi sit, vnde venerit, quo reuertetur, quid agatur, propter
 quid agat. Constans, proficiensque in virtutibus & veritate ad mortem vsque
 perseueret.

*Epilogus eorum quae dicta sunt, praecipua quaedam, quae initio
 in usum frequentiore non sunt
 vertenda tyroni, re-
 petens.*

CAPVT LXVII.

Adhuc niti per gratiam Dei tibi necessarium est. *Primo*, omnes consolatio-
 nes corporales ac familiaritates hominum abijcere. Pari modo de cunctis
 rebus facias, quarum causa non est Deus. Deo itaque & patri spirituali te

et elinquis. Voluntatem propriam vbiunque potueris frange, & proxime fratribus tuis charitatis officia studiosissime exhibe. Sensui ac consilio proprio, quatenus licet cedas, & alieno humiliter acquiescas. Omnes occupationes inuiles reijce, quid perfeceris saepenumero discute. In omni re solum ad Deum, ad eius matrem Mariam per orationem pro auxilio recurre. Laudem & reputationem vbiunque poteris fuge, & quicquid eiusmodi esset cela. Nullam difficultatem laboris pro Deo aut fratribus refuge: ventrem, linguam & sensus acutissime custodi. Suspitiones aliorum atque tui despectum (vbi culpa non est) non meruas. Nihil singularitatis, ostentationis aut laudabilitatis extraneam alijs, de te praesertim dicito aut facito. Te ipsum & sensum tuum contemne, vilipende ac stultum te arbitrare. Vanitatem laetitiae, libertatis ac leuitatis simularque turbulentiam vultus absconde, tamen aliquali laetitia atque compositione cordis, colloquijs & huiusmodi solatijs interesto, ostenta tamen semper serenitatem in vultu. De absente non est loquendum. Detractionem si corrigere aut emendare non potes in alio, per alium sermonem interrompe, hoc est, dicitur aliquid offensiuum conscientiae contra aliquem fratrem, si hunc excusare, aut si faciem detrahentis nequiteris declinare, saltem quasi araneam aut vermem in vestibis tuis, simulans excute, dicendo: Ecce, ecce: vel aliquo rari demonstra, vel quora ista hora interroga, vel quae sint agenda praenunciato &c. quo sermone hoc peregrino, alios sermones noxios ac detractiones interrompas, & istam tentationem sepelias. Huiusmodi remedia praecedenda sunt semper ante colloquia, quando meliora ex scripturis non occurrunt, quibus sermonem si quid contra stimulum conscientiae audire contingat interrompere possis. De alijs quae indifferentia, aut non necessaria dici tacerent possunt, nisi interrogatus, non loquaris. Tunc tamen quando loquendum est, loquere dulciter, breuiter, & quasi subridendo submitte. Siue taceas, siue loquaris semper in facie benignitatem ostende, cum humilitate atque verecundia in moribus, ut a foris appareat in facie serenitas, in corde pax. Contentionem aut disputationem semel prolatam (si visum fuerit expediens,) tua sententia, inter fratres tacendo vince. Simul loquentibus te non admisceas, nisi vocatus. Semper stultitiam aut ignorantiam, propter humilitatem custodiendam, ab exercitiam simula. Quod per alium dici aut fieri potest, si honorificum illud sit, tibi insus non facito. Docentem te (etiam si errauerit, aut si aliter instructus aut nullus fueris) humiliter audi, & ad humilitatem, charitatemque obtinendam in nulla resiste. Dicere tamen potes te a magistro, aut Priore aliter iussum, rogareque illum ne si aliter propterea feceris, a gregerat Corripientem te (etiam si innocens fueris, vbi non est mortale peccatum, aut actus valde scandalosus) patienter sustine, & tace cum serenitate vultus. Si autem necesse sit in magnis, non minus semipaucissimis verbis excusa, dicendo: Ita contigit, scilicet ex ignorantia, vel contra voluntatem, vel ex obliuione, vel non mihi constat, (si tamen innocens fueris.) Nam si iuste reprehensus fueris, quomodocumque euerit, dicas veritatem. Ego malefeci, aut peccaui. Spero quod per gratiam Dei de caetero diligentius cauebo. Siue: Per gratiam Dei libenter volo emendare. In modicis si tibi fiat iniuria, humiliter increpationem seu correptionem sustine, in Dei virtute, & gratia adiuuante, & dic: *Dulcissime Iesu, haec sustinens taceo pro tui amore, quandoquidem innumeris peccatis quotidie te offendo, pro quibus non corripior. Spero*

Detractiones
quomodo
interrompen-
dae sint.

Correptiones
vbi patienter
ac humiliter
sustineantur
sint.

Spero quod plus mihi & illi prodere patientia tacens, quam superbia vel qua
 in adificatio me excusans. Si ego me excusauero, nihilominus alter si vult, tenet opinionem
 aut suspensionem suam. Tu vero si tamen propter te & amore virtutis, & non vana gloria ta-
 ceras (quod mihi largiaris quasi pessime Deus) dissolues suspensionem eius. Verba tua sub
 quadam dubietate sepe afferre, scilicet ego ita puro, credo, fortasse, an forte sic, vel
 ne potest esse &c. & pro nulla re penitus disputa aut contende. Quid enim tibi no-
 cat sensus aut opinio alterius, si tecum non concordet? Non solum praesidentis, sed
 etiam fratrum, ubi cognoueris illorum voluntatem, statim antequam fueris
 iustus, perlice. Erga fratres tamen (ubi id esset in proprium detrimentum, aut
 praesumptionem, siue eiusmodi quid inhonestum) noli te ingerere nisi rogatus: nec
 tunc quocumque nisi abique peccato etiam fiat hoc opus. Si intellexeris aliquem fratrem vel
 leat delectare re quamcumque etiam tibi gratam, non praecipias, nec praueñas illi, a-
 pudeum qui conferre habet, sed occulte ipsi dimittas petendi obtinendique locum.
 Vbi potueris confusionem generalem aut priuatam alicuius fratris praerare,
 tollendo occasionem, in secreto id semper facias. Si potueris aliquem supportare
 ab onere alicuius laboris, qui ad humilitatem aut charitatem pertinet, in secre-
 to praueñas, ita tamen si sciueris id alteri non fore molestum, ne forte cum pu-
 taueris te exhibiturum charitatem, praesumptuose te ingerens, amplius offen-
 das fratrem: quia maiorem fortasse quam tu habet emulationem pro virtuti-
 bus, quare nolit se supportari. Quod propter charitatem facis, propter maiorem
 charitatem aut obedientiam etiam dimittas, ubi sic expedit. Neminem increpa
 aut instrue nisi diu deliberatus, nec tamen tunc quoque (si aliqua commotio tibi
 in corde fuerit) aliquem reprehendas, ne passioni, iracundiae, impatientiae & hu-
 miliamodi satis facere seruissimè videaris, non zelum habuisse. Contra neminem
 murmuris, neminem iudica aut contemne, semper cogita quia te Dominus sine
 dubio in eundem aut maiorem defectum permittet incidere si temere iudica-
 ueris. Neminem diffama, nulli detrahe, nec male cuiquam loquaris, praesertim
 mala intentione. Hoc specialiter intende, & pactum sic faciendi adhibe, dicens:
 Pactum facio tecum, & cum gratia tua Domine mi dulcissime Iesu, vt me custo-
 dias, quia nolo iudicare quenquam. (Iudicare enim est concludere, aut pro vero
 tenere atque diffinire, seu definitiuam sententiam tenere, quod hoc ita aut ita
 sit) sed suspendam semper sententiam, & ambiguo relinquam. Ideo propone-
 ream de absente omnino non loqui, quod malam posset inferre opinionem al-
 teri: & si etiam loquutus fueris, non tamen iudices, sed si quid dixeris ex loqua-
 tate perperam, omnino reuoca. Defectus naturales & inemendabiles noli eru-
 bescere vel occultare, vt deformitatem, raucitatem & similia: alios habentes de-
 fectus eiusmodi, plus venerare, tanquam pro salute sua onera haec sustinentes.
 Contra nullum delinquentem indignare, at multo magis patiens esto pro paruis
 defectibus, pro inhabilitate, ruditate, ignorantia & infirmitate aliorum, imo
 proximorum defectus leues non intellige aut dissimula, eorundemque confusio-
 nes tuas arbitrare. Confusionem coram fratribus praestat sustinere aut
 contemptum, quam facere contra obedientiam vel contra conscientiam.
 Dei honor alijs est omnibus antefendus. Quando rei cuiuspiam in men-
 tem tibi subit quae est reprehensibilis aut defectuosa in aliquo, illam
 quomodo facta dictaue sit non discutias, neque in memoriam aut rememo-
 rationem cordis rei recipias autorem, neque defectum illum; sed sicut
 venenum

Charitas fra-
 terna quibus
 studijs nutri-
 enda sit.

Iudicia res-
 metaria ca-
 uenda.

Iudicatio
 quid sit.

Memoria re-
moris quo-
modo quo-
tidie sit ha-
benda.

Conscientia
vti de se
discutienda
sit.

Loquendū
quomodo
sit cum alijs.

Accusatus ac
reprehensus
quomodo se
habere de-
beat.

venenum cuncta de corde proijcias cum violentia, & te ad aliud cogitandum compellas. Quotidie semel, aut sub mensa vel post vespertas de morte cogitabis, & quomodo vita tua omni hora minuitur, tūq; morti occurris, & ipsa tibi: Item quam sis incertus quando, & quomodo te rapiat, aut qualem te inueniat. Quod præterea ignoras cuiusmodi opera tua sint, & an in gratia, vel extra gratiam inueniaris. Postremò quomodo transibis solus, & omnia post te relinques. Item ante Completorium vel iturus ad lectum, seu inter exuendum, recollige & discute te de singulis factis hac die, vel omisis: Puta cuiusmodi habueris affectio- nes, cuiusmodi cogitationes, & si quid dixeris, aut si proposito tuo quid con- tra feceris. Si inuenieris te culpæ obnoxium, excitabis te ad contritionem & orationem, delictum signabis, confiteberis, emendationem institues, pro- positum de nouo incipies, & in vulnera Iesu, ad pedesq; beatissimæ Mariæ in- custodiendum committes, quos vt à præteritis te mundent, & à futura custodiant etiam enixe rogabis. Cū permaneris ad breue tempus in colloquio propter singularitatem vitandam, loquaris quamdiu illi es cum magistro, aut alio te edificante paucis verbis hilariter, modeste & verecundè tanquam seruus cum domino dilecto. In sermone abstundas, quicquid tibi laudem, aut alteri vi- tuperium ingerere potest, non disputes, non contendas, sed audiendo alios po- tius tu tacitus studeas proficere, quam conferendo docere. Potissimè autem hoc propterea eligas, vt valeas nesciri, ne reputatio aut laus aliena, aut honor obli- tus aufereat, quod ignorantia simulata custodit. De absente (propter vitium de- tractionis) nullo modo loquaris, nisi omnino fuerit necessarium, aut edificabi- le valde quod dicas, præhabita maxima deliberatione: ne si dixeris id tibi sit superbiam, aut in ruinam eueniat. Si accusationis quippiam tibi obijerit, aut si reprehendaris, nunquam excusabis, nisi sequatur de silentio scandalum. Si reus fueris, petas veniam, culpamq; recognoscens, alias tacens patiaris, qua- si tibi nemo loquatur, vel quasi alius iam sis, quam qui accusatur. Tunc quoque hoc modo Domino loquere: Domine Iesu, interdum conari volo, vt per tuam gra- tiam increpanti, aut obiurganti, nullum verbum, signum, aut motū indignationis exhi- beam: sed quantum mihi possibile est, aut tacendo humilis, aut respondendo dulcis in- uentur. Si vero motus interior, displicentiæ aut iracundiæ irrepserit, statim volo me signa- tuo & benignissime Iesu signare in corde. Tu igitur Deus piissime da virtutem, rogamus tuo, da passioni & cruci tuæ virtutem, & efficaciam, vt omnes vincam insidias inimicū, vt vitia in me cuncta destruam. Inter leuia quoque quæ viciosa sunt, dum occur- runt, mentem ve pulsant, quam primū cor aut frontem tuam signes & Dei in- uocans auxilium, & ne in verba aliqua turpia aut maligna prorumpat, compri- me dentes, morde labia, & ad serenitatē in vultu, ad tranquillitatē in moribus, in conuersatione quoque vniuersa ad charitatē pacemq; te ipsum cohibe. Quan- tū potueris proximo inimicanti aut molesto, plura solito pietatis ac veneratio- nis obsequia offerre studero, Dominumq; Deum pro vtriusque charitate con- seruanda, roga, aut vnā orationem offer pro vtroque. Si verbo, aut opere te aliquem offenderis: deprehenderis, statim superbiae tuae violentiam facias, petas vt tibi ignoscat, & pro pœnitentia legas, De profundis. Si aliquid tibi cum proxi- mo incumbat loqui, ante cum violentia & oratione cor ad mititatem, mansue- tudinem, & ad humilitatem componas, quasi calumniam futuram expectes, & deo te præpara expendet; quam velis sufferre patienter. Pro quacunque re vera

ut falsa non contendas, sed si pro necessitate veritatem dicenti non creditur, semel aut bis, dimittas quemuis humiliter tacens, in suo sensu abundare, & te comittat Deo, omnia operiens charitate. Generaliter in colloquijs & in quouis obsequio fratribus exhibendo: imò in omni conuersatione tua per gratiam Domini Iesu, & matris eius in mente (quantum possibile est) seruato humilitatem, in vultu serenitatem, in corde mititatem, in voce lenitatem, in verbo maturitatem, compositionem in moribus hilarem verecundiam in gestu. Deliberabis autem ter antequam loquaris, ne quenuquam contristent aut lædant verba tua, ne cuiquam derogent, ne adulationem alteri, aut tibi ambitionem inferant. Quoties aliquid horum prædictorum omiseris, leges salutationem angelicam pro defunctis. *Sacrosissime Iesu adiuua propositum meum, & perfice. Dulcissima virgo Maria custodi & rege me.* Cogita semper, quod in oculis fratrum cum veritate sis, & ambules quasi vmbra inutilis. In oculis vero Dei quasi cadauer putridissimum. In colloquio, omne verbum leue, aut otiosum caue tanquam impudicū verbum aut turpe. Et quodcunque peccatum quamuis veniale (quod ex proposito seret) non minus cauebis, quam mortale. Non tamen facias erroneam tibi conscientiam, quæ tuncque peccata iudicans mortalia: sed vt boni propositum in te adeo sit maneatque firmum, quo vnum non minus, quam aliud euites. Risum, maxime cachinnum omni violentia qua potueris conpescere. Increpatus pro paruis defectibus falsè, aut iniuste, non te excusabis, quasi non esses tu qui increpatur. Pro graui tamen delicto rogato tibi ignosci, promittens emendationem. Si verò tibi falsum quid imputaretur quod in scandalum verteretur proximi, semel aut bis id leniter excusato. Si tunc in iudicio aut suspitione sua perstiterit quis pertinax non recipiens excusationem, non adicies vltra, sed tacens, dabis locum iræ. Sic enim D. Bernardus docet dicens: Tristitiam quandam animi cum vultus serenitate ostendas inter fratres, sanctam, scilicet compunctionem, ita hanc tu quoque per Dei gratiam diligenter obserua. Verus enim tristis, ex spiritali luctu cordis se vilissimum reputat, ac totum miserum. Non enim curat ab alijs increpari aut despici, quia se ipsum odio habet. Ad eò namque in suam vilitatem oculos iniecit, vt aliorum defectus non reputet. Nemini indignetur, parum aut nihil loquatur, sed tam sua quam aliena malè dicta actaque gemit, hoc autem totum est ex sancta tristitia seu compunctione, quæ habet in se cordis dolorem ex cognitione malorum suorum, cordis humilitatem, mititatem, compassionemque ad alios per experientiam propriæ fragilitatis. Tædiosum quoque est ei iterum leuitatibus, aut consolationibus, aut nimijs affabilitatibus immisceri: sed hoc vnicum solatium habet, plangere se gemitibus & suspirijs amorosis ad Deum, iniuriamque Dei in se vlcisci per iniuriam sibi ab alijs illatam, Dominum velle placare, præsentia aduersa æquanimiter ferre, absentia cum desiderio expectare. Hæc est tristitia quæ erga proximum tædium spirituale non generat, serenitatem non tollit, cor pacat, spem non minuit, confidentiam roborat. Neque enim suam duntaxat vilitatem, sed diuinam etiam pietatem, misericordiam, bonitatemque in oculis habet. Nascitur & crescit cum Dei amore, & de illius bonitatis agnitione augetur, & ideo hilaritatem, confidentiam, alacritatem ad Deum non excludit, mundanas autem consolationes tanquam venenum respuit. In laboribus, aut colloquijs eligas locum (absque singularitate) vbi minus conueniatis, aut cum fratre sedebis taciturno, qui eiusdem est voti tecum. Adte-

Bbb

quana

Conuersatio hominis cum proximo qualis esse debeat.

Increpatus quomodo se habeat.

Tristitia facta cum vultus serenitate inter fratres ostendenda, quæ.

Colloquio
aliorum qui
quisque se
preparat.

Vita Iesu
quomodo
semper ha-
benda pre-
oculis.

quā ibis ad congregatōē aut ad hominū colloquia genibus flexis *Aue Maria*, cō-
oratione mentalidicas corā imagine B. Marię, vbi memoriale habes propofiti tui,
vt tibi feruet, custodiatq; benignitatem, humilitatem, serenitatem; ad omnia
charitatem impetret, nihilq; loqui, operari aut cogitare permittat, quod humi-
litem minuat, aut quod charitatem non augeat. Ad colloquia rurus in timore
orato canticum, quod benedictissima ipsa suo ore eructauit, Spiritu sancto in-
tus inter virginalia, precordia diſtante *Magnificat*, vel ſaltem mētaliter te com-
menda Beate Virgini. Intra hebdomadam, nullo tempore alteri (ſi monachus
es) facultatem loquendi petas: ſed (niſi maxima neceſſitate urgente) quicquid
habueris differas ad proximum colloquium, & tunc expedias ea qua habes ex-
pedienda ſimul omnia. Ieſu Chriſti vitam ſemper in oculis habe, eamq; aſidua
meditatione recole: huic tuam conferro vitam, & vide quanta ſit diſparitas
quantadiſimilitudo, quanta diſformitas vtriuſque. Vide quantum diſtes non
ſolum ab eius, ſed à cuiuſcunq; etiam Sancti perfectione. Hęc meditans ex ani-
mo contriſtare, & teipſum coram Deo humiliare, orans deſiderio ardentifſimo
vt vitia tua in te corrigat, & ſua innocentifſimę vitę exemplar lucidiſſimum
imitari te faciat Ieſus Chriſtus Dominus & Saluator noſter.

*Enchiridion iſtud quam ſit neceſſarium nouo
Chriſti tyroni.*

CAPVT LXVIII.

Hæc ſunt quę in Chriſti militia nouo videbantur rudimenta tradenda ty-
roni, quę tametiſi nonnullis fortaffe vilia videbuntur, adeo tamen ſeas
hęc, veterem hominem exuere cupienti, eſſe neceſſaria, vt ne vnum vi-
cium quidem abſque ijs expugnari poſſit. Habet certę ars quouis vel mechani-
ca, ſibi congrua quibus vtitur instrumenta, & in varia horum ſuppelleſtili plu-
rumque ſit vt ea, quibus aſperſima quęque aut craſſa ſecanda elimandave ſunt,
pre ceteris apprimē ſint neceſſaria; propterea quod niſi illa primū in manu ſuę
fuerint artificis, nihil interim perfecti, nihil abſoluti, nihil denique operis gra-
phice exarati producere poteſt. Hoc modo ſpiritu vitere incipientibus atq; pug-
nare contra vitia diſcentibus, rudimēta hęc noſtra quęcumq; videātur magis pu-
to fore neceſſaria. Et hęc beneuole ſint dicta lectori. Cæterum ſaſtidiōſis, ſuper-
bia tumidis, atque (vt verbo vtar Paulino) animalibus ſpiritus Dei non habentibus,
quid mirum ſi hęc illis non placeant? Quid enim hiſce hominibus præter
ea quę amant, placet? Porro quid ament, aut quis cordis eorum ſit theſaurus ip-
ſorum, & colloquia & vita clamant. Atque ideo huiuſmodi, qui quę ſpiritus ſunt
ſpernunt, ſapiunt vero quę ſunt carnis, corrupti eos eſſe iudicij maximē perſpi-
cium eſt; quod nullius quoque magis quam Apoſtoli teſtimonio liquet, qui pru-
dentiam carnis, non ignorantiam, non errorem, ſed mortem appellat. Quapro-
pter cū iudicio careant ij, vt pote Dei ſepientiam putantes eſſe ſtulticiam, legant ta-
men vel inuiti oportet de ſe ſcriptum: Perdam ſepientiam ſepientium, & pru-
dentiam prudentium reprobabo. De ijs vero qui ſpiritu opera carnis mortifi-
cant, quosq; ſtultos mūdus iudicat: Quę ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confun-
dat ſa-

1. Cor. 2.
Iud. 1.

Rom. 8.

1. Cor. 1.

Rom. 8.

dat sapientes. Itaque filium se ostendit mundi, atque seculi amicum, quisquis ea
 quae spiritum instruunt, spernit. At verò qui studioso animo eruditionem spiri- 1. Cor. 2
 tus obsequat, siue per diuinum ea fiat inlicitum, siue per externam (cuiusmodi
 in his rudimentis contingit) instructionem, eandemq; vsu frequentiori in con-
 suetudinem duxerit, haudquaquam, si perseverauerit, quin ad maiora, atque a-
 deo ad ipsius perfectionis apicem subleuetur desperandus est. Nunquam enim bo-
 nae dicitur voluntati Deus ad virtutem, ad sanctimoniam, ad anteriora perfectio-
 rum anhelanti.

*Alphabetum Aureum, eruditissimo iuxta ac sanctissimo viro D.
 Ioanni Thaulero, à suo magistro traditum, iuxta quod
 serereget, in nouitate ambulans vitæ, per D. Ioan-
 nem Iustum Lanspergium Carthusianum è
 germanico idiomate latinè donatum.*

CAPVT LXIX.

AD inchoandam vitam bonam adeo te accingi forti ac constanti animo o-
 portet, vt nulli labori, nulli difficultati scias esse cedendum.

Bona agere & cauere mala quomodo possis semper præmeditare, &
 melius operari indies stude.

Confidera in omni re medium, & eam discretionem vbique serua, vt ne quid
 nimis, ne quid minus.

Deuotus esto ac hilaris ad omnia bona, & absque murmure obedias.

Esto castus tam corpore quam anima, ac in cunctis alijs sincerus, quæcunque
 cordis aduersantur puritati à te excludens.

Fideliter te in operibus exerceas misericordix tam spiritualibus quam cor-
 poralibus, nullam boni operis negligens occasionem.

Gloriæ alienæ non inuidias, nec aliena siue corporalia siue spiritualia sint bona,
 appetas: sed esto contentus diuina providentia circa te: & omnibus bonis indig-
 num te æstima.

Humilia te ipsum in verbis & operibus, ac exteriorem tuum hominem om-
 nibus subijce ex animo; intus vero te ipsum contemne, ac contemni gaude.

In simplicitate cordis omnia intellige, & in meliorem partem interpreta.

Karitas in te semper æstuet: cum fide firma & spe secunda ad Deum. Ad omnem
 vero proximum exhibe te sicut ad te ipsum.

Linguam tuam à malis & otiosis verbis contine: pro peccatis vero tuis ad la-
 chrymas, ad compunctionem & ad vitam abstractam te conuerte.

Mitis & mansuetus esto ad omnes, & nihil tibi occurrat, ex quo non ædifica-
 tionem accipias, & melior inde fieri studeas.

Non retrospicias ad seculi negotia, nec animo verferis circa creaturas negli-
 genter, sed vt spiritu semper proficias annitere, & propositum tuum ac consilia
 bona quasi iam primum incepturus quotidie & renoua, & magis roborata.

Omnem acediam, teporem, molliciem & indulgentiam propriam, violenter
 à te propelle & vince.

Bbb

Patien-

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

K.

L.

M.

N.

O.

- P.** Patienter fertio quicquid tibi aduenerit aduersi, siue id à Deo, siue ab hominibus, siue ab alia quavis creatura illatum fuerit, pro diuini beneplaciti amore, & in peccatorum tuorum pœnitentiam id assume.
- Q.** Quicquid præter simplicem necessitatem naturæ se ingerit, tam in cibo quam potu, aliave quacunq; re, hoc tibi abstrahe, & consolationes omnes quæ sunt extra Deum fuge.
- R.** Remitte omnes iniurias aut molestias ex corde ijs qui te offenderunt, vt neque verbo, neque cogitatione in te appetitus vindictæ refideat, quo minus eos diligas ac beneficias.
- S.** Serua ad omnes homines sine dolo ac fitione veritatem & fidem.
- T.** Tentationibus carnis, mundi atque diaboli viriliter resiste.
- V.** Voluntatem in te propriam perseguere, & radicitus eandem in te stude mortificare, Deoq; strenuè inhære.
- X.** Christi vitam ac passionem imitandam, & quam dissimilis huic sis exemplari, continuè meditare, omnib; conatu quantopere vales ei conformari stude.
- Y.** Indefinenter beatam Mariam pro impetranda tibi gratia, quæ ad hæc prædicta seruanda est necessaria, inuoca.
- Z.** Zelare Dei honorem præ omnibus, & hominem tuum tam internum quam externum sic cohibe, vt subditus Deo acquiescas, pacemq; habeas in omnibus quæ circa te, aut alias quascunq; creaturas ille fieri permittit.
Et vt sine murmure aut contradictione hæc à te seruetur lectio, bona te voluntate alacrem ac promptum semper exhibe.

*Tria sunt iuxta D. Ioannem Thaulerum ad proficiendum
spiritu vtilia.*

CAPVT LXX.

Primum: Deum eiusq; gloriam ac beneplacitum teipso relicto, voluntateq; propria posthabita ac contempta, purè ac simpliciter in omnibus intende ac quære. *Secundum:* In omni actione & egressione tua teipsum vigilanter obserua, introspiciens in teipsum & expendens quam nihil sis. Nec à teipso recedas, sed cognoscas quid tractes, & quid in te versetur, quid etiam moueat te, & quare, vt aduertas ad quid ex intimo cordis mouearis. *Tertium:* Non occupes animum tuum rebus aut curis alienis, id est, quæ tibi commissæ non sunt, nihilq; iudices aut discutias sed omnia tibi stent aut transeant, vt sunt in suo esse vel in seipfis. Quod bonum est maneat bonum, quod malum est sit malum, sed non iudicetur. Intrauertas te igitur & maneat intra teipsum, auscultans quid intra te sibi loquatur Deus, & illi semper adhareas.

Duo alia eximia.

CAPVT LXXI.

Primū est, vt in veritate paruus & nihil sis in oculis tuis, siue interiora siue exteriora tua respicias, & ita semper sine glossa & sine simulatione ex animo te nihil pendas.

Alterum, vt veram ac puram studeas semper in te habere & exercere charitatem non amore illo sensibili contentus quo afficimur ad Deū & ad creaturas, sed nudā, simplici, verāq; charitate diligas, qua ex intimo animæ tuæ quæras ac intendas Deum solum.

Basis vitae spiritualis.

CAPVT LXXII.

Boni ac resignati animi basis ac fundamentum est, confidere Deo, ac super eius bonitate niti, omnia de manu eius sola accipere, eademq; optima sibi esse ex diuina prouidentia intelligere: se ex toto relinquere & resignare Deo, nemini querulari nec ad consolationem aliquam quaerendam se conuertere, sed diuinum beneplacitum solum in se semper optare, suam nihilitatem inspicere, quocunq; bono atque terra ipsa, se indignum existimare, usque in finem quam diu placuerit Deo, quaecunq; accidunt sustinere & ad maiora sustinenda paratum esse, atque in omni pressura Deo gratias agere.

Viri cuiusdam deuoti contra vitia capitalia, sententia & decretum.

CAPVT. LXXIII.

Contra Superbiam.

Vbi cognoui Deū altissimū pro me extremē humiliatū, nunquam a deo me deprimere potuit homo, quin maiori me vilipensione dignum iudicauit.

Contra Auaritiam.

Vbi cognoui animam meam nulla re posse satiari, praeterquam solo Deo meo, miratus sum si aliud praeter ipsum quaerere debeam.

Contra Luxuriam.

Vbi cognoui corporis mei nobilitatem, & quod mihi conceditur purissimum corpus Christi sumere in os meum, dignum duxi omnibus viribus laborare pro perpetua cordis & corporis puritate.

Contra Iracundiam.

Nulla hominum infidelitas me perturbare potuit, dum perpenderem quam infidelis Deo meo fuerim ego.

Contra Gulam.

Vbi gustavi ecclestium ciborum dulcedinem, nulla terreni edulij me seducere potuit ingluuies.

Contra Inuidiam.

Vbi cognoui quod Deus me tantum peccatorem in gratiam receperit, non potuit aliquem hominem odisse propter ipsius iniquitatem.

Contra Acediam.

Vbi perpensi quod post breuissimum laborem, aeterna conquiritur beatitudo, nimis exiguum arbitratus sum quemcumque ego toleraui laborem.

Contra omnia vitia.

Cum Dominicae passionis & mortis amaritudinem ad memoriam reuocarem, nihil adeo est asperum, quod non aequanimiter portem.

Enchiridij militiae Christianae

FINIS.

Bbb 3

LECTO